

JAARVERSLAG 2008

Universiteit Twente

-CONCEPT-

vs. 4.1

De Universiteit Twente is
een ondernemende research university
die streeft naar:

- excellent onderwijs
- onderzoek van erkend internationaal niveau
- academisch ondernemerschap

Ten geleide

Met dit jaarverslag legt de Universiteit Twente (UT) verantwoording af over het jaar 2008. Deze verantwoording geldt de Nederlandse overheid, als toezichthouder op de kwaliteit van onderwijs en onderzoek en als de belangrijkste financier van de Universiteit Twente.

Leeswijzer

Hoofdstuk 1, 2 en 4 zijn gewijd aan de primaire taken van de universiteit: onderwijs, onderzoek en kennisvalorisatie. In hoofdstuk 3 is specifiek aandacht voor internationalisering van het onderwijs.

In hoofdstuk 5 komt de bedrijfsvoering aan de orde. Daarin worden de veranderingen in de organisatie, het personeelsbeleid en de ontwikkelingen ten aanzien van het vastgoed toegelicht. In hoofdstuk 6 komt het ITC - International Institute for Geo Information Science and Earth Observation aan de orde.

Tenslotte geeft het financiële verslag inzicht in de resultaten over 2008 en de financiële positie van de universiteit.

INHOUDSOPGAVE

Bericht van de Raad van Toezicht	5
Voorwoord van het College van Bestuur	7
De Universiteit Twente in 2008 - samenvatting	9
Missiestatement, profiel en strategische visie	13
Vijf jaar UT in cijfers	18
1 Onderwijs	19
1.1 Onderwijsaanbod	19
1.2 Groei	21
1.3 Studentenvoorzieningen	23
1.4 Onderwijskwaliteit	25
1.5 Externe beoordelingen	29
2 Onderzoek	31
2.1 Onderzoeksdoelen en -beleid	31
2.2 Onderzoekorganisatie	31
2.3 Programmering en profiel	32
2.4 Onderzoeksfinanciering en wetenschappelijk personeel.	34
2.5 Onderzoekssamenwerking door strategische allianties	37
2.6 Kwaliteitszorg onderzoek	38
2.7 Onderzoeksresultaten: kwaliteit en productiviteit	40
3 Internationalisering van het onderwijs	43
3.1 Internationalisering van het curriculum	43
3.2 Internationale instroom	44
3.3 Internationale werving	45
3.4 Internationale relaties	46
3.5 Flankerend beleid en voorzieningen	47
3.6 ECIU	47
4 Ondernemen en samenwerken	49
4.1 Kennispark Twente	49
4.2 Samenwerking	52
5 Sociaal jaarverslag	53
5.1 Ontwikkelingen organisatie	54
5.2 Ontwikkelingen personele bezetting	54
5.3 Ontwikkelingen personeelsbeleid	57
5.4 Ontwikkelingen in Arbo- en milieubeleid	66
5.5 Ontwikkelingen Arbeidsvoorwaarden / CAO	67
5.6 Bezwaren, beroepen en klachten	69
6. International Institute for Geo-Information Science and Earth Observation ITC	71

Bijlagen	75
1 Organisatiestructuur	75
2 Overzicht leden Strategisch Beraad (Universitair Managementteam) 2008	77
3 Leden Raad van Toezicht	78
4 Leden College van Bestuur	80
5 Medezeggenschap	82
6 Prijzen en onderscheidingen	84
7 Vastgoedontwikkeling	85

BERICHT VAN DE RAAD VAN TOEZICHT

De Raad van Toezicht wordt benoemd door de Minister van Onderwijs en Wetenschappen en heeft een zelfstandige positie die te vergelijken is met die van de Raad van Commissarissen van een onderneming. Bij het uitoefenen van zijn toezichthoudende en adviserende rol heeft de Raad van Toezicht zo goed mogelijk aangesloten bij beginselen van good governance, met de Code Goed Bestuur Universiteiten 2007 als beginselcode. In artikel 9.6 van de Wet op het Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek is bepaald, dat het College van Bestuur van een Universiteit verantwoording is verschuldigd aan de Raad van Toezicht. De Raad ziet toe op naleving van wetten en reglementen, benoemt en ontslaat leden van het College van Bestuur en dient het College van Bestuur gevraagd en ongevraagd van advies. De Raad van Toezicht is verantwoordelijk voor de kwaliteit van zijn eigen functioneren. De Raad heeft zijn taak en werkwijze vastgelegd in een reglement en een huishoudelijk reglement Raad van Toezicht.

In 2008 vergaderde de Raad van Toezicht zes maal, telkens in aanwezigheid van het CvB, behalve wanneer over beloning en benoeming van individuele leden van het CvB werd gesproken. Daarnaast vonden regelmatig formele en informele besprekingen en contacten tussen leden van de Raad, het CvB, vertegenwoordigingen van het Universitair Managementteam en van de Universiteitsraad (UR) plaats. Zonder te willen 'meebesturen' en met inachtneming van de toezichthoudende en zijn klankbordrol, is de Raad steeds aanspreekbaar geweest voor betrokken instanties binnen en buiten de Universiteit en heeft hij zoveel mogelijk openheid betracht over zijn werkzaamheden. Tijdens de vergaderingen van de Raad van Toezicht werden uiteenlopende onderwerpen besproken waaronder: onderwijs- en onderzoeksbeleid, interne ontwikkelingen op organisatie- en personeelsgebied, matchingproblematiek, doelmatigheid van het beleid, financiële aangelegenheden, samenwerking met derden, bestuurswisselingen, de positie van de Universiteit in haar regionale en (inter)nationale omgeving, governance, huisvestingsproblematiek.

De bovenstaande thema's resulteerden in verscheidene agendapunten waarbij de RvT een zelfstandige bevoegdheid dan wel een grote betrokkenheid heeft.

De Raad van Toezicht heeft zijn goedkeuring verleend aan:

- de Ontwerpbegroting 2008;
- het Bestuurs- en beheersreglement UT 2008;
- het vervolg van het inbeddingsproces ITC in UT en het tekenen van de overeenkomst;
- de gemeenschappelijke regeling 3TU masters;
- het Jaarverslag 2007 en het Financieel Jaarverslag 2007 van de Universiteit Twente en het College van Bestuur decharge verleend voor het gevoerde beleid;
- de Concept Strategische Visie 2014;
- de Ontwerpbegroting 2009.

De Raad van Toezicht heeft ingestemd met:

- de verhoging van het investeringsbudget Vastgoedplan 2007 tot een totaalbedrag van M€ 270,2 inclusief de nieuwbouw voor de faculteit MB voor M€ 20,2.

De Raad van Toezicht heeft vastgesteld:

- de resultaten van de Prestatieafspraken CvB 2007 en de Prestatieafspraken 2008;
- het reglement en het huishoudelijk reglement RvT.

Wat betreft de samenstelling van het College van Bestuur heeft de Raad van Toezicht besloten een benoemingsadviescommissie Rector Magnificus samen te stellen, per 25 maart 2008 in te stellen en de benoemingsadviescommissie te verzoeken een concept profielschets op te stellen. Met ingang van 1 januari 2009 t/m 31 december 2012 heeft de raad de heer prof.dr. H. Brinksma benoemd als Rector Magnificus.

Wat de samenstelling van de Raad van Toezicht aangaat heeft de raad unaniem aan de Minister van OCW voorgedragen:

- als nieuw lid mevrouw prof.dr. J.I. Stoker;
- als nieuwe voorzitter de heer drs. H.J. van Essen;
- voor herbenoeming als lid de heer drs. W.G. van Velzen.

Verder is de heer drs. E.T.A. de Boer per 1 mei 2008 benoemd tot voorzitter en de heer drs. W.G. van Velzen per 1 juni 2008 benoemd tot lid van de Auditcommissie van de Raad van Toezicht Universiteit Twente.

De Raad van Toezicht heeft KPMG herbenoemd als controlerend accountant voor een termijn van twee jaar, tot en met de controle van de jaarrekening 2010.

De Raad van Toezicht vergadert voorafgaand aan de reguliere vergadering (het zgn. interne beraad) en tenminste éénmaal per jaar buiten aanwezigheid van het College van Bestuur over zijn eigen functioneren, over de relatie tot het College van Bestuur en over de samenstelling van het College van Bestuur.

De Raad van Toezicht heeft uit zijn midden een Audit- en een Remuneratiecommissie benoemd. Conform reglement heeft de Auditcommissie de Raad ondersteund bij zijn toezichthoudende rol met betrekking tot de financiële verantwoording en de interne beheersing. De Raad hecht eraan melding te maken van het periodiek overleg dat plaatsvindt, als onderdeel van de vergadering van de Auditcommissie, tussen de leden van de Auditcommissie en het hoofd Operational Audit en de concerncontroller. De Remuneratiecommissie heeft de Raad van advies voorzien bij o.a. het selecteren van nieuwe bestuurders (CvB en RvT), het beoordelen van het functioneren van de leden van het College van Bestuur, het opmaken van een overzicht van het College van Bestuur waarin is opgenomen een evaluatie van de prestaties over 2007 en de doelstellingen voor 2008, het toetsen van het beloningsbeleid. Voor beide commissies zijn afzonderlijke reglementen opgesteld.

De Raad van Toezicht bedankt een ieder die heeft bijgedragen, in welke rol dan ook, aan de resultaten van de UT zoals weergegeven in dit jaarverslag.

Enschede, juni 2009

De Raad van Toezicht,
drs. H.J. van Essen (voorzitter)
mw. mr. W. Sorgdrager
drs. W.G. van Velzen
drs. E.T.A. de Boer
mw. prof.dr. J.I. Stoker

VOORWOORD VAN HET COLLEGE VAN BESTUUR

Met het jaarverslag 2008 legt de universiteit verantwoording af over het gevoerde beleid en de realisatie van haar plannen in 2008. Dat beleid had haar basis in het vigerende instellingsplan 2005-2010, maar was sterk in beweging door de ontwikkeling van de nieuwe strategische visie, Route'14. Het volgende hoofdstuk 'De Universiteit Twente in 2008' geeft een samenvatting van de belangrijkste resultaten. Deze resultaten zijn en blijven mensenwerk; werk van medewerkers en studenten. Het College van Bestuur dankt allen die hebben bijgedragen aan onze resultaten, direct of in een ondersteunende functie, in wetenschappelijk onderwijs, -onderzoek en -valorisatie in 2008.

Enschede, mei 2009

Het College van Bestuur,

Dr. A.H. Flierman, voorzitter

Prof. Dr. H. Brinksma, rector magnificus

Ir. K.J. van Ast, vice-voorzitter

DE UNIVERSITEIT TWENTE IN 2008 - SAMENVATTING

In januari 2008 startte de Universiteit Twente het nieuwe jaar voortvarend. Enerzijds werd bij de Nieuwjaarsbijeenkomst het startsein gegeven voor het Route'14 project, de universiteitsbrede discussie op weg naar een nieuwe strategische visie en een nieuw instellingsplan. Anderzijds startte op 31 januari het grootste bouwproject uit de recente geschiedenis van de universiteit: het complex Carré en NanoLab, goed voor ruim 100 miljoen euro. Carré gaat het hart vormen van het nieuwe Onderwijs & Onderzoekcentrum op de campus. Het wordt een vijf verdiepingen hoog, carré-vormig gebouw rondom een binnenhof. Laboratoria, kantoren en practicumruimten van de faculteiten Technische Natuurwetenschappen en Elektrotechniek, Wiskunde en Informatica worden hier ondergebracht en er is een directe verbinding met het aangrenzende NanoLab en de collegezalen in gebouw Waaier.

Op de Nieuwjaarsbijeenkomst 2008 deed het College van Bestuur verslag van de belangrijkste conclusies die het Universitair Management Team (UMT) had verbonden aan het rapport *OnderneemUT*, een verkenning van de strategische opgave van de UT in komende jaren. Centraal stond de conclusie dat technologie meer dan in het recente verleden, het centrale en verbindende element in het UT profiel zou worden. Daarbij werd onmiddellijk aangetekend dat voor de toepassing van technologie in de samenleving een grondige expertise op het gebied van de sociale wetenschappen onmisbaar is. Technologie in context, of een moderne 'university of technology' waar bijvoorbeeld bedrijfskunde en psychologie even onmisbaar zijn als wiskunde en mechanica.. In aansluiting hierop stond in 2008 de verdere ontwikkeling en uitwerking van de UT-toekomstvisie centraal. Het jaar startte met een brede discussie over het profiel van de universiteit. In een ronde langs faculteiten, instituten en diensten zijn de uitkomsten van de discussies in het UMT voorgelegd aan de universitaire gemeenschap: medewerkers en studenten. Tijdens een inspirerend verblijf van het UMT op de Ecole Polytechnique Federale te Lausanne zijn de speerpunten van het beleid verder benoemd. Deze zijn in werkgroepen verder uitgewerkt en hebben uiteindelijk hun beslag gekregen in de 'Concept Strategische Visie Route'14: 2009 - 2014'. Eind 2008 heeft deze visie op hoofdlijnen de instemming van zowel de Universiteitsraad als de Raad van Toezicht verkregen.

Met bio- en nanotechnologie en ict als technologieën van de toekomst behoort de UT op onderdelen tot de absolute top en wil zij zich verder onderscheiden. Dit zal gebeuren in nauw contact met de mens-, management- en maatschappijwetenschappen. Door juist de samenwerking tussen deze disciplines te profileren kan de UT via haar onderzoek en onderwijs bijdragen aan het oplossen van actuele maatschappelijke vraagstukken van de 21^e eeuw zoals duurzaamheid (energie, water, klimaat), veiligheid en gezondheid. Belangrijk is voorts dat de universiteit een aantal 'schools' gaat inrichten: de school of social sciences and business en de school of engineering, voor masteropleidingen gericht op de academische beroepspraktijk, en een graduate school waarin de master- en promotieopleidingen gericht op een loopbaan als onderzoeker worden ondergebracht. Deze laatste school is daarmee tevens het instrument om het top-onderzoek van de UT internationaal zichtbaar te maken voor master- en PhD studenten.

Verder zal in het kader van Route'14 nadrukkelijk worden geïnvesteerd in talentbeleid voor de wetenschappelijke staf, middels de verdere invoering van 'tenure tracks', en de versterking van het levendige karakter van de campus. De inhoudelijke contouren van Route'14 worden in de verschillende hoofdstukken van dit jaarverslag verder toegelicht.

In haar onderzoeksinspanningen was de Universiteit Twente in 2008 zeer succesvol. Volgens het in 2008 uitgebrachte rapport 'De Nederlandse universiteiten' van het Rathenau Instituut is de 'wetenschappelijke werfkracht' van de UT het hoogst van alle universiteiten. De wetenschappelijke werfkracht is de verhouding tussen de binnengehaalde tweede geldstroom en de ontvangen eerste geldstroom van het ministerie van OCW.

Het gaat ook goed in termen van wetenschappelijke 'output'. In 2008 promoveerden 160 personen aan de Universiteit Twente, tegen 147 promoties in 2007. Het aantal UT-artikelen in 'Web of Science', een internationale database van gerefereerde tijdschriftartikelen, steeg van 756 in 2003 naar 981 in 2008.

In 2008 hebben wederom belangrijke benoemingen van UT-wetenschappers in landelijke onderzoeksorganen plaatsgevonden. Prof. dr. Jacques Thomassen is met ingang van mei 2008 benoemd tot algemeen secretaris van de Koninklijke Nederlandse Academie van Wetenschappen (KNAW) en daarmee tot lid van het dagelijks bestuur. Prof. Dr. Albert van den Berg en Prof. dr. Carl Figdor werden lid van de academie. Per november 2008 werd prof. dr. Franciska de Jong benoemd tot bestuurslid van de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO). Techniekfilosoof dr.ir. Peter-Paul Verbeek werd in november verkozen tot lid van De Jonge Akademie, opgericht door de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen om jonge wetenschappers uit uiteenlopende vakgebieden met elkaar in contact te brengen.

In het kader van de Vernieuwingsimpuls heeft NWO aan twee UT-onderzoekers (Jurriaan Huskens en Hans Hilgenkamp, beiden van de faculteit TNW en het onderzoeksinstituut Mesa+) een Vici-subsidie toegekend. De Vici-subsidie is bestemd voor zeer ervaren onderzoekers die een vernieuwende onderzoekslijn hebben ontwikkeld. De wetenschappers behoren tot de top van hun onderzoeksveld. Daarnaast hebben ze bewezen dat ze als coach voor jonge onderzoekers kunnen optreden. NWO heeft verder aan vijf jonge, excellente UT-wetenschappers een Vidi-subsidie toegekend. Hiermee kunnen deze onderzoekers vijf jaar lang een eigen onderzoekslijn ontwikkelen en één of meer onderzoekers aanstellen. Daarnaast heeft NWO ook twee Veni-subsidies aan UT-wetenschappers toegekend. De Veni-subsidies zijn bedoeld voor recent gepromoveerde onderzoekers, die hiermee gedurende drie jaar onderzoeksideeën kunnen ontwikkelen en uitwerken.

Dr. Albert van den Berg, hoogleraar bij de BIOS Lab-on-a-Chip groep van het onderzoeksinstituut Mesa+, kreeg - kort na de aankondiging van zijn benoeming tot lid van de KNAW - in augustus een Advanced Grant van 2,4 miljoen Euro van de European Research Council (ERC). Het geld wordt ingezet voor het project ELab4Life, een onderzoek om via elektrische velden op nanoschaal cellen, eiwitten en DNA te kunnen detecteren en manipuleren. Het onderzoek is ondermeer gericht op het vroegtijdig opsporen van kanker.

Bij het onderwijs van de Universiteit Twente is nog steeds sprake van een gestage groei. Ook in 2008 is de instroom van studenten weer toegenomen. In 2008 werden 1750 eerstejaars ingeschreven, waarmee het totaal aantal studenten en AIO's groeide naar 8996. De universiteit is hiermee goed op weg haar groei doelstelling voor 2010 van 10.000 studenten te realiseren. In 2008 werden 812 bachelor- en 1034 doctoraal- of masterdiploma's uitgereikt.

De Universiteit Twente heeft ruim 25.000 alumni (bachelors, masters en promovendi). De relatie met haar alumni is voor de UT van groot belang. Om de relatie met alumni te onderhouden en hun actieve betrokkenheid bij de UT en campusgemeenschap te stimuleren, zijn ook in 2008 diverse middelen ingezet, zoals halfjaarlijkse uitgaven van het glossy alumnimagazine met een oplage van 25.000 en de uitgave van de digitale nieuwsbrief. Verder is de digitale netwerkomgeving voor alumni, de alumniportal, vernieuwd, waar zich in 2008 tegen de 6000 alumni hebben geregistreerd. Verder is het aantal alumnikringen in binnen- en buitenland uitgebreid: In Arnhem-Nijmegen, Eindhoven, Groningen, Twente, Utrecht en Zwolle gingen nieuwe kringen van start. Alumnikringen zijn regionale netwerken van alumni, die regelmatig bij elkaar komen voor activiteiten die zij zelf organiseren. Op eigen initiatief van een aantal alumni zijn er ook in onder andere Japan en Zwitserland internationale kringen opgericht.

De Universiteit Twente heeft in 2008 de overgang ingezet naar een nieuwe Digitale Leer- en Werkomgeving (DLWO) voor studenten en docenten. Met de ingezette invoering van Osiris wordt een nieuwe impuls gegeven aan een intensivering van de begeleiding van studenten met adequate informatievoorziening. Door de koppelingen met de nieuwe elektronische leeromgeving Blackboard en een nieuw roostersysteem zal de UT de ontwikkeling van de gewenste integrale en eenduidige informatievoorziening binnen de DLWO gaan realiseren.

Het jaar 2008 stond ook in het teken van samenwerking en integratie. Op dinsdag 25 maart ondertekenden de Universiteit Twente en het ITC - International Institute for Geo-Information Science and Earth Observation uit Enschede officieel de overeenkomst, waarin de integratie van beide instellingen per 1 januari 2010 wordt geregeld. Het ITC wordt als zesde, bijzondere faculteit ingebed in de UT.

Ook bij de samenwerking in het kader van de 3TU.Federatie zijn belangrijke stappen gezet, met onder andere in september de publicatie van het evaluatierapport '3TU.Federatie, terugblik en stand van zaken', waarin de federatie een tussenbalans opmaakt ten aanzien van de in maart 2004 in het sectorplan 'Slagkracht in innovatie' geformuleerde doelen. De belangrijkste conclusies zijn dat de feitelijke federatievorming veel sneller is verlopen dan oorspronkelijk gedacht, dat de onderlinge afstemming ten aanzien van het onderwijs succesvol is en dat de uitwerking van de 3TU Centres of Excellence is opgepakt en dat deze Centres inmiddels op sterkte komen. In september 2008 zijn de nieuwste gezamenlijke 3TU-masteropleidingen van start gegaan. Vanaf de zomer zijn de contouren van een nieuw 3TU.-ontwikkelingsplan voor 2009 - 2012 zichtbaar geworden, dat in 2009 haar beslag zal krijgen.

De regionale samenwerking krijgt steeds meer vorm binnen Kennispark Twente. De stuurgroep van de Stichting Kennispark, met daarin vertegenwoordigers van de provincie Overijssel, de gemeente Enschede en de Universiteit Twente, heeft eind oktober 2008 het concept Masterplan Gebiedsontwikkeling Kennispark vastgesteld. Dit is een belangrijke stap op weg naar het realiseren van de kerndoelen van Kennispark Twente:

- het creëren van een ontmoetingsplaats voor innovatieve, ondernemende en creatieve mensen
- het versterken van de innovatiekracht van de regio Twente
- het versterken van de synergie tussen kennis en kunde

Europees Commissaris voor Regionaal Beleid Danuta Hübner prees in juni tijdens de derde UT-Innovatielezing de innovatierol van de Universiteit Twente. Samen met bedrijven en overheden is de UT er in geslaagd een 'innovatiespiraal' op gang te brengen, zei Hübner. Dit belangrijke 'triple helix model' vindt volgens de EU-commissaris navolging in verschillende Europese regio's.

De Opening van het Academisch Jaar en de viering van de Dies Natalis zijn andere jaarlijkse hoogtepunten van de academische kalender. Minister Ab Klink van Volksgezondheid, Welzijn en Sport was op 1 september de gastspreker tijdens de Opening van het Academisch Jaar. In het Muziekcentrum Enschede hield hij een rede getiteld 'Innovaties in zorg goed voor de Nederlandse economie'. Volgens de minister noemt de Universiteit Twente zich met recht 'frontrunner in next generation technology in health care'. Hij kwam ook met de toezegging dat het medisch handelen van klinisch technologen in 2009 zal worden ondergebracht in de wet op de beroepen in de gezondheidszorg (BIG). Tijdens de viering van de 47ste Dies Natalis besprak scheidend Rector Magnificus prof.dr. Henk Zijm in de rede 'Footprints of Science' de keuzes en dilemma's eigen aan maatschappijrelevante wetenschapsbeoefening. Hij droeg het rectoraat over aan prof.dr. Ed Brinksma. Tijdens de diesviering kreeg de scheidend rector een koninklijke onderscheiding. Hij werd benoemd tot Officier in de orde van Oranje Nassau. Dr. Floor Wolbers ontving de Overijssel PhD Award voor het beste proefschrift van een UT-promovendus uit handen van Commissaris der Koningin mr. G.J. Jansen. Dr. Mariëlle Stoelinga ontving de Prof. De Winterprijs voor de beste publicatie in een internationaal wetenschappelijk tijdschrift, geschreven door een vrouwelijke wetenschapper.

MISSIESTATEMENT, PROFIEL EN STRATEGISCHE VISIE

Het jaar 2008 stond bestuurlijk sterk in het teken van de ontwikkeling van een nieuwe strategische visie voor de universiteit onder de noemer Route'14. In deze nieuwe strategische visie is de Universiteit Twente een jonge, ondernemende researchuniversiteit, die toonaangevend is op het gebied van nieuwe technologie en de betekenis hiervan voor mens en maatschappij. Centraal daarin staan de kerntaken onderwijs, onderzoek en valorisatie.

Concreet betekent deze missie het volgende voor de kernactiviteiten van de Universiteit Twente. Het onderwijs wordt gekenmerkt door excellente kwaliteit, waarbij:

- onderwijs zich in nauwe samenhang met onderzoek van internationaal (top-)niveau ontwikkelt;
- studenten in staat worden gesteld de uitdagingen te vinden die zij zoeken in programma's die hiertoe de mogelijkheden bieden;
- bachelorprogramma's breed van opzet zijn, met ruime mogelijkheden tot differentiatie en honourstracks voor excellente studenten;
- masterprogramma's naast de doorstroommaster ook een beperkt aantal selectieve profilerende programma's omvatten op de zwaartepuntgebieden in het onderzoek.

De universiteit treft voorbereidingen voor de inrichting van een Graduate School. Studenten krijgen hiermee de mogelijkheid al tijdens hun master een deel van hun tijd door te brengen in de Graduate School. Daar krijgen ze specifieke vakken, gericht op het doen van promotieonderzoek. Ook tijdens het daaropvolgende PhD-traject volgt de PhD-student aanvullend onderwijs in de Graduate School.

Daarnaast worden plannen ontwikkeld voor een School of Engineering en een School of Social Sciences. Studenten die met hun MSc-graduaat direct de arbeidsmarkt op willen, kunnen in deze Schools vakken kiezen die hen daar optimaal op voorbereiden. Naast een solide en hoogwaardige wetenschappelijke opleiding op het toepassingsgebied is er ruimte voor verschillende in de beroepsuitoefening relevante vaardigheden.

Ook in de aansluiting tussen het middelbaar onderwijs en de bacheloropleidingen werkt de universiteit aan vernieuwing en verbetering. Onder de noemer van een Pre-University College werkt de universiteit samen met middelbare scholen en andere aanbieders van hoger onderwijs in de regio. Deze activiteiten richten zich zowel op het onderwijs voor scholieren als op trainings- en nascholingsactiviteiten voor docenten.

Het onderzoek van de UT is ondergebracht in zes interdisciplinaire onderzoeksinstituten. De instituten zijn samengesteld uit onderzoekers die tevens onderdeel van een faculteit uitmaken. Bijna elk instituut bestaat uit onderzoekers die uit verschillende faculteiten afkomstig zijn. Hierdoor ontstaat een unieke matrixorganisatie, die bij uitstek geschikt is voor interdisciplinair onderzoek.

De onderzoeksinstituten onderhouden intensieve relaties met de wereldwijde top op hun vakgebieden. Vanuit deze netwerken bouwt de universiteit aan een nieuw onderzoeksnetwerk op instellingsniveau. Het onderzoek aan de Universiteit Twente is van erkend internationaal (top)niveau en het draagt bij aan fundamentele technologische en maatschappelijke innovatie door de unieke combinatie van experimenteel en ontwerpgericht technisch onderzoek in combinatie met maatschappij- en gedragswetenschappelijk onderzoek. Hierbij staan de implicaties van technologische vernieuwing en de ontwikkeling van de kennissamenleving centraal staan. Het is multidisciplinair van karakter, geworteld in disciplinaire kennisdomeinen en wordt uitgevoerd in intensieve interactie met publieke en private actoren in de samenleving,

Met de komst van het ITC in de organisatie per 1 januari 2010 ontstaan nieuwe mogelijkheden. UT en ITC vullen elkaar bijzonder goed aan. Uitgaande van het bovengenoemde profiel zijn er op inhoudelijke terreinen van onderzoek en onderwijs duidelijke raakvlakken.,

De Universiteit Twente realiseert haar ambities niet alleen, maar werkt samen met collega-instellingen voor onderwijs en onderzoek en andere organisaties, zowel publiek als privaat. In Nederland zijn de twee klassieke technische universiteiten haar natuurlijke partners. De Universiteit Twente participeert met de Technische Universiteit Delft en de Technische Universiteit Eindhoven in de 3TU.Federatie.

Internationaal is de samenwerking in het kader van het European Consortium of Innovative Universities (ECIU) van groot belang voor onderwijs, voor de uitwisseling van studenten, voor expertiseontwikkeling op het gebied van valorisatie en voor stafontwikkeling in het algemeen.

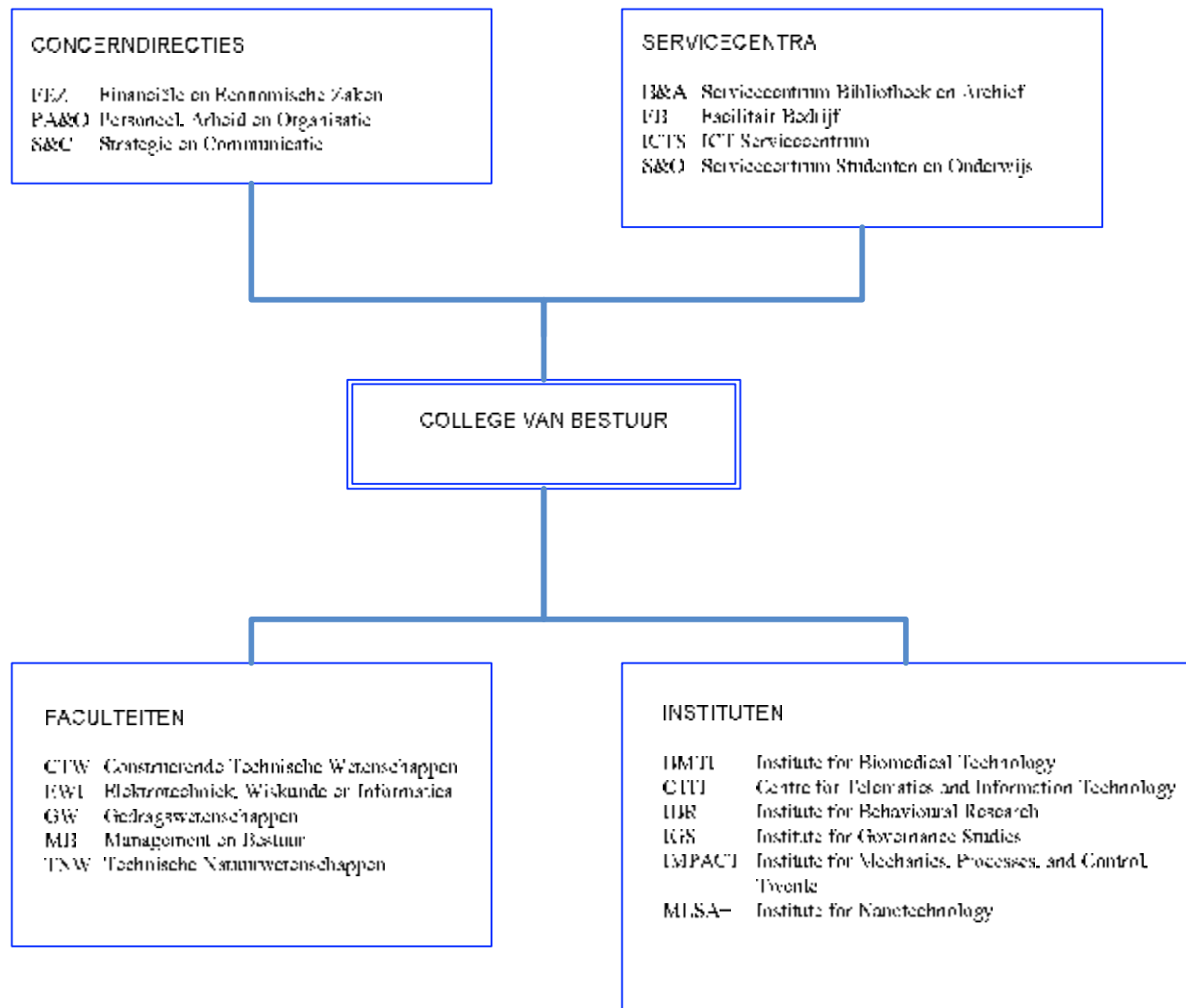
De universiteit kan haar missie enkel realiseren met een gemotiveerde, hoogwaardige academische gemeenschap, die optimaal wordt ondersteund door de Student Union en een kwalitatief hoogwaardige, maar in omvang beperkte dienstenstructuur. Belangrijke randvoorwaarden zijn een afgewogen financieel beleid, een modern HRM beleid en adequate huisvesting en faciliteiten. Voor talentvolle onderzoekers wil de Universiteit Twente een voorkeursbestemming zijn. Talent rekruteren en binden staat centraal in de onderzoeksambitie. De universiteit wil een aantrekkelijke werkgever zijn. Daarbij hoort een professioneel systeem van carrièrebegeleiding en ontwikkeling.

De Universiteit Twente is de enige campusuniversiteit in Nederland. De campus is een uitstekend instrument om zowel de academische en persoonlijke vorming als ook de ondernemingszin van de studenten te bevorderen. Onder de vlag van de Student Union dragen de studenten hun eigen verantwoordelijkheid voor het bestuur en beheer van de studentenvoorzieningen op en rond de campus. Tevens hebben zij een verantwoordelijkheid in de stimulering van het studentondernemerschap.

De UT heeft als ondernemende universiteit een uitgesproken maatschappijgerichte opstelling. Deze externe oriëntatie uit zich in diverse vormen. Zo wordt in onderwijs en onderzoek veel nadruk gelegd op internationalisering. Dit blijkt onder meer uit het aanbieden van Engelstalige masteropleidingen en de participatie in een groot aantal internationale samenwerkingsverbanden met buitenlandse universiteiten.

Het streven naar een nuttig gebruik van kennis in de samenleving staat bij de UT hoog in het vaandel en is nauw verbonden met de primaire processen onderwijs en onderzoek. Zij bevordert die zogeheten kennisvalorisatie onder meer door kennisoverdracht naar het bedrijfsleven. Fysiek krijgt de kennisvalorisatie gestalte in het Kennispark Twente, dat op en rond de UT-campus wordt gerealiseerd in samenwerking met Gemeente Enschede en de Provincie Overijssel.

Organisatieschema

Bacheloropleidingen

Advanced Technology
 Algemene Gezondheidswetenschappen
 Bedrijfsinformatietechnologie
 Bedrijfswetenschappen
 Bestuurskunde
 Biomedische Technologie
 Civiele Techniek
 Communicatiewetenschap
 Elektrotechniek
 Industrieel Ontwerpen
 Klinische Technologie (Technische Geneeskunde)
 Onderwijskunde
 Psychologie
 Scheikundige Technologie
 Technische Bedrijfskunde
 Technische Informatica
 Technische Natuurkunde
 Technische Wiskunde
 Telematica
 Werktuigbouwkunde

Masteropleidingen

Applied Mathematics
Applied Physics
Biomedical Engineering
Business Administration
Business Information Technology
Chemical Engineering
Civil Engineering and Management
Communication Studies
Computer Science
Computer Science Education (instroom tot 31-08-2008)
Construction Management & Engineering
Educational Science and Technology
Electrical Engineering
Embedded Systems
Environmental and Energy Management (postinitieel)
European Studies
Healthcare-management
Human Media Interaction
Industrial Design Engineering
Industrial Engineering and Management
Mechanical Engineering
Mechatronics
Nanotechnology
Philosophy of Science, Technology and Society
Psychology
Public Administration
Science Education (instroom tot 31-08-2008)
Science Education and Communication (instroom vanaf 01-09-2008)
Social Science Education
Social Systems Evaluation and Survey Research (research master)
Sustainable Energy Technology
Systems and Control
Technical Medicine
Telematics

VIJF JAAR UT IN CIJFERS

	Eenheid	2004	2005	2006	2007	2008
Aantal ingeschreven studenten		7357	7673	7849	8061	8245
Aantal eerstejaars instelling		1481	1604	1643	1719	1750
Marktaandeel eerstejaars	%	3,5	3,6	3,6	3,5	3,4
Aantal diploma's[1]		869	887	981	1023	1034
Percentage buitenlandse studenten	%	4,7	6,3	7,7	9,5	12,0
Percentage buitenlandse eerstejaars	%	12	14,4	15,3	19,3	22,9
Ratio staf-studenten[2]		4,1	3,6	3,4	3,5	3,9
Aantal aio's, twaio's en oio's		703	732	753	713	751
Aantal promoties		136	166	168	147	160
Aantal promoties per hoogleraar	1/Fte	2,5	2,9	3,0	2,6	2,8
Aantal gerefereerde publicaties[3]		1589	1756	1611	1906	1870
Ratio gerefereerde publicaties/staf	1/Fte	1,7	1,8	1,6	2,0	1,9
Totale personeelsomvang	Fte	2392	2388	2326	2337	2455
Gemiddelde leeftijd personeel	Jaar	39,5	39,6	40,1	40,3	40,0
Gemiddelde duur dienstverband	Jaar	9	9,2	9,4	9,4	8,9
Percentage WP[4]	%	58	59	59	59	59
Percentage ziekteverzuim[5]	%	3,3	3,1	2,6	2,8	3,0

[1] Doctoraal + masterdiploma's

[2] Netto inzet fte onderwijs per 100 studenten

[3] T/m 2003 werden gerefereerde conferentiebijdragen hierin niet meegeteld, vanaf 2004 is dit wel het geval

[4] Percentage wetenschappelijk personeel ten opzichte van de totale personeelsomvang (fte)

[5] Exclusief zwangerschapsverlof

Een overzicht van de financiële indicatoren is te vinden op pagina [\[pagina toevoegen\]](#)

1 ONDERWIJS

De UT heeft de ambitie onderwijs aan te bieden dat nauw samenhangt met onderzoek van internationaal (top)niveau. Dat betekent de UT ernaar streeft dat studenten uitdagingen vinden in aantrekkelijke onderwijsprogramma's. Bachelorprogramma's zijn daarbij breed van opzet zijn met ruime mogelijkheden tot differentiatie en excellente studenten krijgen de mogelijkheid hebben om honoursprogramma's te volgen. En het aanbod aan masteropleidingen omvat onder meer een aantal profilerende programma's, die gerelateerd zijn aan de onderzoeksgebieden waarin de UT internationaal excelleert.

Academische vorming speelt een belangrijke rol in het onderwijs van de UT. Moderne onderwijskundige inzichten en faciliteiten worden over de volle breedte toegepast en het verder verhogen van de studierendementen staat hoog op de agenda. Bovendien wordt er rekening gehouden met de eisen die het bedrijfsleven aan afgestudeerden stelt.

De uitgangspunten voor het onderwijsbeleid van de UT zijn in vastgelegd in de beleidsnota onderwijs. In 2008 is gewerkt aan de speerpunten die in die beleidsnota zijn verwerkt. In reactie op de strategische agenda van OCW en in navolging van de landelijke discussie over de kwaliteit van het onderwijs, is ook op de Universiteit Twente het thema onderwijskwaliteit hoger op de agenda geplaatst. Een aantal concrete onderwerpen als bachelorrendementen, waardering voor onderwijs en studiebegeleiding is in 2008 nader uitgewerkt.

Enkele belangrijke elementen in de onderwijsparagraaf van RoUTE'14, de strategische visie die ontwikkeld is in 2008, zijn:

- inrichting van een Pre-university College dat zich gaat richten op de uitdagingen waar het middelbaar onderwijs mee wordt geconfronteerd.
- ontwikkeling van week- en jaarcycli die zijn ontworpen voor een optimaal, efficiënt gebruik van voorzieningen. Concreet betekent dit het verlaten van kantoortijden, roosters die ruimte bieden voor onderwijsonderdelen in meerdere opleidingen tegelijk
- onderwijsintensivering: minimaal één academische begeleider per 30 studenten en minimaal twintig contacturen per week waarvan het grootste deel in kleine groepen
- verkenning van de mogelijkheden voor een brede technisch-wetenschappelijke bacheloropleiding naar het model van de university colleges

1.1 Onderwijsaanbod

Bacheloraanbod

Het in 2007 gestarte initiatief om scholieren met een VWO profiel Cultuur & Maatschappij of Economie & Maatschappij te enthousiasmeren voor technische opleidingen is in het verslagjaar voortgezet. Het gaat daarbij om de opleidingsvariant Techniek, Ontwerp en Maatschappij, die opleidt tot een bachelor Werktuigbouwkunde of Civiele Techniek. Deze opleidingsvariant heeft in het studiejaar 2008/2009 slechts drie studenten getrokken, maar wordt voorlopig wel gecontinueerd, omdat er wordt gekeken naar andere mogelijkheden om scholieren met een VWO profiel Cultuur & Maatschappij te werven.

In het verslagjaar is een verkenning uitgevoerd naar een nieuwe bacheloropleiding 'Creative Technology' die toegankelijk zal zijn voor VWO-abituriënten met alle profielen. Het doel is dat deze opleiding in 2010 van start zal gaan.

Een andere beoogde nieuwe bacheloropleiding, 'European Studies' (verzelfstandiging van een track binnen de bachelor opleiding Bestuurskunde) is in 2008 aan de NVAO toegezonden ter advies. Er zijn in 2008 verder geen wijzigingen aangebracht in het aanbod van bacheloropleidingen.

Masteraanbod

De overkoepelende 3TU-master Science Education & Communication is in september 2008 van start gegaan. Deze opleiding is goedgekeurd en geregistreerd in het CROHO. De toets nieuwe opleidingen

voor een tweejarige masteropleiding, Medische Psychologie, is in het verslagjaar aan de NVAO gezonden ter advies.

Het uitgangspunt van de UT is om alle opleidingen (ook de postinitiële masters) geaccrediteerd te hebben. Daarom heeft de UT in het verslagjaar voor de reeds sinds 2000 in Leeuwarden operationele postinitiële masteropleiding Environmental and Energy Management middels een toets nieuwe opleidingen de registratie in het opleidingsregister (CROHO) gerealiseerd. Deze procedure was noodzakelijk vanwege de door de universiteiten ondertekende gedragscode internationale studenten. De ontwikkeling van een deels in China verzorgde opleiding (International Master of Business Administration) De accreditatieaanvraag voor een masteropleiding, Risk Management, is in voorbereiding.

Honourstraject

De besluitvorming over de start van een pilot met een Honourstraject voor bovengemiddeld presterende studenten heeft in 2006 plaatsgevonden. Dit tweejarige programma van in totaal 30 EC is in februari 2007 van start gegaan met 14 studenten. De tweede groep telt eveneens 14 studenten en is in februari 2008 van start gegaan. In 2009 wordt deze pilot geëvalueerd.

Minors

De doelstelling van het Major-minorstelsel is het aan de derdejaars bachelorstudent aanbieden van een platform voor het (verder) ontwikkelen van academische vaardigheden die in de eigen discipline onderbelicht zouden kunnen blijven, zoals de maatschappelijke context, relevantie en relativering van de eigen discipline, het out-of-the-box leren denken, het leren communiceren met niet-vakgenoten, het snel inwerken in geheel nieuw vakgebied, enzovoorts. Om deze doelstellingen zo goed mogelijk te bereiken is sprake van continue aandacht en aanscherping van het minorprogramma. Binnen het aanbod van minors hebben in 2008 dan ook verschillende wijzigingen plaatsgevonden. De kwaliteitsbewaking van UT-minors wordt centraal geregistreerd om te voorkomen dat iedere bacheloropleiding bij NVAO-accreditatie apart zou moeten aantonen dat alle (toegelaten) minors van voldoende kwaliteit zijn.

Minors hebben een algemene ingangseis van 80EC. Dat is 2/3 van het nominale curriculum van de eerste twee bachelorjaren. Vanwege het brede palet aan beschikbare minors lukt het iedere student om een minor naar eigen interesse te volgen. Met een geschikte minorkeuze kan de student zich tevens toegang verwerven tot sommige masteropleidingen, waarvoor zij anders niet toelaatbaar zouden zijn. Een afgeronde minor (met certificaat) geeft een extra bijdrage aan het CV en/of het portfolio van de student, een pluspunt bij het verwerven van bijvoorbeeld een stage, afstudeeropdracht, mastertoegang of eerste werkkring. Sinds enkele jaren staan via het SURF-platform 'Kies op Maat' bijna alle UT-minors ook open voor studenten van andere HO-instellingen.

Enkele minors worden door de UT geheel of gedeeltelijk betrokken van externe partijen:

Geo Data Processing & Spatial Information wordt geheel verzorgd door het ITC te Enschede. Human Factors & Veiligheid en Krijgswetenschappen worden beide geheel verzorgd door de Koninklijke Militaire Academie te Breda, deel uitmakend van de Nederlandse Defensie Academie. Cultural Literacy wordt geheel verzorgd door Academia Vitae te Deventer. Kunst Media en Technologie wordt gedeeltelijk verzorgd door de AKI te Enschede. Music wordt geheel verzorgd door het ArtEZ Conservatorium te Enschede. Zij vallen allen echter wel onder de hiervoor genoemde kwaliteitszorg van de minors.

Life-long-learning

In het kader van de strategische visie, RoUTe'14 worden de mogelijkheden voor een School of Professional Learning & Development verkend. De universiteit beoogt hiermee enerzijds haar huidige aanbod van postacademisch duidelijker te structureren en zichtbaar te maken. Daarmee versterkt de universiteit haar netwerken, zowel in relatie tot haar alumni als met het bedrijfsleven. Anderzijds sluit het aan bij het in Europees verband vastgelegde streven van de universiteiten naar een versterking van hun aanbod op het terrein van life-long-learning. In het verslagjaar zijn er eerste voorbereidingen getroffen. Het onderwijsaanbod bestaat uit verschillende programma's op het terrein van de

gammawetenschappen, zoals de eerder genoemde master Environmental and Energy Management en uit International Master of Business Administration en de Master of Public Management. Ook worden er op dit gebied masterclasses, leergangen en kortlopende cursussen verzorgd. Vanuit de technische wetenschappen is er ondermeer aanbod op het terrein van de procestechnologie, extrusie en rubbertechnologie en ICT. Deels wordt dit onderwijs aangeboden vanuit PATON, Postacademisch Technisch Onderwijs Nederland.

Maatwerktrajecten

Maatwerktrajecten ten behoeve van scholing voor externe organisatie of bedrijven zijn binnen de Universiteit Twente niet aangeboden in het verslagjaar. Er is wel gesproken met Saxion over maatwerktrajecten voor docenten in het HBO, die een master willen volgen op de UT.

3TU. Graduate School

De 3TU. Federatie van Technische Universiteiten werkt op het gebied van het onderwijs samen in de 3TU. Graduate School. Belangrijk onderdeel van de samenwerking is de ontwikkeling en start van vijf gezamenlijke masteropleidingen:

- Construction Management & Engineering
- Embedded Systems
- Science Education & Communication
- Sustainable Energy Technology
- Systems & Control

De 3TU-master Science Education & Communication is in september 2008 van start gegaan en vervangt de huidige lerarenopleidingen in de informatica, natuurkunde, scheikunde en wiskunde. De andere 3TU-masters startten reeds voor 2008. In het verslagjaar is veel aandacht geweest voor het verder versterken van de gezamenlijkheid van deze opleidingen en het vergroten van de zichtbaarheid van de mogelijkheden en de meerwaarde van de 3TU-masteropleidingen voor individuele studenten. Er is een besluit genomen over gezamenlijke uniforme collegetijden, waardoor in de toekomst studenten bijvoorbeeld gemakkelijker op de drie verschillende locaties hetzelfde college *on line* kunnen volgen. Om het tijdrovende reizen van docenten en studenten te beperken wordt meer geëxperimenteerd met afstandsonderwijs. Zo wordt er gewerkt aan een nieuwe virtuele collegezaal.

Een ander belangrijk product van de 3TU-samenwerking, waar studenten direct van kunnen profiteren, is de doorstroommatrix. Voor elke bacheloropleiding die binnen de 3TU.Federatie wordt aangeboden is hierin aangegeven tot welke masteropleidingen aan de drie TU's deze toegang geeft en onder welke condities. De doorstroommogelijkheden van bachelorstudenten in de techniek zijn daarmee aanmerkelijk vergroot.

De mogelijkheden voor bachelorstudenten om een minor bij een andere instelling te volgen worden eveneens verbeterd, door aanpassingen in randvoorwaardelijke sfeer (roostering en omvang minoren). De UT presenteert haar minoren ook op de minormarkten van de technische universiteiten in Delft en Eindhoven en werft daar specifiek voor minoren op gebieden waar voor de TUD en TU/e blinde vlekken zijn. Omgekeerd gebeurt hetzelfde. Deze werkwijze zorgt voor focus en massa.

1.2 Groei

Sinds de vaststelling van het instellingsplan 2005-2010 is 'gestage groei' één van de zwaartepunten van het gevoerde beleid. Het streven is om bij het onderwijs een zodanige groei te realiseren dat de bestaande faciliteiten optimaal benut worden, de continuïteit gewaarborgd is en het onderwijs kwalitatief hoogwaardig blijft. De UT heeft zich dan ook ten doel gesteld in 2010 een populatie van 10.000 studenten te behalen. Om dat doel te bereiken wordt zowel ingezet op instroom uit Nederland als uit het buitenland. Voor de bacheloropleidingen ligt de nadruk voor de buitenlandse instroom op Duitsland. Een deel van de beoogde groei binnen de masteropleidingen zal ook gerealiseerd worden door het nog beter bedienen van bestaande doelgroepen zoals de zij-instroom vanuit het HBO.

Numerus Fixus

De enige opleiding van de UT die een numerus fixus kent is de opleiding Technische Geneeskunde. De numerus fixus was in 2008 evenals in voorgaande jaren 100.

Streefwaarden

Het instellingsplan 2005-2010 noemt bij de groei-doelstelling een stijging van 15% in de bachelorinstroom ten opzichte van de instroom in 2003, hetgeen resulteert in een streefwaarde van 1400 eerstejaars bachelors in 2010. Daarbij is aangegeven dat deze instroom in 2010 voor 10% uit Duitse studenten moet bestaan. Deze doelstelling is royaal gehaald. De groei-doelstelling is inmiddels naar boven bijgesteld. In de internationaliseringparagraaf wordt daar verder op ingegaan. In 2010 moet de UT een instroom hebben die tot bovengenoemde stabiele populatie van 10.000 studenten leidt, waarvan ongeveer 40% zich bevindt in de master of PhD fase.

Hiertoe zijn in 2006, ook voor het onderwijs, prestatie-indicatoren geformuleerd en daarbij is aan de faculteiten gevraagd in het licht van de doelstellingen uit het instellingsplan en de bestuurlijke agenda facultaire streefwaarden te benoemen. In het nieuwe instellingsplan dat in 2009 verschijnt, zullen nieuwe universitaire en facultaire streefwaarden worden vastgesteld.

1.2.1 Instroom

In 2008 is het aantal ingeschreven studenten gestegen. Het is wel een uitdaging om de ambitie van 10.000 studenten te behalen. Tabel nr. 6 laat een gestaag groeiende studentenpopulatie zien, zowel wat betreft bachelor- als masterstudenten. Het aantal studenten dat nog in de ongedeelde opleidingen zit is gedaald tot 6% van het totaal aantal ingeschreven studenten. Deze groep zal de komende jaren verdwijnen.

	2004	2005	2006	2007	2008	2010
Aantal bachelorstudenten totaal	3.748	4.336	4.806	5.202	5.409	-
Aantal masterstudenten totaal	432	951	1.358	1.808	2.099	-
Aantal premasterstudenten	427	485	536	551	532	-
Aantal studenten ongedeeld	2.750	1.901	1.149	497	205	-
Aantal AIO's, TWAIO's en OIO's	703	732	753	713	751	-
<i>Totaal aantal ingeschreven studenten</i>	<i>8.060</i>	<i>8.405</i>	<i>8.602</i>	<i>8.774</i>	<i>8.996</i>	<i>10.000</i>

Tabel 1.1 Aantal ingeschreven studenten

Ook het aantal eerstejaars in de bacheloropleidingen is in 2008 gegroeid.

	2004	2005	2006	2007	2008	2010
Aantal eerstejaars instelling bachelors	1029	1211	1249	1298	1351	1400

Tabel 1.2 Aantal eerstejaars bacheloropleiding

In het Instellingsplan 2005 – 2010 is de ambitie geformuleerd om in 2010 een groei gerealiseerd te hebben in de *externe* masterinstroom van 20% ten opzichte van 2003 (115 eerstejaars). Het betreft hier dus studenten die niet vanuit een UT bacheloropleiding doorstromen. In tabel 1.3 is de ontwikkeling van deze instroom weergegeven. Hieruit blijkt dat er nog een forse inspanning nodig is om de streefwaarde te behalen.

	2004	2005	2006	2007	2008
Aantal eerstejaars instelling masters	133	88	104	134	179
Marktaandeel eerstejaars instelling (%)	3,5	3,6	3,6	3,5	3,4
Aantal eerstejaars instelling premaster	317	305	290	285	220

Tabel 1.3 Externe instroom in masteropleidingen

De instroom in de master bestaat voor een groot deel uit afgestudeerden uit het HBO. Belangrijk zijn daarin de schakelprogramma's, gerealiseerd in een samenwerkingsverband van de UT met Saxion Hogescholen.

De meeste HBO-studenten die zich aanmelden voor een masteropleiding zijn niet direct toelaatbaar. In het cursusjaar 2006-2007 volgden ongeveer 300 studenten een premaster opleiding aan de UT, om alsnog te kunnen worden toegelaten. De meeste van deze studenten zijn HBO'ers. De grootste groep is afkomstig van Saxion Hogescholen, andere substantiële toeleverders zijn de Hogeschool Windesheim en de Hogeschool Arnhem-Nijmegen.

Twee keer per jaar volgt een groep van 50-70 studenten binnen Saxion voorbereidende cursussen wiskunde en/of Engels om mee te mogen doen aan de doorstroomminor. Deze cursussen zijn bedoeld om in te stromen in een masteropleiding op de UT. Daarnaast wordt er ook een cursus academische vaardigheden aangeboden die ontwikkeld is door Saxion en de UT samen.

1.2.2 Werving

Werving bachelor

Dit jaar draait de UT voor het derde seizoen het nieuwe 'wervingsgezicht': een modern vormgegeven campagne die goed aansluit bij de beleavingswereld van de kiezende leerling. Daarbij is dit jaar extra geïnvesteerd in advertising rond de voorlichtingsdagen. Parallel aan deze brede campagne's, wordt regionaal ook aanvullend geworven voor specifieke opleidingen waarvan onderzoek heeft aangetoond dat ze niet direct worden geassocieerd met de UT.

Op het snijvlak van aansluiting en werving is in 2008 de grote hoeveelheid aansluitingsactiviteiten, trainingen en andere inhoudelijke (service-)activiteiten voor middelbare scholieren, die voor een belangrijk deel ook *online* worden aangeboden, beter zichtbaar gemaakt. Onder de naam 'Twente Academy' is het geheel beter op elkaar afgestemd en op een professionele manier naar buiten gebracht. Hierdoor is aanzienlijk meer belangstelling voor de activiteiten gegenereerd.

Werving Master

In de wervingsactiviteiten voor masters richt de UT zich op de eigen bachelormarkt en de internationale markt. Daarnaast wordt met het HBO gewerkt aan doorstroomprogramma's. Internationaal worden presentaties georganiseerd waardoor veel potentiële studenten interesse krijgen voor graduate website van de UT. Het scherp definiëren en vervolgens gericht benaderen van doelgroepen binnen Nederland is lastig. De oorzaak daarvoor ligt deels in het feit dat de markt nog niet stabiel is. Er begint voorzichtig mobiliteit te ontstaan tussen bachelor en master in het WO, maar vooralsnog is de schaal te beperkt om op grote schaal te gaan werven.

1.3 Studentenvoorzieningen

Studentenvolgsysteem

In 2008 is via een Europese tender, samen met de TUD, een nieuw student- en onderwijs informatiesysteem, Osiris, aangeschaft. Osiris maakt het ontwikkelingsproces van studenten inzichtelijk. Bovendien kunnen modules van Osiris het maken van studieplannen en het begeleiden van studenten ondersteunen. Daarmee zal een kwantitatieve en kwalitatieve verbetering worden bereikt in studiebegeleiding en mentoraat.

Academische Vorming

Bij diverse faculteiten worden studenten extra getraind in academische vaardigheden. Het gaat daarbij ondermeer om academisch schrijven en presenteren. Deze trainingen vinden plaats in het reguliere curriculum. Ook vaardigheden als solliciteren en samenwerken worden aangeboden. De onderwijskundige dienst ondersteunt opleidingen bij het ontwikkelen van deze trainingen. Daarnaast biedt de Student Union ook trainingen aan voor studenten. Deze trainingen zijn extra curriculaire. Studenten kunnen daarmee het zogenaamde 'Skills certificate' verwerven. De pijlers bij de trainingen die aangeboden worden zijn: persoonlijke ontwikkeling en arbeidsmarktorientatie. Het gaat daarbij om competenties die onder meer het persoonlijk leiderschap versterken.

Opvang van specifieke doelgroepen

De Universiteit Twente scoort bij externe beoordelingen, zoals bijvoorbeeld het CHOICE onderzoek, bovengemiddeld op het gebied van het studeren met een functiebeperking. Deze goede resultaten zijn vooral te danken aan korte lijnen en maatwerk. Om een en ander binnen de UT meer en beter planmatig vast te leggen, te communiceren en uit te voeren is in 2006 voor de UT een instellingsactieplan vastgesteld met een looptijd van 2006 tot en met 2008. Dit instellingsactieplan, dat onderdeel uitmaakt van een landelijk OC&W subsidieproject 'Wegwerken belemmeringen voor studenten met een functiebeperking', heeft voor de UT vooral als doel om naast het nog verder verhogen van de productkwaliteit (betere voorzieningen) een verbetering van de proceskwaliteit (betere borging van de voorzieningen) te realiseren. Evenals enkele andere universiteiten heeft de UT uitstel met een jaar gevraagd en toegekend gekregen, waardoor ook geheel 2009 nog aan het project besteed kan worden.

Uit de inventarisatie onder studiebegeleiders is naar voren gekomen dat er vooral extra aandacht in de voorzieningen nodig is voor studenten met dyslexie, motorische beperkingen (waaronder RSI) en autisme spectrum- stoornissen. Als resultaat hiervan zijn er in 2008 'proeftuin projecten' opgestart om op deze specifieke beperkingen vanaf het studiejaar 2008-2009 aanvullende en structurele ondersteuning te gaan bieden. In dit kader is er bijvoorbeeld een 'braintraining' georganiseerd voor studenten met dyslexie en wordt gewerkt aan een plan om voor deze groep ontwikkelde software als Kurzweil te gaan inzetten.

Ten aanzien van studerende moeders is geen apart beleid geformuleerd. Deze doelgroep is aan de UT van zeer beperkte omvang, indien nodig kan uiteraard maatwerk worden geboden. Hierbij valt te denken aan bijvoorbeeld een aangepaste studieplanning. Als studenten zich melden, wordt individueel gekeken welke voorzieningen zij nodig hebben.

ICT in onderwijs

De Universiteit Twente heeft in 2008 de overgang ingezet naar een nieuwe Digitale Leer- en Werkomgeving (DLWO) voor studenten en docenten. De bestaande informatievoorziening was op dat moment nog te veel gebaseerd op afzonderlijke applicaties en websites die onvoldoende geïntegreerd konden worden.

Met de ingezette invoering van Osiris wordt een nieuwe impuls gegeven aan een intensivering van de begeleiding van studenten met adequate informatievoorziening. Het planmatig door de student nemen van eigen verantwoordelijkheid voor deze studievoortgang wordt met Osiris ondersteund. Door de koppelingen met de nieuwe elektronische leeromgeving Blackboard en roostersysteem Syllabus Plus zal de UT de ontwikkeling van de gewenste integrale en eenduidige informatievoorziening binnen de DLWO gaan realiseren.

Ook op andere punten wordt de DLWO uitgebreid. Er is bijvoorbeeld een service opgezet voor het gemakkelijk opnemen van colleges op video en het toegankelijk maken daarvan via de elektronische leeromgeving. Dit draagt bij aan de verdere flexibilisering van het onderwijs, doordat het college op een later tijdstip en op afstand kan worden gevolgd of herhaald.

In 2008 is tevens het traject ingezet naar een nieuwe, doelgroepgerichte corporate website van de UT, mede met gebruikmaking van portal-technologie. Het levert een studentenportal op waarmee via single-

signon/-logon de integratie van alle relevante informatiesystemen van de DLWO gepersonaliseerd gestalte krijgt.

3TU en ICT

In 3TU-verband is verder gewerkt aan de federatieve DLWO, die bedoeld is ter ondersteuning van instellingsoverstijgend onderwijs, zoals dat binnen de 3TU Graduate School steeds meer praktijk zal worden. Daartoe heeft 3TU voor relevante onderdelen van de DLWO een gemeenschappelijke functionele applicatiearchitectuur vastgesteld en is aangesloten op de federatieve Identity Management Service van SURFnet. Er zijn ook pilots voorbereid en uitgevoerd op onderdelen van de Federatieve DLWO. De inzet is om per 2011 deze DLWO operationeel en beveiligd beschikbaar te hebben voor studenten en docenten. Verder zijn de netwerken van de 3 TU's met SURFnet lichtpaden tot een Optical Privat Network gekoppeld, waardoor een veilige federatieve koppeling van DLWO-systemen bewerkstelligd kan worden. Een 3TU Commissie Functionele Services & Standaarden waakt over te hanteren standaarden.

Alumnibeleid

De Universiteit Twente heeft ruim 25.000 alumni (bachelors, masters en promovendi). De relatie met haar alumni is voor de UT van groot belang. Enerzijds omdat zij gevraagd kunnen worden om vanuit hun positie in de maatschappij de belangen van de UT te behartigen. Anderzijds geeft hun feedback belangrijke informatie over de aansluiting van onderwijs en onderzoek op de UT op het bedrijfsleven en de samenleving in het algemeen.

Om de relatie met alumni te onderhouden en hun actieve betrokkenheid bij de UT en campusgemeenschap te stimuleren, zijn ook in 2008 diverse middelen ingezet. De belangrijkste zijn:
Uitgave van het alumnimagazine in juni en december (oplage 25.000)

Uitgave van de digitale nieuwsbrief (tien maal)

Invoering van een nieuwe digitale (netwerk) omgeving voor alumni, de alumniportal, waar zich in 2008 tegen de 6000 alumni hebben geregistreerd

Ondersteuning van alumniverenigingen, die op hun beurt diverse activiteiten organiseren voor hun leden.

Verdere uitbreiding van de alumnikringen in binnen en buitenland. Alumnikringen zijn regionale netwerken van alumni, die regelmatig bij elkaar komen voor activiteiten die zij zelf organiseren. In 2007 waren er drie kringen binnen Nederland actief, in 2008 is dit aantal uitgebreid naar negen.

Activiteiten voor alumni in het buitenland werden gecombineerd met internationale wervingsactiviteiten in onder andere Rusland, China en Indonesië. Op eigen initiatief van een aantal alumni zijn er ook in onder andere Japan en Zwitserland internationale kringen opgericht.

1.4 Onderwijskwaliteit

De Universiteit Twente heeft een naam hoog te houden als het gaat om de kwaliteit van haar opleidingen. De UT doet het over het algemeen goed. Opleidingen schrijven gedegen zelfevaluaties, de visitaties gaan goed en geen van de opleidingen is accreditatie onthouden. Niettemin is onze sterke positie geen gegeven. Investeren in kwaliteit is en blijft noodzakelijk. Om de kwaliteit van opleidingen te borgen, de transparantie te vergroten, de verbeterfunctie goed tot zijn recht te laten komen en om waar nodig tijdig bij te kunnen sturen is een systeem van kwaliteitsborging in ontwikkeling. Dit instellingskwaliteitszorgsysteem zal in eerste instantie de kwaliteit van de UT-opleidingen extra ondersteunen, maar heeft tevens een externe functie. In 2008 is op alle niveaus van de organisatie gesproken over instellingskwaliteitszorg, gestoeld op de Deming- of 'Plan-Do-Check-Act'-cyclus. In 2009 zal daar verdere besluitvorming over plaatsvinden.

De Minister van OCW heeft in 2008 met de VSNU meerjarenafspraken gemaakt, waarin inspanningen van de universiteiten vastgelegd zijn op de volgende onderwerpen:

- Versterken verwijzende en bindende functie eerste bachelorjaar
- Halveren studie-uitval in het tweede en derde jaar van de bachelor voor diegenen die herinschrijven na het eerste jaar van de bacheloropleiding

- Verhogen van aantal studenten die in vier jaar de bacheloropleiding afronden
- Uitbreiden van aantal studenten dat meer dan het standaardprogramma te studeert, bijv. een honours programma (10%)

De UT heeft dat vertaald in het volgende:

Bindend studieadvies

In 2008 is de UT gestart met de voorbereidingen voor een *pilot* met het bindend studieadvies. In 2009 zal bij drie bacheloropleidingen (Communicatiewetenschap, Technische Natuurkunde, Scheikundige Technologie) van de UT het bindend studieadvies worden ingevoerd. Het invoeren van het bindend studieadvies sluit goed aan bij de hierboven genoemde inspanningsverplichtingen. Hiervan wordt een positief effect op de bachelorrendementen verwacht. Voor alle opleidingen heeft de UT in 2008 universiteitsbreed een richtlijn onderwijsexamenregeling (OER) vastgesteld. Het studieplan van studenten is onderdeel van de regeling. De richtlijn onderwijsexamenregeling (OER) die in 2008 UT-breed is ingevoerd draagt bij aan het verbeteren van de studiesnelheid van studenten. Onderdeel van de richtlijn is de invoering van een studieplan. Het intensiever monitoren en begeleiden van studenten door middel van een studieplan maakt deel uit van de OER. Aan het eind van het eerste jaar moet voor de student en de opleiding duidelijk zijn of hij/zij verder kan studeren of dat moet worden doorverwezen naar een andere opleiding of onderwijsinstelling.

De UT werkt aan een model, waarin uitgegaan wordt van drie componenten die nodig zijn voor excellentie, te weten intelligente vermogens, toepassing en creativiteit. Wanneer een student met een bovengemiddelde intelligentie kennis kan toepassen binnen de maatschappelijke context, flexibel gebruikmakend van creatieve ideeën, kan volgens de UT een buitengewone/excellente prestatie ontstaan. Het honoursprogramma dat op de UT ontwikkeld wordt, biedt de studenten gelegenheid om te excelleren. (zie p. X)

Basiskwalificatie Onderwijs

Het bevorderen van de deskundigheid van docenten is een belangrijk fundament voor het borgen en uitbouwen van de kwaliteit van het onderwijs. In 2006 heeft het College van Bestuur de intentieverklaring Basiskwalificatie Onderwijs (BKO) ondertekend. In 2007 is de docentkwalificatieregeling in 3TU-verband verder uitgebouwd waarbij met name is gewerkt aan een op elkaar afgestemd competentiemodel. Deze ontwikkelingen hebben mede geleid tot een geheel nieuwe en verbeterde opzet van DUIT, het Didactisch Universitair Inwerktraject Twente. Begin 2008 was de Universiteit Twente medeondertekenaar van de nationale overeenkomst BasisKwalificatie Onderwijs. Een en ander heeft zijn beslag gekregen in een UT-brede regeling voor alle beginnende docenten op de UT. Screening en professionalisering van zittende docenten zal in 2009 verder vorm krijgen. De rol van de BKO binnen het personeelsbeleid komt aan de orde in hoofdstuk 5.

1.4.1 Onderwijsresultaten

Streefwaarden onderwijskwaliteit

De in 2006 geformuleerde prestatie-indicatoren ten aanzien van de onderwijsrendementen zijn ongewijzigd gehandhaafd. Het College van Bestuur streeft naar het verhogen van het rendement in 2010, in de nominale tijd plus 1 jaar, van de bacheloropleidingen naar 75% en van de masteropleidingen naar 90%. Het produceren van betrouwbare onderwijsrendementen en het signaleren van trends is door de omschakeling van het doctoraal- naar het bachelor-mastersysteem nog niet goed mogelijk. De rendementsgegevens van de ongedeelde opleidingen zijn in dit jaarverslag niet meer opgenomen.

Rendement bacheloropleidingen

Uit de onderstaande cijfers blijkt dat van de VWO-instroom na 4 jaar gemiddeld rond de 63% van het bachelorprogramma heeft afgerond. De door de universiteit gehanteerde administratieve ‘zachte knip’ tussen bachelor- en masterprogramma maakt eenduidige cijfers over daadwerkelijke rendementen, op instellingsniveau, niet goed mogelijk. In 2008 is de beslissing genomen om een nieuw centraal

studentenadministratiesysteem aan te kopen. (zie p. 27) Door de gelijktijdige centralisering van de studentenadministratie, zal de instelling binnen afzienbare tijd beter in staat zijn om betrouwbare gegevens aan te leveren.

Studiejaar	VWO- instroom	Behaalde B- punten per student na 4 jaar	Bachelor- programma totaal	% Afgerond
2003/2004	1094	111	180	62
2004/2005	1054	107	180	59

Tabel 1.4 Gemiddelde bachelor studiesnelheid op basis van behaalde bachelor EC in 4 jaar

Daarnaast is het van belang om op te merken dat het berekenen van een gemiddelde studiesnelheid een erg globale maat is. Er zijn aanzienlijke verschillen per opleiding. Desondanks is de gesignaleerde daling reden geweest om een onderzoek te starten naar de mogelijkheden om de studiebegeleiding te intensiveren. Binnen de meeste techniekopleidingen is dit al duurzaam gerealiseerd in het kader van het programma WO Sprint (Platform Bèta Techniek).

Studiejaar	Totaal aantal studenten	Aantal punten per student	Punten maximaal	Studie- snelheid (%)
2003/2004	7058	37,7	60	63
2004/2005	7357	36,9	60	62
2005/2006	7673	36,3	60	60
2006/2007	7849	35,9	60	60
2007/2008	8061	36,1	60	60

Tabel 1.5 Gemiddelde studiesnelheid per jaar

Rendement masteropleidingen

De hierboven aangehaalde redenen voor het niet kunnen meten van de bachelorrendementen gelden in nog sterkere mate voor de masteropleidingen. Studenten kunnen vaak al een aantal mastervakken volgen terwijl zij nog bezig zijn met de afronding van bacheloropleiding. Het is dus momenteel nog niet goed mogelijk om na te gaan of de masterrendementen de nagestreefde 90% hebben bereikt.

Beschouwing op aantal afgestudeerden

Het aantal behaalde bachelor- en masterdiploma's is in 2008 verder gestegen. Dat is in lijn met de verwachting gezien de overgang naar het bachelor-master systeem. De verwachting is dat de stijging de komende jaren doorzet.

	2004	2005	2006	2007	2008
Doctoraaldiploma's	836	727	643	476	215
Propedeusediploma's	906	774	922	898	902
Bachelordiploma's	66	331	503	716	821
Masterdiploma's	33	160	338	547	819

Tabel 1.6 Aantal diploma's

De maatschappelijke waardering voor UT-afgestudeerden wordt onder meer gemeten aan de arbeidsmarktpositie, zoals die wordt gepeild door de WO-Monitor. Deze gegevens worden sterk beïnvloed door ontwikkelingen in de economie, maar geven een indicatie van het succes van UT-afgestudeerden op de arbeidsmarkt. De gegevens voor 2008 zijn nog niet beschikbaar omdat dit type data slechts eens in de twee jaar beschikbaar komt.

	2003	2004	2005	2006	2007
Percentage afgestudeerden met een baan (%)	92	91	97	96	96
Gemiddelde werkloosheidsduur na afstuderen (in maanden)	2	3	3	2	1

Tabel 1.7 UT afgestudeerden op de arbeidsmarkt

De onderstaande tabel geeft de staf/student-ratio weer. Het getal schommelt rond de 4 fte per 100 studenten. Het wordt gemeten op UT-niveau. We kunnen hier voor de afzonderlijke opleidingen geen conclusies aan verbinden.

	2004	2005	2006	2007	2008
Ratio staf/studenten (fte ow per 100 studenten)	4,1	3,6	3,4	3,5	3,9

Tabel 1.8 Staf/student-ratio

1.4.2 WO Sprint

Het verslagjaar 2008 is het laatste van de drie kalenderjaren waarin de UT participeert in het door het Platform Bèta Techniek geïnitieerde programma WO Sprint, waarvan het doel is om de instroom, doorstroom en uitstroom in de sector Bèta Techniek aanzienlijk te verhogen. De UT heeft extra aandacht besteed aan de werving voor technische en natuurwetenschappelijke bacheloropleidingen. Daarnaast is in 25 Sprintprojecten gericht gewerkt aan het verhogen van de instroom door het verbeteren van de aansluiting met het VWO, het intensiveren van de studiebegeleiding en inhoudelijke aanpassingen in het eerstejaars onderwijs aan techniekstudenten.

Bij deze inspanningen is een goede samenwerking en aansluiting met het voortgezet onderwijs van belang. Dit heeft in al 2007 volop aandacht gekregen van het LINX College (samenwerkingsverband van scholen voor havo en vwo, mbo-scholen, het hbo en de universiteit). De missie van het LINX College is het creëren van een doorlopende studieloopbaan voor alle leerlingen van het voortgezet en hoger onderwijs. Dit wordt gerealiseerd door een groot aantal onderwijsinstellingen met elkaar samen te laten werken en in dat samenwerkingsverband zijn in 2008 belangrijke vervolgstappen gezet.

De verbetering van de aansluiting tussen het voortgezet onderwijs en de UT geschiedt via drie wegen:

- Het bieden van een steunpunt voor leraren en de onderwijsontwikkeling op het VWO, o.a. door opzet en begeleiding van de nieuwe vakken Natuur, Leven en Technologie Wiskunde D, maar ook via Technasium en door uitwisseling van docenten.
- Het opleiden en uitzenden van studenten als techniek ambassadeurs naar het VWO. Via projecten als Bèta 1:1 brengen techniekstudenten van de UT hun enthousiasme voor de bèta richtingen over op scholieren. Techniekstudenten worden zo gekoppeld aan vwo-leerlingen met het NT/NG profiel om een (persoonlijke) brug te slaan tussen de Universiteit Twente en het voortgezet onderwijs.
- Het bieden van een goed gastheerschap voor scholieren die zich oriënteren op een technische studie via projecten als masterclasses, topperstrajecten, studie try-outs, profielkeuzedagen, bijspijkerkampen en leerlingenwerkplaatsen, waarvoor de UT in de nabije toekomst een groot multidisciplinair, multifunctioneel laboratorium hoopt op te zetten.

De UT heeft in 2008 gezorgd voor structurele verduurzaming van de met behulp van WO Sprint middelen gerealiseerde intensivering van de inspanningen op het gebied van de aansluiting met het VWO. De UT heeft het pre-university college ingericht en er wordt jaarlijks k€500,- door de UT gefinancierd om de doelstellingen van Sprint te realiseren.

In 2008 heeft de UT een volledig gehonoreerd voorstel ingediend in het kader van het Stimuleringsprogramma Natuur- en Scheikunde. Dankzij een als ‘goed’ beoordeelde audit is de UT tevens toegelaten tot de tweede tranche van WO Sprint.

1.4.3 Wiskundetoets

De UT heeft ook in 2008 in 3TU verband een instaptoets wiskunde afgenomen. Vrijwel alle technische opleidingen namen hier aan deel. De toets betreft de algebraïsche vaardigheden. De toets is diagnostisch van aard. Door deel te nemen aan de toets weten studenten aan welke wiskundige vaardigheden gewerkt moet worden, om geen belemmeringen te ondervinden bij het volgen van de eerste technische- en wiskundevakken.

In totaal namen er 505 studenten deel. Uiteindelijk heeft 60% een voldoende behaald. Bij de opleidingen Technische Wiskunde, Elektrotechniek, Werktuigbouwkunde en Industrieel Ontwerpen is bij een onvoldoende score een cursus algebraïsche vaardigheden verplicht.

1.5 Externe beoordelingen

Kwaliteitsmodel

Zoals vermeld in paragraaf 1.1 werkt de UT aan een instellingskwaliteitssysteem (IKS) voor haar opleidingen. Dit systeem is gebaseerd op het kader van de Nederlands Vlaamse Accreditatie Organisatie (NVAO). Bij de interne kwaliteitszorg van de opleidingen spelen de PDCA-cycli een centrale rol. Deze worden verankerd in een kwaliteitssysteem op instellingsniveau. Hiermee wordt een planmatige borging en verbetering van de kwaliteitszorg gerealiseerd.

Visitaties

De visitatie van de master lerarenopleiding Leraar VHO in Maatschappijleer werd in 2008 in een landelijk cluster uitgevoerd door QANU. Ook aan het Natuur- en sterrenkundecluster heeft de UT deelgenomen. In dat cluster werden de bacheloropleidingen Technische Natuurkunde, en de masteropleidingen Applied Physics en Nanotechnology gevisiteerd door QANU. Naast QANU heeft de UT in het verslagjaar ook ervaring opgedaan met Certiked, als Visiterende en Beoordelende Instantie (VBI). Dit betrof de visitatie van de bacheloropleidingen Klinische Technologie (Technische Geneeskunde) en Advanced Technology. Verder zijn er contacten gelegd met NQA voor een mogelijke rol als VBI in 2009. In het verslagjaar zijn daarnaast voorbereidingen getroffen voor visitaties van postinitiële opleidingen aan de UT die nog niet geaccrediteerd waren. Gezien de verschillen in de beoordeling door verschillende commissies worden de scores op de facetten hier niet onderling vergeleken, maar in de vergelijking binnen een cluster (beoordeling van vergelijkbare opleidingen door één commissie) zijn de beoordelingen van de UT bovengemiddeld.

Accreditaties

Voor de bestaande opleidingen geldt dat alle in 2008 bij de NVAO aangevraagde (her)accreditaties zijn verleend. Daarmee zijn alle vereiste heraccreditaties verkregen. Dit betreft de volgende opleidingen: Alle accreditatieaanvragen van UT-opleidingen die in 2008 moesten worden beoordeeld door de NVAO hebben geresulteerd in een positief accreditatiebesluit. Het betreft de volgende bacheloropleidingen:

- Advanced Technology
- Algemene Gezondheidswetenschappen
- Bedrijfswetenschappen
- Biomedische Technologie
- Communicatiewetenschap
- Industrieel Ontwerpen
- Klinische Technologie (Technische Geneeskunde)
- Psychologie
- Scheikundige Technologie
- Technische Informatica
- Technische Natuurkunde

- Technische Wiskunde
- Telematica
- Werktuigbouw

en de volgende masteropleidingen:

- Applied Mathematics
- Applied Physics
- Biomedical Engineering
- Business Administration
- Chemical Engineering
- Communication Studies
- Computer Science
- Healthcare Management
- Human Media Interaction
- Industrial Design Engineering
- Mechanical Engineering
- Nanotechnology
- Psychology
- Telematica

Een deel van de genoemde opleidingen had al in 2007 een besluit over heraccreditatie aangevraagd, maar is vanwege de grote aanvraagdruk bij de NVAO of omdat de behandeling meer tijd vergde pas in 2008 geheraccrediteerd. Deze opleidingen zijn dan geaccrediteerd tot een datum in 2013. Voor de opleidingen die volgens planning in 2008 zijn geheraccrediteerd is de vervaldatum accreditatie gelegen in 2014.

In 2008 heeft de postinitiële masteropleiding M Environmental and Energy Management, die in Leeuwarden wordt aangeboden, met positief gevolg de Toets Nieuwe Opleidingen van de NVAO doorlopen.

2 ONDERZOEK

2.1 Onderzoeksdoelen en -beleid

De UT wenst voor delen van haar onderzoek een internationaal erkend topniveau, oftewel excellentie te bereiken. Daarnaast streeft de UT vooral naar de benutting (ook wel: utilisatie of valorisatie) van haar kennis, leidende tot maatschappelijke en technologische vernieuwingen.

Om deze hoofddoelen te bereiken is het noodzakelijk om het onderzoek regelmatig te vernieuwen en om (multidisciplinaire) samenwerking te stimuleren. Daarnaast moet duidelijk worden bepaald waarop we onze aandacht richten (focus), om vervolgens voldoende volume, bijvoorbeeld in termen van personeel, rond die onderwerpen te creëren (massa).

2.2 Onderzoekorganisatie

De basis in de leerstoelen en faculteiten

De basis van de organisatie van het UT-onderzoek bestaat uit leerstoelen en disciplines, georganiseerd binnen faculteiten. Binnen de leerstoelen wordt uit de basisfinanciering onder andere funderend onderzoek verricht, dat voortkomt uit ontwikkelingen in de wetenschap zelf. Dit zorgt voor het in stand houden van een brede kennisbasis, oftewel 'kennis als vermogen'. Dit vermogen kan in een later stadium, veelal via multidisciplinaire samenwerking, leiden tot toepassing van kennis, oftewel kennis als product.

De UT kent technische en maatschappijwetenschappelijke disciplines, waarbij de technische disciplines kunnen worden verdeeld in 'engineering' en 'science', en de maatschappijwetenschappelijke disciplines in 'maatschappij' en 'gedrag'. Dat de UT zowel veel (toegepaste) techniek als veel maatschappij- en gedragswetenschappen in huis heeft, onderscheidt haar zowel van de andere technische universiteiten als van de algemene universiteiten en geeft haar daarmee een unieke positie. Dit specifieke profiel kan de UT veel voordelen opleveren, omdat de inbreng van de alfa- en gammavakken bij technologische innovaties steeds belangrijker wordt. Nieuwe technologie wordt op deze wijze ontwikkeld in de context van mens-, management- en maatschappij wetenschappen. Dit vereist wel dat de samenwerkingsmogelijkheden tussen technische en maatschappijwetenschappen worden benut. Dit is al het geval, maar kan nog verder worden versterkt.

Instituten

De leerstoelen en disciplines zijn binnen de UT gebundeld in zes grote en multidisciplinaire instituten. De instituten zijn de belangrijkste onderzoeksorganisatie van de UT en vormen samen het UT-onderzoeksprofiel. De instituten zijn:

- BMTI Institute for BioMedical Technology.
- CTIT Centre for Telematics and Information Technology
- IBR Institute for Behavioral Research
- IGS Institute for Governance Studies
- IMPACT Institute for Mechanics, Processes and Control Twente
- MESA+ Institute for Nanotechnology

In 2008 is gewerkt aan een nieuw te vormen onderzoeksinstituut als samenvoeging van het BMTI en het onderzoek op het terrein van de technische geneeskunde.

Toenemende verwevenheid tussen faculteiten en instituten

De faculteiten en de instituten vormen een matrixorganisatie. In de loop der jaren zijn, ten gevolge van de toegenomen verwevenheid tussen faculteiten en instituten en de toegenomen multidisciplinaire samenwerking binnen instituten, steeds meer cellen van deze matrix gevuld.

	CTW	EWI	GW	MB	TNW	Totaal
BMTI	9	20	3	1	69	101
CTIT	7	191	22	18		238
IBR			63			63
IGS	24			79		103
IMPACT	107	27			82	216
MESA+		75	2	2	169	248
Totaal	146	313	95	99	320	973

Tabel 2.1 Inbreng van onderzoeks-fte vanuit faculteiten in instituten.

Ook in de verwevenheid tussen faculteiten en instituten komt de samenwerking tussen techniek- en maatschappijwetenschappen tot uiting. In 2008 werden er vanuit de technische faculteiten 24 fte's ingebracht in de maatschappij- en gedragswetenschappelijke instituten IBR en IGS. Vanuit de maatschappij- en gedragswetenschappelijke faculteiten werden 48 fte's ingebracht in de technische instituten, met name in het CTIT, voor wie de samenwerking met de maatschappijwetenschappen van groot belang is.

Tijdens de laatste jaren groeiden IGS, CTIT en BMTI, maar MESA+, Impact en IBR minder of niet. Inmiddels hebben de instituten een grote massa bereikt. CTIT is één van de grootste academische ICT-onderzoeksinstituten in Europa met ca. 445 onderzoekers en 238 fte. MESA+ is een van de grootste onderzoeksinstituten ter wereld op het gebied van nanotechnologie, met ruim 475 medewerkers, 248 fte en een jaarlijkse omzet van M€45. De grote massa van deze instituten heeft als groot voordeel dat er op deze manier veel onderzoek op elkaar afgestemd kan worden. De UT heeft daarin nog steeds een voorsprong.

Kenniscentra

Binnen en tussen de instituten bevinden zich 20 kleinere instituten, de kenniscentra, die zijn opgericht ter profilering van specifieke onderzoeksgebieden. In 2008 werden er binnen de faculteit GW en het instituut IBR vier nieuwe kenniscentra opgericht:

- Twente Center for Career Research (TCCR)
- Center for e-health research (CER)
- Research Center voor Examinering en Certificering (RCEC), in samenwerking met het CITO
- Social Media Research Center (SOMERE), een onderzoekscentrum op het gebied van Sociale Media, dat onderzoek doet naar ontwerp, implementatie, gebruik en effecten van sociale media.

3TU. Centres of Competence

De in het kader van de 3TU-federatie in het leven geroepen vijf Centres of Competence (CoC's) zijn eenheden die vergelijkbaar onderzoek binnen de drie technische universiteiten bundelen. De CoC's zorgen door deze bundeling met name voor een verdere toename van massa en schaalgrootte binnen het onderzoek. Zo bundelt het CoC NIRICT, waar het UT-instituut CTIT deel van uitmaakt, meer dan de helft van het ICT-onderzoek in Nederland, en brengt het ruim 70 leerstoelen en 1200 medewerkers bij elkaar uit de informatica, elektrotechniek en wiskunde. Deze bundeling van het onderzoek van de TU's in zeer grote eenheden maakt het mogelijk om de onderzoeksprogramma's en leerstoelen van de technische universiteiten nog beter op elkaar af te stemmen.

2.3 Programmering en profiel

De programmering van het onderzoek wordt doorlopend afgestemd met ontwikkelingen binnen de wetenschap en met de vraag naar wetenschappelijke resultaten. Van de instituten wordt verwacht dat zij verbanden leggen met thema's die in de externe onderzoeksomgeving zijn gedefinieerd. Ook in 2008 werd een debat over een aanscherping van het UT-profiel gevoerd.

Instituutprogramma's en Strategische Research Orientaties

De programma's van de zes instituten bepalen het profiel van het UT-onderzoek in hoofdlijnen. Daarbinnen ligt de hoogste prioriteit bij het onderzoek in de biomedische technologie, nanotechnologie en ICT. Binnen de instituten bevindt zich zowel funderend, onderwijsgebonden, toepassingsgericht als strategisch onderzoek. De instituutprogramma's als geheel zijn multidisciplinair. Elk instituut heeft zijn programma nader onderverdeeld in deelprogramma's, de Strategische Research Oriëntaties (SRO's). De SRO's zorgen voor een verdere focussing van het onderzoek binnen de instituten. Waar de instituutprogramma's als geheel altijd multidisciplinair zijn, zijn individuele SRO's dat doorgaans ook. Zo wordt er bijvoorbeeld binnen vijf van de zes CTIT-SRO's samengewerkt tussen onderzoekers van de technische en niet-technische faculteiten.

Toenemende verwevenheid tussen instituten

Niet alleen de samenwerking *binnen* de instituten, maar ook de samenwerking *tussen* de instituten, neemt steeds verder toe. Die samenwerking vindt plaats op het personele, organisatorische en programmatische vlak. Steeds meer onderzoekers en leerstoelen participeren in verschillende instituten, waardoor de instituten steeds meer onderzoekers en leerstoelen delen. Daarnaast richten instituten gezamenlijk kenniscentra op, voeren zij gezamenlijk vele onderzoeksprogramma's uit en begeven zij zich binnen dezelfde toepassingsdomeinen (zoals bijvoorbeeld gezondheid). Veel wetenschappelijke doorbraken en interessante innovaties zullen naar verwachting plaats vinden op het snijvlakken van de ICT, biomedische- en nanotechnologie. Deze 'converging technologies' vormen een nieuwe uitdaging, waarbij een combinatie van en interactie tussen ICT, biomedische- en nanotechnologie één van de meest uitdagende onderwerpen lijkt te worden. Inmiddels is de samenwerking tussen instituten zo sterk, dat de grenzen tussen sommige instituten, zoals BMTI en MESA+ beginnen te vervagen.

Voorbeelden van gebieden waarbinnen instituten samenwerken zijn:

- BMTI en MESA+ Bio-NanoTechnologie.
- CTIT en MESA+ Embedded systemen.
- BMTI en CTIT Telemedicine (telemonitoring/ tele-treatment), brain-computer-interfacing.
- Impact en MESA+ Micro- and nano-fluidics. Composite materials, zonne-energie.
- Impact en BMTI Medische robotica, bio-robotica, bio-mechanics, bio-fluidics, bio-reactors.
- Impact en CTIT Gedistribueerde energieopwekking, -opslag en voorziening.
- IGS en CTIT E-governance, eHealth.
- CTIT-IGS-BMTI ICT in de gezondheidszorg.
- IGS en MESA+ Technology assessment van Nanotechnologie.
- IBR en CTIT Interactions between users and technologies.
- IGS en IBR Gezondheidszorg

Profilerende toepassingsgebieden

Het onderzoek van de UT sluit aan bij belangrijke maatschappelijke onderwerpen en problemen op gebieden zoals voedsel, water, gezondheid, energie, veiligheid, en mobiliteit. Het oplossen van deze maatschappelijke problemen is bij uitstek gebaat bij interdisciplinaire samenwerking, omdat het doorgaans gebieden zijn die helemaal geen 'eigen' discipline kennen, maar het moeten hebben van het gericht toepassen van meer algemene fundamentele kennis en technologie uit meerdere disciplines. Binnen de UT loopt de samenwerking op deze thema's dan ook dwars door de instituten, faculteiten, leerstoelen en onderzoeksprogramma's heen. De maatschappij- en gedragswetenschappen zijn hierbij nadrukkelijk betrokken. Maatschappelijke vraagstukken rond veiligheid, mobiliteit, de introductie van nieuwe technologieën of duurzaamheid zijn niet zonder alfa- en gammakennis op te lossen. De tabel geeft aan welke instituten actief zijn of denken te worden binnen applicatiegebieden.

	BMTI	CTIT	IBR	IGS	Impact	MESA+
Voeding					+	+
Water				+	+	+
Gezondheid	+	+	+	+		+
Energie				+	+	+
Veiligheid		+	+	+		
Mobiliteit		+				

Tabel 2.2 Instituten en enkele van hun applicatiegebieden

In navolging van het gebied gezondheid wil de UT ook haar andere toepassingsgebieden stimuleren, organiseren (virtueel of reëel) en extern presenteren. Daarom inventariseerde de UT in 2008 het onderzoek binnen de toepassingsgebieden duurzame energie, water, veiligheid en leren.

In toenemende mate worden samenwerkingen met externe partijen georganiseerd langs de lijnen van genoemde gebieden. Zo werkt de UT samen met TNO en de Grote Technologische Instituten (GTI's) op terreinen zoals energie, watermanagement en mobiliteit (zie ook paragraaf 2.5)

3TU - Centres of Excellence

In 3TU-verband zijn, met financiële steun van OCW, in 2006 een vijftal Centres of Excellence (CoE's) opgericht, waarbinnen de drie technische universiteiten gezamenlijk onderzoek verrichten. De TU's hebben daar zelf een zesde CoE aan toegevoegd. Deze Centres zijn toponderzoeksinstituten, die zich bevinden binnen de eerdergenoemde Centres of Competence. Het betreft:

- Centre for Intelligent Mechatronic Systems
- Centre for Multiscale phenomena
- Centre for Dependable ICT Systems
- Centre for Bio-Nano Applications
- Centre for Sustainable Energy Technologies
- Centre for Ethics and Technology

In 2008 zijn deze Centres verder opgebouwd, onder andere door middel van investeringen in apparatuur en de aanstelling van nieuwe hoogleraren. Eind 2008 waren er 6 van de 9 binnen de UT aan te stellen '3TU'-hoogleraren benoemd.

2.4 Onderzoeksfinanciering en wetenschappelijk personeel.

Eerstegeldstroom

Van de middelen die het ministerie van OCW in 2008 aan de UT beschikbaar stelde voor onderwijs en onderzoek, werd door de UT 60% aan onderzoek besteed. Het overgrote deel van dit bedrag werd binnen de UT op basis van prestaties verder verdeeld over de faculteiten, instituten, en leerstoelen, waarbij promoties, onderwijsprestaties en prestaties binnen de tweede en derde geldstroom in aanmerking werden genomen. Daarnaast werd 10% van de onderzoeksmiddelen gereserveerd voor de Universitaire Stimulering onderzoek, een bedrag dat op strategische gronden door het College van Bestuur wordt ingezet. Het grootste deel hiervan wordt selectief ingezet voor onderzoeksprogramma's die excellentie en valorisatie combineren in 'speerpunt- en potentialprogramma's'. 2008 was het vijfde en laatste jaar van de looptijd van deze programma's. Ook de Wetenschappelijk Directeuren beschikken over middelen die zij op strategische gronden kunnen inzetten. Alle onderzoeksmiddelen zijn met ingang van 2008 onder de sturing van de wetenschappelijk directeuren van de instituten gebracht. In 2008 is gewerkt aan een nieuw onderzoeksverdeelmodel.

Tweedegeldstroom

Waar de eerste geldstroom relatief stabiel is, is er landelijk gezien de laatste jaren wel veel groei in de tweede en derde geldstroom. Omdat de investeringen binnen bepaalde disciplines achterblijven, wordt in 3TU-verband actie ondernomen om ook het onderzoek binnen de ontwerp en engineering beter beoordeeld en gefinancierd te krijgen. Het College van Bestuur stimuleert de verwerving van tweede geldstroom via een premie op tweedegeldstroom onderzoeksplaatsen.

Binnen de tweede geldstroom wordt steeds meer ruimte ingeruimd voor persoonsgerichte subsidies. In Nederland zal de vernieuwingsimpuls geleidelijk worden uitgebreid. In 2008 kende de nieuwe European Research Council (ERC) voor de tweede maal persoonsgerichte subsidies toe. Het College van Bestuur organiseerde ook in 2008 weer ondersteuning van de aanvragers van grote persoonsgerichte subsidies, in aanvulling op de ondersteuning die deze aanvragers binnen hun instituten ontvangen. Zie paragraaf 2.7 voor de resultaten.

In het verslagjaar was de tweede geldstroom met een omvang van M€15.5 lager dan in 2007. De forse daling ten opzichte van 2005 en 2006 (zie onderstaande tabel) heeft administratieve redenen en is veroorzaakt doordat bepaalde projecten die eerder tot de tweede geldstroom werden gerekend, vanaf 2007 tot de derde geldstroom werden gerekend.

Vergeleken met andere universiteiten, is de tweede geldstroom van de UT hoog. In 2007 ontving de UT 6.3% van het bedrag dat NWO aan alle universiteiten uitkeerde (bron: jaarverslag NWO 2007), een percentage dat hoger is dan op grond van de omvang van de UT verwacht mag worden. Volgens het in 2008 uitgebrachte rapport 'De Nederlandse universiteiten' van het Rathenau Instituut is de 'wetenschappelijke werfkracht' van de UT het hoogst van alle universiteiten. De wetenschappelijke werfkracht is de verhouding tussen de binnengehaalde tweede geldstroom en de ontvangen eerste geldstroom van het ministerie van OCW. Omdat de UT relatief veel middelen uit de tweede geldstroom ontvangt, zet zij logischerwijze ook relatief veel onderzoekers in die zijn gefinancierd vanuit deze geldstroom. Volgens de 'Wetenschaps- en technologie-indicatoren 2008' is het aandeel tweede geldstroom-onderzoekers van alle universiteiten het hoogst bij de UT. Omdat NWO haar middelen op zeer selectieve basis verdeelt, is dat een belangrijke indicator voor de onderzoekskwaliteit van de UT.

Derdegeldstroom

De omvang van de derde geldstroom is in 2008 gedaald in vergelijking met 2007. Vergeleken met de periode tot en met 2006 is er een sterke stijging, maar deze wordt veroorzaakt doordat bepaalde projecten die eerder als tweede geldstroom golden, vanaf 2007 tot de derde geldstroom worden gerekend. Het College van Bestuur stimuleert de verwerving van derde geldstroom via premies op derdegeldstroom promotieplaatsen.

Derde geldstroom met tweede geldstroom karakter

Vanuit de aardgasbaten heeft de overheid de afgelopen jaren bij verschillende gelegenheden relatief grote sommen geld beschikbaar gesteld voor onderzoek en innovatie. De Bsik-impuls, twee Fes-impulsen en de Smart Mix zijn de belangrijkste voorbeelden hiervan. Deze middelen werden steeds ingezet voor grote, tijdelijke programma's die zowel wetenschappelijk excellent als maatschappelijk relevant zijn en in consortiumverband worden uitgevoerd. Omdat deze derde geldstroommiddelen op sterk selectieve basis en veelal met behulp van of via tweedegeldstroom organisaties (NWO) werden verdeeld, heeft deze derde geldstroom een 'tweede geldstroom karakter'.

De UT was succesvol in de verwerving van deze middelen. In 2008 kwamen er middelen beschikbaar voor het programma ADEM ('Advanced Dutch Energy Materials') van de drie technische universiteiten en ECN.

Omdat het UT-onderzoek in steeds grotere eenheden is georganiseerd in instituuts- en 3TU-verband, kan vanuit deze grote eenheden steeds meer invloed worden uitgeoefend op de landelijke en internationale programmering van deze geldstromen. Zo spelen bijvoorbeeld MESA+ en CTIT een zeer actieve en leidende rol in het nationale speelveld. Zij waren in 2008 sterk betrokken bij het formuleren van grote nieuwe landelijke programma's op het terrein van Nanotechnologie en ICT die vanuit de FES-middelen gefinancierd zullen worden als vervolg op lopende en goed beoordeelde Bsik-programma's.

EU-kaderprogramma

Door de afloop van het zesde kaderprogramma van de EU is de omvang van het onderzoek, dat werd verricht binnen de EU-kaderprogramma's, tijdelijk sterk afgenomen. Waar in 2003 nog 115 fte's werden ingezet, was dit in 2006 teruggelopen naar 67 fte. In 2007 begon de omvang van het EU-onderzoek weer te groeien (72 fte) doordat het zevende kaderprogramma (KP7) met een verdubbeld budget van start is gegaan. In 2008 werden 83 fte's ingezet.

Inverdiencapaciteit

Externe middelen uit de tweede en derde geldstroom worden verworven door onderzoekers in vaste dienst (hoogleraren, UHD's en UD's). Indien we de omvang van de inzet aan onderzoeken door deze personeelscategorieën relateren aan de verworven externe middelen, blijken de vaste onderzoekers in het verslagjaar per fte 307 K€ aan externe middelen te hebben verworven. Dit bedrag is gedaald in vergelijking met 2006 en 2007.

	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Tweede geldstroom	19.6	22.6	26.0	27.9	16.5	15.5
Derde geldstroom nationaal	28.0	35.6	29.8	30.3	42.8	38.5
Derde geldstroom internationaal, EU	8.1	6.6	7.9	6.8	7.1	8.8
Totaal tweede en derde geldstroom	55.7	64.8	63.8	65	66.4	62.7
Onderzoeks-fte's vaste onderzoekers (in fte)		214	207	196	188	204
2 ^e en 3 ^e geldstroom per onderzoeks-fte vaste onderzoeker (in K€)		302	308	332	353	307

Tabel 2.3 Tweede en derde geldstroom (M€)

Deze hoge 'inverdiencapaciteit' kent ook een keerzijde. Omdat binnen de tweede geldstroom en delen van de derde geldstroom de eis geldt, dat de UT zelf ook de helft van de kosten van het onderzoek voor zijn rekening neemt (de matchingsverplichting), wordt het overgrote deel van de eerste geldstroom inmiddels besteed aan de matching van tweede en derde geldstroom. Dit gaat ten koste van de vrije ruimte voor onderzoek en het geld dat beschikbaar is om te investeren in infrastructuur. Ook begrenst dit de mogelijkheid om verder te groeien in de tweede en derde geldstroom. Daardoor is de UT gedwongen om zich te matigen bij de verwerving van externe middelen. Deze problematiek zal zich verscherpen omdat de eerste geldstroom voor onderzoek in 2009 af zal nemen vanwege een overheveling van de eerste naar de tweede geldstroom.

Onderzoeksinzet

Het onderzoeksvolume is de laatste vier jaren redelijk stabiel. In 2008 werden binnen de UT door 1597 personen wetenschappelijk personeel, naast een tijdsbesteding aan onderwijs en overige taken, 974 fte binnen het onderzoek ingezet. In 2007 betrof de inzet van onderzoekstijd binnen de UT 5.8% van de onderzoekstijd van alle universiteiten¹.

Van deze inzet werd 79% gerealiseerd door tijdelijke medewerkers zoals promovendi en postdocs. De 575 wetenschappelijke medewerkers in vaste dienst besteedden circa 40% van hun volledige gewerkte tijd aan onderzoek, wat resulteerde in een inzet van 204 onderzoeks-fte's. De postdocs en promovendi besteedden circa 85% van hun volledig gewerkte tijd aan onderzoek, een inzet van 770 onderzoeks-fte's.

De hoge tweede geldstroom en inverdiencapaciteit van de UT, gemeten in geld, weerspiegelt zich in de inzet van onderzoekstijd per geldstroom. Volgens de 'Wetenschaps- en technologie-indicatoren 2008' is het aandeel eerste geldstroomonderzoekers bij de UT het laagst van alle Nederlandse universiteiten, en het aandeel tweede geldstroomonderzoekers het hoogst van alle universiteiten.

Onderzoekslaanbanen en Graduate school

Onderzoeksmasters bereiden studenten voor op het doen van onderzoek. De UT biedt de onderzoeksmasters 'Nanotechnologie' en 'Social Systems Evaluation and Survey Research' aan. Vrijwel alle promotietrajecten van de UT zijn vierjarig. Veruit de meeste UT-promovendi zijn werknemers van de UT, gefinancierd vanuit de tweede en derde geldstroom. De UT kent dus weinig 'eerste geldstroom promovendi' en in vergelijking met andere universiteiten weinig 'buitenpromovendi'. Het College streeft naar een betere inbedding van buitenpromovendi. Daarom zal een deel van de buitenpromovendi als promotiestudent worden ingebed.

¹ Bron: VSNU Kengetallen Universitair Onderzoek (KUOz)

In 2008 werden de eerste voorbereidingen getroffen voor de opzet van een Graduate school die masters en promotietrajecten zal gaan omvatten.

Gepromoveerden vervolgen hun weg in de wetenschap veelal als Postdoc. Onder andere voor deze groep is een tenure-track beleid ontwikkeld, dat er zorg voor moet gaan dragen dat de beste Postdocs door kunnen stromen naar een positie als vaste medewerker in de functie van UD met uitzicht op een UHD-functie.

Om de doorstroom van vaste medewerkers te bevorderen kent de UT de 'persoonlijk hoogleraar'. Deze hoogleraren hebben dezelfde status en rechten als andere hoogleraren, maar opereren binnen een bestaande leerstoel. Inmiddels zijn er hiervan 5 benoemd.

Infrastructuur

In het verslagjaar werden bij MESA+ de grootste investeringen in onderzoeksinfrastructuur gedaan. In 2008 werd hard gewerkt aan de bouw van het nieuwe NanoLab. Hierin wordt ruim 40 miljoen geïnvesteerd, waaraan het nationale onderzoeksprogramma NanoNed éénenderde bijdraagt en ook het College van Bestuur en de Provincie Overijssel bijdragen. De oplevering is in 2009. Al vóór de oplevering hebben de NanoLabNL partners een gezamenlijk plan voor continuering en versterking van NanoLab NL opgesteld en ingediend bij een landelijke commissie ("Commissie van Velzen") die een nationale 'roadmap' heeft opgesteld. Op deze roadmap met 25 grootschalige onderzoeksfaciliteiten staan drie projecten waarin de UT deelneemt: NanoLabNL, Data Infrastructure for the Social Sciences (DISS) en European Social Survey (ESS).

In 3TU-verband is een inventarisatie opgesteld van de gezamenlijke onderzoeksinfra-structuur, onder andere ten behoeve van facility sharing.

2.5 Onderzoekssamenwerking door strategische allianties

Toegenomen samenwerking

De externe oriëntatie van de UT heeft de afgelopen jaren een enorme impuls gehad. Het onderzoek wordt steeds vaker verricht in intensieve interactie met andere publieke en private partijen. De UT participeert steeds vaker in kennisnetwerken, topinstituten en consortia met bedrijven en onderzoeksinstituten. Dit is mede veroorzaakt door de opkomst van een nieuwe tussenlaag van nieuwe organisatievormen die op landelijk en Europees niveau worden opgericht om grote onderzoeksprojecten in goede banen te leiden. Voorbeelden hiervan zijn de TTI's en Bsik-consortia.

De intensieve, multidisciplinaire samenwerking met bedrijven en andere kennisinstellingen, via consortia en topinstituten, is een krachtige motor achter het UT-onderzoek met vele voordelen. Op deze manier kan gezamenlijk onderzoek worden verricht, vanuit een afgestemde onderzoeksagenda, zodat er sprake is van effectiviteit en (macro)doelmatigheid. Via een bundeling van publieke en private krachten kunnen schaalvoordelen ontstaan, met name op gebieden waar dure onderzoeksfaciliteiten nodig zijn die kunnen worden gedeeld. Valorisatie gedijt in samenwerkingsverbanden van onderzoekers met externe partijen, omdat deze samenwerking het onderzoek voedt met onderzoeksvragen uit de praktijk, en omdat vindingen via deze weg snel worden omgezet in praktische toepassingen.

Internationaal

In Europees verband nemen UT-instituten deel in vele kaderprogramma-consortia, Networks of Excellence (b.v. Frontiers, Photonics4Life), Technology platforms (b.v. NanoMedicine, eMobility), en Joint Technology Initiatives (b.v. Clean Sky). Het CTIT is via het 3TU-CoC NIRICT betrokken bij plannen voor een ICT-georiënteerde Kennis- en innovatie-gemeenschap (KIC) voor het nieuwe European Institute of Technology (EIT).

Naast consortia is er uiteraard ook sprake van bilaterale strategische samenwerkingen tussen gelijksoortige organisaties zoals instituten. Met name MESA+ en CTIT hebben vele strategische samenwerkingen met counterparts in het buitenland. In 2008 ging IMPACT een samenwerking aan met het instituut Fermat in Toulouse en heeft MESA+ actief gewerkt aan het intensiveren van de samenwerking met Canada, Munster, Singapore, de VS en India.

De UT heeft vele samenwerkingsrelaties met andere buitenlandse universiteiten, waaronder de universiteiten van Dortmund, Münster en Osnabrück. In december 2008 heeft de UT een Memorandum of Understanding getekend met de universiteit van Münster, waarin werd afgesproken nauwer samen te

werken binnen het onderzoek. Met de Universiteit van Tokio sloot de UT een overeenkomst voor verdere onderzoekssamenwerking op het gebied van de robotica.

Onderzoekscholen

Onderzoekscholen zijn samenwerkingsverbanden van verschillende universiteiten die zich met name richten op het opleiden van promovendi. De UT is penvoerder van:

- MESA+ Nanotechnologie
- OSPT Procestechnologie
- iBME Biomedical engineering
- IPV Productievernieuwing

Van deze scholen zijn MESA+ en OSPT door de KNAW erkend. Daarnaast participeert de UT in 21 onderzoekscholen waarvan een andere universiteit penvoerder is. In 2008 had de UT de opleiding van promovendi (nog) niet ondergebracht in Graduate school(s), maar werden hiertoe wel voorbereidingen getroffen. Uiteindelijk zal de Graduate School worden gecombineerd met onderzoekscholen.

3TU

De 3TU.-federatie vormde in 2008 een belangrijke samenwerkingsvorm voor de UT, die met name werd geconcretiseerd in eerdergenoemde CoE's en CoC's. De 3TU.-federatie fungeert in toenemende mate ook als de eenheid die de contacten met partners daarbuiten vormgeeft. De TU's, de Grote Technologische Instituten (GTI's) en TNO hebben de intentie uitgesproken om samen een nieuwe 'technologische driehoek' te gaan vormen. Deze 'technologische driehoek' ziet mogelijkheden voor samenwerkingsprogramma's op de terreinen energie, ICT, biomedical systems, mechatronic systems, watermanagement en mobiliteit. Het programma 'energie', is samen met het GTI Energieonderzoek Centrum Nederland (ECN) als eerste uitgewerkt in het programma ADEM (Advanced Dutch Energy Materials) voor energiematerialen. De ministers van Economische zaken en milieu hebben hiervoor M€ 30 beschikbaar gesteld.

Landelijke onderzoeksprogramma's

De UT participeert in vele landelijke onderzoeksprogramma's, zoals die zijn voortgekomen uit TTI's, Bsik, Smartmix, enzovoorts. De UT participeert in de Technologische Top Instituten (TTI's) M2i, TI, DPI, BMM en TTI Watertechnologie (Wetsus). In 2008 zijn landelijk weinig incidentele middelen verdeeld, en zijn er relatief weinig nieuwe grote landelijke onderzoeksprogramma's tot stand gekomen.

Overige samenwerkingsverbanden

Naast de samenwerking met de andere technische universiteiten, wordt binnen het onderzoek het meest samengewerkt met de universiteiten van Wageningen, Groningen, en Nijmegen.

Zeer vele bedrijven zijn op verschillende wijzen betrokken bij het UT-onderzoek. Zo bestaat de onderzoeksportefeuille van IMPACT bijvoorbeeld voor 60 a 70% uit derde geldstroom. Ook bij delen van de tweede geldstroom (met name in het kader van STW-programma's) is het bedrijfsleven betrokken. Dat betekent dat industriële partijen op programma- of projectniveau betrokken zijn bij meer dan 85% van het onderzoek van IMPACT.

2.6 Kwaliteitszorg onderzoek

Jaarlijkse verantwoordingen/ kengetallen

Binnen de UT worden jaarlijks onderzoekskengetallen per instituut en faculteit berekend, die de prestaties van deze eenheden weergeven. Deze prestaties worden elk voorjaar besproken met de eenheden. Daarnaast worden ook op UT-niveau jaarlijks prestaties berekend, die via de UT-website, de VSNU- Kengetallen Universitair Onderzoek (KUoz) en dit jaarverslag gepubliceerd worden. Vanaf 2007 worden ook de prestaties van de 3TU- Centers of Competence en Centers of Excellence jaarlijks in beeld gebracht.

Kwaliteitszorg binnen instituten

Wetenschappelijk Directeuren voeren een kwaliteitszorgbeleid binnen hun instituut. Verschillende instituten hebben dan ook eigen prestatiedoelen geformuleerd, en evalueren hun programma's (SRO's) regelmatig. In de praktijk is de kwaliteitszorg veelal meer gericht op de kwaliteit dan op de kwantiteit van de prestaties. Zo wordt er op UT-niveau en binnen verschillende instituten, meer dan op een algemene verhoging van het aantal publicaties, steeds meer aangestuurd op publiceren in internationaal gerefereerde tijdschriften en tijdschriften met een hoge impactfactor. Dit beleid is succesvol (zie paragraaf 2.7).

Instituten worden eens in de zes jaar door een externe commissie beoordeeld. Bij deze instituutsbeoordelingen wordt gebruik gemaakt van de resultaten van disciplinaire visitaties en citatieanalyses die eerder zijn verricht. MESA+ is in 2008 als eerste instituut beoordeeld. De commissie was van oordeel dat de onderzoeksprestaties van MESA+ uitstekend zijn en dat het instituut en haar onderzoekers internationaal een leidende positie innemen. De commissie was bijzonder onder de indruk van de rol die het instituut speelt bij het tot stand komen van nieuwe bedrijven. Verschillende andere instituten werken aan de voorbereiding van een beoordeling.

Kwaliteitszorg binnen disciplines

De UT verricht onderzoeksvisitaties bij voorkeur in 3TU- of landelijk verband. In 3TU-verband zijn dan ook een 3TU-onderzoeksvisitationprotocol en een gezamenlijke visitatieplanning opgesteld.

In het verslagjaar kwamen 'midterm reviews' voor Civiele techniek, Technische bedrijfskunde en Toegepaste Natuurkunde beschikbaar. De commissie constateerde een hoge mate van cohesie, samenwerking en vertrouwen tussen de onderzoekers in de toegepaste Natuurkunde. Binnen de Civiele Techniek constateerde de commissie duidelijke groei. De kwaliteit van het onderzoek is gestegen, evenals de output. In 2008 werden voorbereidingen getroffen voor onderzoeksvisitaties binnen de Bestuurskunde, Bedrijfskunde en Chemical engineering.

In het verslagjaar kwamen de resultaten van een drietal externe onderzoeksvisitaties beschikbaar:

- Werktuigbouwkunde. De commissie concludeert dat de maatschappelijke relevantie van het onderzoek hoog is, en dat de onderzoeksresultaten succesvol worden toegepast. De academische reputatie kan verder worden verhoogd door een verhoging van het aantal promovendi en door meer nadruk te leggen op het publiceren in tijdschriften met een hoge impact. Alle 40 cijfersmatige oordelen voor de 10 leerstoelen variëren tussen 3 (goed) en 4 (zeer goed), met een gemiddelde score van 3.66.
- Communicatiewetenschappen. Er werden twee programma's binnen het instituut IBR en de faculteit GW gevisiteerd. Visitationoordelen worden uitgedrukt in verschillende cijfers voor kwaliteit, productiviteit, relevantie en levensvatbaarheid. Het programma "Communication and social influence behaalde scores van 4 – 4 – 4 – 3,5. Het programma "Design, implementation and use of communication means" haalde een score van 3,5 – 4 – 4,5 – 4.
- Het programma Science, Technology and Innovation Studies, dat grotendeels samenvalt met de capaciteitsgroep STeHPS van de faculteit MB, werd als zeer goed tot excellent beoordeeld en behaalde een totaalscore van 5 – 4 – 5 – 4.

Wanneer de scores voor de dimensies kwaliteit, productiviteit en levensvatbaarheid van alle UT-leerstoelen worden opgeteld en gemiddeld, resulteert dit in een score tussen de 3.5 en 4 (3 staat voor goed en 4 voor zeer goed). Op de dimensie relevantie behaalt de UT een score boven de 4. Dat de relevantie het sterkste punt is van de UT, toont aan dat het streven naar benutting van kennis in de praktijk daadwerkelijk gerealiseerd wordt.

Kwaliteitszorg promotieopleidingen

De beoordeling van de kwaliteit van promotieopleidingen verloopt nog steeds gedeeltelijk via hererkenningen van onderzoekscholen door de Erkeningscommissie Onderzoekscholen (ECOS). In 2008 kwam voor geen enkele onderzoeksschool waarin de UT participeert, een uitslag van een hererkenningprocedure beschikbaar. Voor MESA+ werd een hererkenningaanvraag ingediend. In de toekomst zal de kwaliteitszorg van promotieopleidingen meer en meer gaan verlopen via disciplinaire onderzoeksvisitaties en de Graduate school.

2.7 Onderzoeksresultaten: kwaliteit en productiviteit

Omdat al het onderzoek van de UT in de instituten is ondergebracht, wordt alle onderzoeks in- en output aan de instituten toegerekend.

Promoties

In 2008 promoveerden 160 personen aan de UT. Hiermee realiseerde de UT weliswaar meer promoties dan in 2007 (147 promoties), maar werden de aantallen uit 2005 (166 promoties) en 2006 (168 promoties) niet overtroffen. In 2007 realiseerde de UT 4.6% van het aantal promoties van alle Nederlandse universiteiten (Bron: Kengetallen universitair onderzoek). Drie promovendi promoveerden Cum Laude. Doordat zowel het aantal promoties als de omvang van de vaste staf stegen, bleef het aantal promoties per onderzoeks-fte gerealiseerd door de vaste staf (hoogleraren, UHD's en UD's) gelijk op een niveau van 0,8. Het instituut MESA+ (44 promoties) realiseerde de meeste promoties, zowel in absolute aantallen, als per vaste onderzoeker.

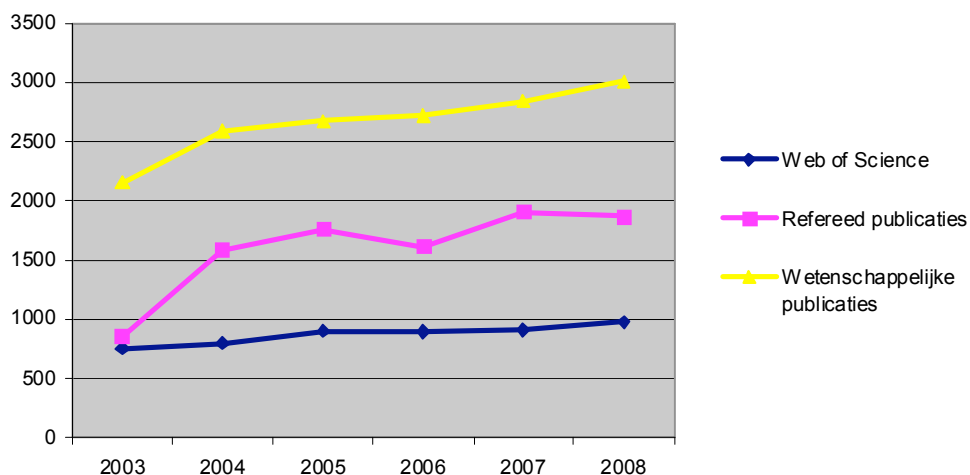
Momenteel kunnen nog geen betrouwbare cijfers worden gegenereerd met betrekking tot de instroom van promovendi, de uitval van promovendi, de promotieduur, en de promotierendementen. Er wordt middels een project aan gewerkt om de registratie van promovendi te verbeteren.

Wetenschappelijke publicaties.

Het 'Web of science' is een internationale database van gerefereerde tijdschriftartikelen. Dit zijn publicaties die pas na een selectie door middel van anonieme peer review geaccepteerd werden. Per jaar zijn in deze database geleidelijk meer in dat jaar gepubliceerde UT-artikelen terug te vinden. Het aantal steeg van 756 in 2003 naar 981 in 2008.

Tot en met 2003 kwam het aantal gerefereerde publicaties in het onderzoeksinformatie-systeem van de UT vrijwel overeen met de aantallen in Web of Science, omdat de UT alleen gerefereerde artikelen in tijdschriften als gerefereerde publicaties telde. Het totale aantal refereed publicaties is echter groter omdat ook een deel van de conferentiebijdragen, boeken en boekdelen gerefereerd wordt. Sinds 2004 worden daarom door de UT ook gerefereerde conferentiebijdragen meegeteld en sinds 2007 ook gerefereerde boeken en boekdelen. De inzet van 974 onderzoeks-fte's leidde in 2008 tot de publicatie van 1870 refereed publicaties, dus tot 1,9 publicaties per onderzoeks-fte.

Als men bij de gerefereerde publicaties de niet-gerefereerde wetenschappelijke publicaties (in de vorm van o.a. tijdschriftartikelen, conferentiebijdragen, boeken, en rapporten) optelt, komt men tot het totale aantal wetenschappelijke publicaties. Het aantal wetenschappelijke publicaties loopt geleidelijk op van 2589 in 2004 tot 3009 in 2008. In 2007 realiseerde de UT hiermee 4.8% van het aantal wetenschappelijke publicaties van alle Nederlandse universiteiten (Bron: Kengetallen universitair onderzoek).

Ter verhoging van de zichtbaarheid van de publicaties van de UT en ter verhoging van de citaties naar die publicaties, wordt de volledige tekst van de publicaties steeds meer in databases opgenomen en via internet beschikbaar gesteld. In de toekomst zal dit worden uitgevoerd door invoer door (of onder directe verantwoordelijkheid van) de onderzoeker zelf in deze databases op het moment van het realiseren van de publicatie en toetsing van kwaliteit en volledigheid door een facultaire redactiecommissie.

Citaties

Het aantal citaties van artikelen van de UT wordt elk jaar groter en is volgens Web of Science gedurende de laatste jaren gestegen van 10.028 in 2004 naar 21.126 in 2008. Deze absolute aantallen kunnen pas na vergelijking middels citatieanalyse op waarde worden geschat. Omdat publicatie- en citatiegewoonten per discipline verschillen, wordt het aantal citaties van een groep hierbij alleen vergeleken met de aantallen van vergelijkbare groepen in de wereld. Het CWTS te Leiden hanteert hiertoe een 'veld-genormaliseerde citatie-impact-score', oftewel CPP/FCSm. Deze score geeft de impact van de artikelen van een groep aan, vergeleken met het wereldgemiddelde aan citaties in de wetenschappelijke velden waarin de groep actief is. Recentelijk is deze score voor de UT drie maal berekend, wat leidde tot een CPP/FCSm van 1.4 (bronnen: 3TU-citatieanalyse 2008, Wetenschaps- en technologie-indicatoren 2008, Leiden Ranking). Dit is een score boven het Nederlandse (1.31), Europese (1.02) en wereldgemiddelde (1.0). De score van 1.4 duidt op 40% meer citaties dan het wereldgemiddelde in de velden waarbinnen de UT actief is. De UT scoorde hierbij het beste binnen de Chemie en de Natuurkunde. Wanneer men de 250 grootste Europese Universiteiten rangschikt op basis van deze indicator, bereikt de UT positie 23 (bron: Leiden ranking 2008, Groene lijst). In de 'Wetenschaps- en technologie-indicatoren 2008' wordt geconstateerd dat met name de onderzoekers van de UT, samen met die van de Erasmus Universiteit Rotterdam en TU Eindhoven, over het geheel genomen in hooggeciteerde tijdschriften publiceren.

Persoonsgebonden subsidies, prijzen, lidmaatschappen

UT-wetenschappers verwierven in 2008 prestigieuze individuele subsidies, onderscheidingen en prijzen.

Persoonsgebonden subsidies

In 2008 kende de nieuwe European Research Council (ERC) voor het eerst de persoonsgerichte prestigieuze 'Advanced Grants' toe. Onderzoeker Prof. Albert van den Berg verwierf een dergelijke grant van M€2.4.

De NWO-vernieuwingsimpuls is een belangrijke bron van persoonsgebonden subsidies. In 2008 verwierf de UT twee VENI vernieuwingsimpuls-subsidies. Er werden vijf VIDI-subsidies verworven, door Dr. Martin van Sint Annaland, Dr. Tamalika Banerjee, Dr. Niels Tas, Dr. Michel de Jong en Dr. Djoerd Hiemstra. Grote VICI vernieuwingsimpuls-subsidies werden verworven door de MESA+ - onderzoekers Hans Hilgenkamp en Jurriaan Huskens. Alle acht personen binnen de UT die in eerdere jaren een VICI-subsidie verwierven, zijn inmiddels tot hoogleraar benoemd.

Dankzij een NWO-Rubiconsubsidie kunnen twee pas gepromoveerde onderzoekers, Dr. Xi Yi Ling en Dr. Martijn Mes, onderzoekservaring opdoen in het buitenland. Dr. Andre ten Elshof verwierf een NWO-Echo subsidie.

Prijzen

Prof. Clemens van Blitterswijk eindigde als tweede in de competitie voor de meest ondernemende wetenschapper van Nederland (Most entrepreneurial Scientist of the Netherlands).

In 2008 werd voor de tweede maal de 'Overijssel PhD-award' uitgereikt, deze keer voor het beste proefschrift dat binnen de UT werd geschreven in het jaar 2007. Dr. Floor Wolbers won deze prijs met haar proefschrift getiteld '*Apoptosis chip for drug screening*'. In 2008 werd eveneens voor de tweede keer de 'Professor de Winter prijs' voor vrouwelijk toptalent uitgereikt, de prijs voor de beste publicatie in een internationaal wetenschappelijk tijdschrift, geschreven door een vrouwelijke UD of UHD. Deze prijs werd gewonnen door Dr. Mariëlle Stoelinga.

Lidmaatschappen

In 2008 werd Dr. Peter-Paul Verbeek benoemd tot lid van de Jonge Akademie, waarmee het totale aantal UT-leden van De Jonge Akademie (DJA) op zes is gekomen. In 2008 werden Prof. Albert van den Berg en Prof. Carl Figdor benoemd tot lid van de KNAW. Na hun benoeming kent de UT vijf actieve KNAW-leden

Rankings

Er bestaan enkele wereldwijde rankings van universiteiten, die zich vooral baseren op onderzoeksgegevens. In de 'World university rankings' van het Times Higher Education Supplement (THES), neemt de UT positie 200 in. In de Sjanghai Wereldtop-500 van universiteiten is de UT gerangschikt tussen de posities 303 en 401 (de positie is niet exact gespecificeerd).

3 INTERNATIONALISERING VAN HET ONDERWIJS

In de beleidsnota 'Diversiteit, kwaliteit en groei: 2006 -2010' is de internationaliseringsstrategie voor de Universiteit Twente verwoord. De doelstellingen uit deze nota laten zich kort samenvatten als toename van de internationale component in het onderwijs, opleiden van talentvolle internationale studenten en de groei van het aantal buitenlandse studenten. De afgelopen jaren is er hard gewerkt aan de implementatie van deze strategie. In dit hoofdstuk wordt ondermeer verslag gedaan over de internationalisering van het curriculum, de werving van internationale studenten en de overeenkomsten met partnerinstellingen.

3.1 Internationalisering van het curriculum

De UT heeft de verantwoordelijkheid haar studenten voor te bereiden op een toekomstige internationale werkplek. Dit wil ze onder andere bevorderen door hen de mogelijkheid te bieden om tijdens de studie in aanraking te komen met internationale aspecten van onderwijs en onderzoek. Deze ervaring kan zowel binnen als buiten de opleiding plaatsvinden en zowel op de campus als in het buitenland

Gezamenlijke programma's

De UT heeft zich tot doel gesteld om meer opleidingen gezamenlijk met internationale partnerinstellingen aan te bieden. In 2008 zijn twee opleidingen gestart met het opzetten van een gezamenlijk programma met een of meer internationale partners. Voor de masteropleiding Engineering Life Science zijn afspraken gemaakt over een onderwijsmodule die aan de universiteiten Aveiro en Linköping kan worden gevolgd. Deze instellingen zijn beide lid van het ECIU-consortium. Zie paragraaf 3.5. Chemical Engineering heeft een overeenkomst getekend met ITB Bandung (Indonesië). Het idee is om getalenteerde Indonesische studenten vrijstellingen te verlenen voor een deel (30EC) van het Nederlandse programma van 120EC. Studenten volgen daardoor gedurende 1 jaar een programma van in totaal 90EC aan de UT. Tenslotte is in 2008 een aantal opleidingen begonnen met het schrijven van een project aanvraag voor een gezamenlijk onderwijsprogramma in het kader van het Erasmus Mundus II programma. De deadline is in het voorjaar van 2009.

Verder zijn faculteiten in 2008 voor het tweede jaar op rij uitgenodigd om aanvragen in te dienen bij het College van Bestuur ter financiële ondersteuning van initiatieven internationalisering. De initiatieven dienden aan te sluiten bij een of meer van de vastgestelde strategische prioriteiten; te weten: stimuleren internationale uitwisseling van studenten, docenten en ondersteunend personeel of internationalisering van het curriculum. Vanwege de relatief late toekenning is de uitvoering van het beleid pas laat in het jaar op gang gekomen.

Ter ondersteuning van internationale activiteiten van de faculteiten is in 2008 een handboek internationale samenwerking opgesteld waarin informatie te vinden is over het opzetten van twin en joint programmes, student- en stafuitwisseling, Erasmus Mundus, Memoranda of Understanding en de belangrijkste contactpersonen. In 2009 zal het handboek verder worden uitgebreid.

Engels in het onderwijs (bachelor en master)

Op een enkele uitzondering na zijn de bacheloropleidingen in het Nederlands. Sinds het collegejaar 2007/2008 worden vrijwel alle masteropleidingen in het Engels aangeboden. Dit betekent dat zowel docenten als studenten voldoende geëquipeerd moeten zijn om Engelstalig onderwijs te geven respectievelijk te volgen. Een groot aantal docenten is hier inmiddels op getoetst en een klein deel van de docenten is bezig met een bijscholingscursus (zie ook hoofdstuk 5).

De UT heeft in 2008 middelen beschikbaar gesteld om een aantal van de bestaande minoren te vertalen in het Engels. Engelstalige minoren hebben verschillende voordelen zo kunnen de eigen bachelorstudenten al in de bachelor ervaring op doen met het volgen van onderwijs in het Engels. Verder wordt zo buitenlandse (uitwisselings)studenten de mogelijkheid geboden om een samenhangend

pakket vakken te volgen op bachelorniveau. Een aantal minoren bij de faculteit Gedragswetenschappen is in het Engels vertaald. Het komende jaar zullen ook andere minoren volgen.

Internationale mobiliteit van studenten

Het doel van de instelling is om iedere student tijdens de studie een ervaring op te laten doen met de internationale aspecten van onderwijs en onderzoek. Voor een groot deel gebeurt dat doordat studenten aan een uitwisselingsprogramma deelnemen. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van het Erasmus programma, ECIU-uitwisseling en uitwisseling met partners buiten de EU, waarmee de UT een Exchange Agreement heeft afgesloten. Tevens gaan UT studenten naar het buitenland voor stage, bachelor- en afstudeeropdrachten en studiereizen. Uitgaande van de absolute aantallen uit tabel 3.1 gaat uiteindelijk ongeveer 40% van de studenten naar het buitenland. Zowel het aantal uitgaande als het aantal inkomende studenten die vakken volgen aan de UT (studiepuntmobiliteit) is de afgelopen jaren gestegen (zie tabel 3.1). De gegevens over het aantal uitgaande studenten is gebaseerd op zowel studie, stage, bachelor- en afstudeeropdrachten als mobiliteit door deelname aan studiereizen terwijl het aantal inkomende studenten uitsluitend gebaseerd is op studiemobiliteit. Dit verklaart het verschil tussen beide aantallen in tabel 3.1.

	Ingeschreven studenten (1 dec)	Uitgaande studenten*	Inkomende studenten**
2005-2006	7637	509	72
2006-2007	7849	580	81
2007-2008	8058	713	108

* Gebaseerd op studiepuntmobiliteit bestaande uit: studie (uitwisseling) middels Erasmus, ECIU en non EU uitwisseling, stage, bachelor- en afstudeeropdrachten en studiereizen

** Gebaseerd op studie (uitwisseling) middels Erasmus, ECIU en Non EU uitwisseling

Tabel 3.1 Aantal inkomende en uitgaande uitwisselingsstudenten

Inkomende uitwisselingsstudenten studeerden in 2007-2008 gemiddeld 5,7 maanden aan de UT. Uitgaande uitwisselingsstudenten verbleven gemiddeld 4,7 maanden bij de buitenlandse partner universiteit. Studenten die voor stage naar het buitenland gingen, verbleven daar gemiddeld 3,4 maanden. Uitgaande UT studenten die een beurs ontvingen kregen gemiddeld 300 euro per maand vanuit het Twente Mobility Fund (eigen UT fonds om uitgaande mobiliteit te stimuleren) of een Erasmus stage- danwel Erasmus studiebeurs.

De UT heeft ongeveer 200 Student Exchange Agreements met instellingen binnen en buiten de EU. In 2008 is begonnen met het reduceren van het aantal Erasmus overeenkomsten door het beëindigen van inactieve overeenkomsten en overeenkomsten die langdurig sterk negatief uit balans waren. Dit zijn overeenkomsten, waarbij er veel meer inkomende, dan uitgaande studenten zijn.. Het doel is om de contacten met de overige bestaande partner universiteiten te intensifiëren, waarbij de focus in eerste instantie op partneruniversiteiten uit het ECIU consortium ligt.

3.2 Internationale instroom

In het Instellingsplan 2005 – 2010 is de ambitie geformuleerd om in 2010 een groei gerealiseerd te hebben in de externe masterinstroom van 20% ten opzichte van 2003. Het betreft hier studenten die niet vanuit een UT bacheloropleiding doorstromen. In tabel 3.2 is de ontwikkeling van de instroom weergegeven. Een steeds groter deel van de instromende studenten heeft een niet-Nederlandse nationaliteit. Waar deze populatie tot voor enkele jaren echter redelijk gevarieerd was en met name bestond uit masterstudenten, bestaat ze nu hoofdzakelijk uit Duitse bachelorstudenten. Een aantal jaren geleden is het aantal masterstudenten afgenomen. Dat was voor een deel te verklaren door het hogere collegegeld dat aan studenten van buiten Europa werd gevraagd en door de strengere visumeisen. Door

forse investering in de werving en het opzetten van een eigen beurzenprogramma voor getalenteerde buitenlandse studenten neemt het aantal buitenlandse studenten weer langzaam toe.

	Totaal	Duitsland	China	Overige landen	Buitenland Totaal	Percentage buitenland
2006	1643	171	8	72	251	15,3%
2007	1719	244	8	79	331	19,3%
2008	1750	272	16	112	400	22,9%

Tabel 3.2 Nationaliteit eerstejaars instelling totaal (bachelor en master)

De groei van de populatie Duitse bachelorstudenten is het gevolg van de enorme druk op het Duitse onderwijssysteem door opeenvolgende bezuinigingen en een groeiende vraag naar hoger onderwijs. Duitse studenten gaan met name de grens over voor opleidingen waarvoor in Duitsland een numerus fixus bestaat (psychologie), maar conform het streven is ook bij andere opleidingen recentelijk groei te zien. Zie tabel 3.3. Daarnaast heeft de Engelstalige bestuurskundevariant European Studies zich in zeer korte tijd een sterke eigen Duitse instroom weten te verschaffen.

	Totaal	Psychologie	Bestuurskunde	Communicatie-wetenschap	Overig
2006	171	76	62	13	20
2007	244	87	85	31	41
2008	272	99	91	27	55

Tabel 3.3 Duitse instroom naar opleiding

Door de toename van de Duitse instroom is de internationaliseringsdoelstelling royaal gehaald. Bij die ambitie is echter uitgegaan van een meer diverse internationale instroom in gedachten. Daarvan is in de huidige situatie nog steeds onvoldoende sprake. Om nog actiever werk te maken van de diversiteitsdoelstelling wordt sinds twee jaar versterkt ingezet op de werving van masterstudenten uit zogenaamde landen binnen de EEA: Duitsland, Oostenrijk, Tsjechië, Polen, Griekenland. Daarnaast wordt geworven in (Zuid)Oost-Europa: Rusland, Bulgarije, Turkije. In Azië: China, Taiwan, Vietnam, Indonesië, India). Deze inspanningen hebben een forse groei in aanmeldingen teweeg gebracht. De uitdaging is om de komende jaren de geïnteresseerde studenten ook daadwerkelijk naar de universiteit toe te halen. Daarnaast blijken in de praktijk niet alle geïnteresseerde studenten voldoende gekwalificeerd te zijn waardoor ze in tweede instantie alsnog moeten worden afgewezen.

3.3 Internationale werving

Om meer internationale studenten aan de universiteit te laten studeren, is de afgelopen jaar hard gewerkt aan het verbeteren van de kwaliteit en toegankelijkheid van het onderwijs en de faciliteiten. Er is nog altijd een forse inspanning nodig om het aantal gekwalificeerde buitenlandse instellingen te laten toenemen.

Onderwijsbeurzen

De actieve werving van internationale studenten heeft in 2008 voornamelijk plaatsgevonden door de inzet van verschillende generieke wervingsmiddelen zoals goed relatiebeheer (vertegenwoordiger ter plaatse, alumni, institutionele contacten), de graduate website en het aanwezig zijn op onderwijsbeurzen in China, Turkije, Indonesië, Griekenland, Rusland, Mexico, Vietnam, Jordanië, Duitsland en Roemenie. Daarnaast is de masterwebsite in 2008 geheel vernieuwd. Gekozen is voor separate Nederlandse en Engelse websites. Daarbij is gebruik gemaakt van een nieuwe landelijke database van opleidingsinformatie: HODEX. In Indonesië en China heeft de UT ook in 2008 succesvol gebruik gemaakt van vertegenwoordigers in eigen dienst.

In tabel 3.4 staan de vier landen waar de meeste internationale studenten vandaan komen. De cijfers van 2008 zijn exclusief februari instroom. Ook zijn de PhD studenten niet opgenomen.

	2005	2006	2007	2008 exclusief februari Instroom
China *	11	9	14	16
Duitsland*	32	4	17	15
Indonesie*	3	4	5	12
Ethiopie	11	9	5	9
Totaal alle nationaliteiten	101	81	113	133

Tabel 3.4 Internationale studenteninstroom 2005-2008

Scholarships

Zoals eerder al is gemeld heeft de UT de afgelopen jaren een eigen beurzenprogramma opgezet; het University Twente Scholarship Programme. In het verslagjaar is er gewerkt aan de verbetering van de bekendheid van de verschillende beurzen en is er meer zicht gekomen op welke internationale studenten er met een beurs aan de UT studeren. Ook zijn er contacten gelegd met regionaal gevestigde bedrijven met als doel om het aantal bedrijvenbeurzen te laten toenemen. Het aantal beurzen dat door externe beursproviders is toegekend aan UT-studenten is in het verslagjaar ook toegenomen. Verder zijn in 2008 de procedures van UT eigen beurzen, de University Twente Scholarship (UTS), aanzienlijk verbeterd. Zo voorziet de ingestelde UTS Advies-en Toetsingscommissie de nominaties efficiënt van advies en monitort zij de studievoortgang. In totaal is in 2008 gebruik gemaakt van een 26-tal geregistreerde beurzenprogramma's, samen goed voor ca. 2,8 miljoen euro. Dat is bijna een verdubbeling ten opzichte van 2007.

3.4 Internationale relaties

De UT is de afgelopen jaren een aantal samenwerkingsrelaties aangegaan met buitenlandse universiteiten. Daarbij wordt steeds nadrukkelijker gestuurd op het verder versterken van het profiel van de universiteit.

Samenwerkingsrelaties

In 2008 heeft de universiteit onder andere samenwerkingsovereenkomsten ondertekend met de volgende instellingen Dalian University China, Xidian university China, Tsukuba Japan, University of Georgia Verenigde Staten van Amerika en de Prince Mohammad Bin Fahd University (Saudi-Arabië). Daarnaast is er een overkomst ondertekend met het Ministerie van Milieu in Indonesië.

Alle overeenkomsten zijn er op gericht om kaders af te spreken over de uitwisseling van studenten en medewerkers. Daarnaast vergemakkelijkt een overeenkomst de samenwerking op het gebied van onderwijs en onderzoek.

In 2008 heeft het UT haar onderzoeksinstituut CHEPS een onderzoek laten uitvoeren om de verschillende internationale contacten binnen de Universiteit Twente systematisch in kaart te brengen. Deze inventarisatie is het startpunt voor een nieuwe werkgroep die in het kader van roUTe '14 bezig gaat met een overzicht van de meest waardevolle partners (strategische allianties) van de universiteit.

Internationale bezoeken

Het CvB heeft in 2008 reizen afgelegd naar onder andere China, Japan, Indonesië, Amerika en Australië met als doel om de relaties met deze landen verder te versterken. Daarnaast heeft de universiteit een groot aantal buitenlandse bestuurders ontvangen waaronder de bondspresident van Duitsland, de minister van Milieu van Indonesië en de Indiase ambassadrice in Nederland.

3.5 Flankerend beleid en voorzieningen

Om de internationale ambities van de universiteit nog beter te ondersteunen is in het verslagjaar fors tijd geïnvesteerd in ondersteunende voorzieningen en de organisatie rondom internationalisering. Zo zijn er nieuwe overlegstructuren opgezet en er zijn portefeuillehouders internationalisering binnen de faculteiten benoemd.

Huisvesting internationale studenten

In het afgelopen jaar is de vraag naar woonruimte op de campus door internationale studenten enorm toegenomen. Dit resulteert, ondanks oplevering van nieuwe faciliteiten, in een kamertekort. In 2008 is een aanzet gegeven om tot structurele afspraken te komen met de verantwoordelijke woningbouwvereniging. Om het 'probleem' beheersbaar te maken is de UT overgegaan tot het vaststellen van zes maanden contracten met een vaste begin- en einddatum voor ingerichte huisvesting voor internationale studenten. In 2008 is druk overlegd om tot een oplossing te komen voor de nieuwe instroom in september 2009.

Gedragscode internationale studenten

In 2008 is de Landelijke commissie Gedragscode internationale studenten begonnen met een evaluatie-onderzoek waarvoor ook navraag gedaan is op de UT. In het verslagjaar heeft de universiteit al haar activiteiten getoetst aan de gedragscode. Alle communicatie-uitingen en procedures voldoen aan de eisen uit de code. In 2009 zal de gedragscode verder moeten gaan indalen in de reguliere kwaliteitscycli.

Admission office

Het Admission office (AO) heeft in het verslagjaar met de 3TU-partners afgestemd ten aanzien van de aanmelding van internationale studenten voor de gezamenlijke 3TU-masters en ten aanzien van de toelatingseisen van internationale studenten. Daarnaast is het plan gemaakt om een kennisdatabase op te starten met de TU/e waarin ervaringen worden gedeeld over de waardering van buitenlandse diploma-gegevens.

Verder is vanuit het project Osiris door AO gestart met de inrichting van de Aanmeldmodule ten behoeve van de ondersteuning van het toelatingsproces van internationale studenten aan de UT. Deze module zal in september 2009 geïmplementeerd worden.

3.6 ECIU

European Consortium of Innovative Universities (ECIU)

In 2008 heeft het European Consortium of Innovative Universities (ECIU) CvB-voorzitter Dr. A. Flierman gekozen tot voorzitter van het consortium. Het jaar 2008 is vooral gebruikt om nieuwe uitdagingen voor het consortium te formuleren. Er is een nieuwe strategische notitie verschenen. In het verslagjaar heeft ECIU afspraken gemaakt met de organisatie Scotland Europa om in Brussel vorm te geven aan de gezamenlijke lobby-activiteiten. Daarnaast is er op de Universiteit Twente een studentsymposium georganiseerd voor alle ECIU uitwisselingsstudenten. Ook zijn de voorbereidingen getroffen voor een ECIU-symposium over kennistransfer in de regio. Dit evenement vindt plaats in het voorjaar van 2009 en wordt georganiseerd door Kennispark. Het afgelopen jaar is Biomedical Engineering uitgegroeid tot een Joint Master Programma.

4 ONDERNEMEN EN SAMENWERKEN

De Universiteit Twente (UT) staat bekend als de ondernemende universiteit in Nederland en op dat gebied heeft zij een ongeëvenaard track record. Al meer dan 25 jaar stimuleert de universiteit ondernemerschap en de samenwerking met het bedrijfsleven. De vele spin-offs van de UT zijn hiervan een belangrijk resultaat. Kennispark Twente realiseert namens de Universiteit Twente de randvoorwaarden voor succesvol ondernemerschap vanuit de universiteit. Kennispark Twente biedt jonge ondernemers ondersteuning in de eerste fase van ondernemerschap en de jaren daarna. Op die manier komt talent voor ondernemen tot zijn recht in een inspirerende omgeving.

4.1 Kennispark Twente

In 2020 moeten er 10.000 nieuwe arbeidsplaatsen en 250.000 m² nieuwe bedrijfsruimte zijn gerealiseerd op Kennispark Twente, het gezamenlijke project van de Universiteit Twente, de provincie Overijssel en de gemeente Enschede. Vanuit die ambitie maken zij samen werk van kennis. Kennispark herbergt als valorisatieschil rond de Universiteit Twente een veelheid aan activiteiten die de inzet van UT-kennis in industriële activiteit ondersteunt. Het afgelopen jaar is de positionering van Kennispark verder uitontwikkeld. De activiteiten van Kennispark Twente richten zich op de volgende drie doelgroepen en resultaatgebieden: starten en groeien, innovatief ondernemen en inspirerend vestigingsklimaat.

4.1.1 Starten en groeien

Jonge kennisintensieve bedrijven zijn een stuwende kracht in de kenniseconomie. Zij brengen nieuwe technologische kennis mee, zijn vaak creatief en groeien snel. Ze vormen een natuurlijk en marktgericht mechanisme voor kennistransfer. Binnen het resultaatgebied starten en groeien zijn daarom het afgelopen jaar een groot aantal activiteiten uitgevoerd. Hieronder worden belangrijkste behandeld.

TOP

Op grond van het Besluit Regeling subsidieprogramma kennisexploitatie (SKE) van o.a. het ministerie van Economische Zaken hebben de UT, Kennispark Twente en hun partners van TechnoPartner (initiatief van de ministeries van Economische Zaken en Onderwijs, Cultuur en Wetenschap) een subsidie ontvangen. De subsidie van TechnoPartner is gebruikt als dekking voor de voortzetting van het succesvolle TOP-programma (Tijdelijke Ondernemers Plaatsen). In 2008 hebben in totaal 21 personen een TOP-plaats gekregen. Aan deze personen is een lening van €20.000 toegekend. Van deze groep kunnen er 20 als technostarter worden gekwalificeerd.

Business Accelerators

Binnen de UT bestaat de wens om de structuur van business development en de ontwikkeling van business cases op basis van nieuwe technologieën en ideeën te versterken. Bij de ontwikkeling van business development in vier van de zes instituten (CTIT, IMPACT, BMTI en MESA+) is de afgelopen jaren geëxperimenteerd met diverse uitvoeringsvarianten. De ervaring die de afgelopen jaren met business development is opgedaan, kan bijdragen aan de realisatie van een hoogwaardige permanente structuur van business development. De versterking van de structuur c.q. de helderheid in de ondersteuning wordt gerealiseerd door de bestaande succesvolle decentrale structuur voor Business Development binnen de UT-instituten grotendeels te handhaven, maar ook te versterken en aan te vullen met voorzieningen voor overall UT business portfoliomanagement. Met deze gemeenschappelijke businessportfolio worden de individuele business cases op basis van integrale ondersteuning beter begeleid en kan gericht de portfolio van business cases worden beheerd en uitgebouwd. Eind 2008 heeft de provincie Overijssel aangegeven de UT, in haar ambitie om de structuur van business development te versterken, financieel met een bedrag van €750.000 te ondersteunen.

Juridisch loket

Het afgelopen jaar hebben zowel de zakelijk directeurs van de onderzoeksinstituten van de UT als verschillende technostarters de wens uitgesproken dat Kennispark meer kennis op het terrein van juridische vraagstukken zou gaan aanbieden. Daarom is in oktober 2008 met een loket juridische ondersteuning gestart. De ondernemers die tot op heden van het loket gebruik hebben gemaakt zijn zowel startende studentondernemers als andere startende ondernemers. De meeste vragen die zijn binnengekomen betreffen de beoordeling van algemene voorwaarden en (standaard)contracten. De ondernemers hebben allen een mondeling en/of schriftelijk advies gekregen. In enkele gevallen zijn de ondernemers naar de Kamer van Koophandel, een notaris of een advocaat doorverwezen.

Studentondernemerschap

Samen met de Student Union is in 2008 het thema studentondernemerschap verder uit ontwikkeld. Inmiddels zijn 76 studentondernemers bekend. Een groot deel van deze studentondernemers was in mei aanwezig bij het Speeddatingdiner van Kennispark Twente. Het diner had als doel om ondernemers op een informele wijze met elkaar kennis te laten maken en dat is gelukt. In september 2008 is voor de potentiële en bestaande studentondernemers een website gelanceerd: Studentondernemer.nl. Op deze website vinden studentondernemers van de Universiteit Twente antwoord op de meest voorkomende vragen in verschillende fasen van ondernemerschap, van idee tot succesvolle onderneming.

Naast een website voor studentondernemerschap heeft Kennispark Twente in samenwerking met de Student Union in mei 2008 een Studentondernemersdag georganiseerd. Tijdens deze dag werden studenten en studentondernemers bijgepraat over de belangrijkste valkuilen die het ondernemerschap met zich meebrengt. Aan het eind van 2008 is tevens de lezingenreeks Route Suc66 van start gegaan. Tijdens deze lezingen kunnen jonge ondernemers en studenten met ondernemersambities leren van succesvolle bestaande ondernemers.

Deelnemingen

Via de Holding Technopolis Twente (HTT) kan de Universiteit Twente deelnemen in haar spin-offs, bijvoorbeeld in ruil voor het gebruik van een octrooi dat eigendom is van de UT. In 2008 zijn drie deelnemingen gerealiseerd en nog acht deelnemingen in gang gezet. Deze zullen naar verwachting in 2009 afgerond worden. In april 2008 zijn ook voor het eerst aandelen in een spin-off van de Universiteit Twente, Teletop BV, verkocht aan de mede-aandeelhouders van het bedrijf.

Octrooien

In 2008 zijn door de UT 14 octrooien aangevraagd. Twee daarvan hebben voor de kosten van de aanvraag een bijdrage van het octrooifonds ontvangen. Het fonds maakt onderdeel uit van de octrooieregeling die als doel heeft om meer, sneller en beter de kennis die binnen de UT wordt ontwikkeld (tegen faire vergoedingen) naar het bedrijfsleven (grootbedrijf, midden- en kleinbedrijf en starters) door te laten stromen.

4.1.2 Innovatief ondernemen

Innovatieve ondernemingen zorgen voor een flexibele en vitale economie en nieuwe werkgelegenheid. In de nieuwe kenniseconomie neemt het belang toe van een snelle vertaling, uitwisseling en toepassing van actuele kennis in nieuwe producten en technologieën. Kennispark zorgt voor meer kennisoverdracht en samenwerking tussen kennisinstellingen en bedrijven. Binnen dit tweede resultaatgebied is met behulp van de hieronder beschreven activiteiten stevig ingezet op het versterken van de gewenste samenwerking.

Innovatievouchers

Met de innovatievoucher van SenterNovem kunnen MKB-ondernemers kennis verkrijgen door een onderzoeksopdracht bij een kennisinstelling neer te leggen. De uitkomst van de opdracht kunnen binnen het bedrijf voor de vernieuwing van producten, processen of diensten worden gebruikt.

Studenten Kennis Portal

Eind 2006 is de Studenten Kennis Portal (SKP) opgericht. De portal koppelt vragen en opdrachten uit het bedrijfsleven aan studentondernemers of aan medewerkers van de Universiteit Twente. In totaal zijn er in 2008 bij de SKP 121 kennisaanvragen binnengekomen.

Facility Sharing

In 2007 is door Kennispark Twente het project 'Facility Sharing' gestart. Het beschikbaar stellen van apparatuur en voorzieningen vanuit de Universiteit Twente voor testen, onderzoek en pilotproductie is een belangrijk instrument om de valorisatie van kennis en stimulering van startende ondernemingen met een technische invalshoek in de regio verder te verbeteren. In het kader van het project is met verschillende kennisinstellingen (o.a. Saxion en Telematica Instituut) in Twente gesproken om te onderzoeken in hoeverre het mogelijk is om een model te ontwikkelen dat bij hun behoeften en wensen aansluit. Doel daarbij was één herkenbare toegang tot de bedoelde voorzieningen en faciliteiten, gecombineerd met gestandaardiseerde voorwaarden en tarieven, waarbij Kennispark Twente eventueel een centrale rol als intermediair kan gaan vervullen. Begin 2008 is het eindrapport van het onderzoek opgeleverd. Dankzij dit onderzoek heeft Kennispark de beschikking over een database met overzicht van apparatuur, voorwaarden en tarieven. Besloten is om deze databank onder te brengen bij de SKP.

High Tech Factory

De High Tech Factory is een gedeelde productiefaciliteit voor bedrijven die gebruik maken van nanotechnologie en microsystemen. Dit initiatief heeft als doel om een pilot productie-infrastructuur en organisatie te ontwikkelen voor deze bedrijven. De High Tech Factory zorgt ervoor dat de bedrijven zich kunnen concentreren op de daadwerkelijke groei in plaats van het realiseren van de basisinfrastructuur die nodig is voor groei. Daarnaast zijn individuele, kleine bedrijven niet in staat om miljoeneninvesteringen te doen in productiefaciliteiten. Een gedeelde productiefaciliteit is essentieel voor behoud en de groei van deze spin-offs.

Op 2 april 2008 eindigde de High Tech Factory van MESA+ bovenaan de lijst van subsidieprogramma Pieken in de Delta, van het Ministerie van Economische Zaken en de Provincie Overijssel. In 2009 zal de bestaande R&D faciliteit, die nu nog dienst doet als wetenschappelijk laboratorium van de universiteit, beschikbaar komen voor de herontwikkeling tot productiefaciliteit.

4.1.3 Inspirerend vestigingsklimaat

Het fysieke kerngebied van Kennispark beslaat het terrein van de campus van de UT en het aangrenzende Business & Science Park. Een terrein van zo'n 180 hectare groot, waar meer dan 300 bedrijven actief zijn, die goed zijn voor zo'n 5000 banen in de industrie en bijna 3000 in het onderwijs en onderzoek. Bedrijven waarvan het merendeel kennisgedreven van aard is en waar tientallen start-ups per jaar starten. Een gebied met een parkachtige structuur met veel groen, vernieuwende architectuur en een hoog voorzieningenniveau, een omgeving die zich bij uitstek leent voor ontmoeting, innovatie, creativiteit en bedrijvigheid. Het afgelopen jaar is vooral gewerkt aan het Masterplan gebiedsontwikkeling Kennispark Twente en de herontwikkeling van Langezijds.

Masterplan gebiedsontwikkeling Kennispark Twente

Eind 2008 heeft het College van Bestuur met het Masterplan Gebiedsontwikkeling Kennispark Twente ingestemd. Het plan is de ruimtelijke vertaling van de ambities van het Kennispark. Het masterplan vormt de drie gebieden van het Kennispark (campusterrein UT, Hengelosestraat en het B&S-park) om tot één ruimtelijk geheel dat de ontmoeting en samenwerking tussen kennis en bedrijvigheid stimuleert en leidt tot een uitdagend vestigingsklimaat voor de nieuwe kennisgerelateerde bedrijven. Aan de vervaardiging van het masterplan is in 2007 door bureau BGSV uit Rotterdam gewerkt onder leiding van de Stuurgroep en Directie Stichting Kennispark. Het plan biedt een richtlijn voor de inrichting van het gebied voor de komende 25 jaar.

Chemie van Twente

Ook in 2008 is verder gewerkt aan de herontwikkeling van het langste UT-gebouw (Langezijds) tot een hoogwaardig en multifunctioneel bedrijvent centrum. Als voorlopige titel wordt 'de Chemie van Twente' gebruikt. Op 18 juni 2008 hebben de Universiteit Twente, Property Conversion Group en Kondor Wessels Projecten officieel de samenwerkingsovereenkomst ondertekent. Door haar bijzondere locatie en architectuur, moet de Chemie van Twente een 300 meter lange etalage zijn waar wetenschappers en bedrijven hun nieuwe ontwikkelingen beter zichtbaar kunnen maken. Het gebouw wordt de landmark van Kennispark Twente op de scheiding tussen het bedrijventerrein en de universiteitscampus. De Chemie van Twente is de eerste en duidelijk zichtbare locatie die in het kader van de herstructurering van het gebied aangepakt wordt. In het gebouw zal 55.000 m² (bijna 8 voetbalvelden) beschikbaar komen voor laboratoria, expositie-, kantoor- en productieruimten.

4.2 Samenwerking

De ondernemende regio

In 2008 is door Kennispark, samen met Saxion, Telematica Instituut, Oost NV, TKT, stichting Mechatronica Twente, Roessingh R&D BV en de UT verder gewerkt aan de in 2007 gestarte samenwerking. Doel is meer en krachtiger starters door een samenhangende regionale aanpak en specifieke stimulering van high-potentials.

3TU Innovation Lab

In de zomer van 2005 hebben de drie technische universiteiten in Nederland een Bestuurlijke Agenda opgesteld. Vanaf het begin is kennisvalorisatie een onderdeel van deze agenda. Onder de naam 3TU Innovation Lab werken de drie technische universiteiten op het brede gebied van kennisvalorisatie en bevordering van ondernemerschap samen. In de afgelopen jaren hebben de drie Innovation Labs met de samenwerking een begin gemaakt en op onderdelen zelfs uitgebreid. Op verschillende terreinen, zoals de pre-seed regeling, octrooien en standaardcontracten, zijn afspraken gemaakt en nieuwe regelingen geïmplementeerd. Hoofddoel van de samenwerking blijft het versterken van de valorisatie-activiteiten van de drie individuele Innovation Labs. Naast die samenwerking blijft het investeren in de regionale inbedding van de Innovation Labs van groot belang. Ook in 2008 is gewerkt aan het tot stand komen van raamovereenkomsten. Doel is het versterken van de kwaliteit van de samenwerking, het vergroten van de derde geldstroom en vereenvoudiging van de overhead en de onderhandelingen. Met verschillende bedrijven en organisaties zijn raamovereenkomsten in voorbereiding genomen en deze dienen tot ondertekening en succesvolle implementatie te leiden.

De drie TU's stimuleren de ontwikkeling van nieuwe bedrijvigheid door de ontwikkeling van business development, (pre)seed capital funds, incubatorfaciliteiten en scienceparken. Versterking en verbreding van kennis over ondernemerschap door middel van onderzoek en deze via onderwijs- en trainingsactiviteiten beschikbaar stellen aan studenten, medewerkers, technostarters en externe geïnteresseerden dient eveneens voortgezet te worden.

Structurele financiële dekking van de kennisvalorisatie activiteiten blijft een aandachtspunt. De drie Innovation Labs willen hierin samen optrekken. Het afgelopen jaar is op verschillende momenten door 3TU Innovation Lab een bijdrage geleverd aan de nationale discussie rondom de structurele bijdrage aan kennisvalorisatie door kennisinstellingen. Op 3TU Innovation Lab niveau zijn de eerste hoofdlijnen van een aanvraag voor die structurele financiering met elkaar besproken.

5 SOCIAAL JAARVERSLAG

De totale bedrijfsvoering van de UT staat in dienst van het primaire proces: onderwijs, onderzoek en kennisvalorisatie. Kwalitatief goede bedrijfsvoering is daarmee een belangrijk onderdeel van het totale bedrijfsproces. Bij de Universiteit Twente heeft die kwaliteit vooral te maken met ‘mensenwerk’: medewerkers vormen het belangrijkste kapitaal van de organisatie. Om die reden wordt er veel geïnvesteerd in die medewerkers.

Het ontwikkelen en uitvoeren van een adequaat personeelsbeleid is een essentiële randvoorwaarde binnen de bedrijfsvoering. De noodzaak van personeelsbeleid voor de UT blijkt ook uit een rapport omgevingsverkenning (eind 2007). Dit rapport heeft mede geleid tot een verschuiving in denken en het herzien van de meerjaren instellingsdoelstellingen (2005-2010). De gedachte dat er een ‘battle for brains’ gaande is staat daarbij centraal: de UT heeft te maken met een toenemende krapte op de (academische) arbeidsmarkt en daardoor soms moeite met het aantrekken van talent. Bovendien is er sprake van een toenemende vergrijzing. De UT dient hier tijdig op te anticiperen. In 2008 is een nieuwe nota personeelsbeleid tot stand gekomen. Deze nota geeft aan waar de focus in het personeelsbeleid de komende vijf jaren ligt. De focus ligt op 3 thema’s:

- aantrekkelijk werkgeverschap
- stimulerend werkgeverschap
- organisatieontwikkeling.

Aantrekkelijk werkgeverschap

Aantrekkelijk werkgeverschap richt zich voornamelijk op het van buiten naar binnen halen van (top) talenten. Drijfveren als reputatie, faciliteiten en profilering van de UT worden ingezet om toppers binnen te halen. Zowel de arbeidsmarktkrapte, de on vervulde vacatures, de vergrijzing als de groeiambitie van de universiteit dwingt om in de instroom van talent meer te investeren en ook beter te kijken naar branding, slimmere wervingsstrategieën, internationale samenwerkingsrelaties, samenwerking met andere regionale partijen/werkgevers maar ook naar flexibilisering en differentiatie in arbeidsvoorwaarden (waaronder het beloningsbeleid) en overige woon- en werkfaciliteiten.

Stimulerend werkgeverschap

Stimulerend werkgeverschap betreft het ontwikkelen en behouden van het menselijk kapitaal binnen de UT en talenten in het bijzonder. In het belang van de UT en de individuele medewerker wordt gericht gestuurd op ontwikkeling en mobiliteit van medewerkers door ondermeer opleiding, training, promotie, functieroulatie, levensfasebewust personeelsbeleid (active aging) en gerichte ontwikkelingsgesprekken met individuele medewerkers. Sturen op ontwikkeling en kwaliteit van medewerkers en leidinggevendens leidt enerzijds tot groei in kwaliteit van prestaties van de organisatie en anderzijds tot een toename in tevreden medewerkers maar ook tot gewenste uitstroom van medewerkers. Een succesvolle invulling van stimulerend werkgeverschap draagt positief bij aan de aantrekkelijkheid als werkgever.

Organisatieontwikkeling

Organisatieontwikkeling betreft de ontwikkeling van de organisatie en de ontwikkeling van de organisatiecultuur in het bijzonder. De organisatie en de personele bezetting van de UT zal toegerust moeten zijn op die veranderende omgevingseisen. Dit betekent veranderingen in organisatie-inrichting en formatie, in taakgebieden en functie-eisen (UFO) maar ook in organisatiecultuur, in gedrag en vaardigheden. Medewerkers moeten in staat en bereid zijn andere taken te doen dan waarvoor ze zijn aangenomen en die ze wellicht al vele jaren hebben gedaan. Onderdeel van de organisatieontwikkeling die binnen de UT gaande is, is de verdere professionalisering van de bedrijfsvoering en het optimaliseren van de Planning & Control cyclus. Voor alle focuspunten geldt dat de effecten van beleid meetbaar gemaakt moeten worden door middel van prestatie-indicatoren zodat de voortgang gemonitord kan worden. Tevens zullen de UT-waarden herkenbaar zijn in de uitwerking van het personeelsbeleid.

Route 14 wijzigt de focus in het personeelsbeleid daarmee niet maar heeft wel invloed op de context en prioritering. In de komende periode staan op personeelsgebied 2 vragen centraal:

Hoe worden we een werkgever waar talenten graag willen werken?

Hoe ontwikkelen en behouden we ons belangrijkste kapitaal?

5.1 Ontwikkelingen organisatie

Inkoop

In 2008 zijn alle inkoopactiviteiten binnen de UT samengevoegd in één afdeling. Die afdeling is ondergebracht bij het Facilitair Bedrijf (FB). De inkoopmedewerkers zijn begin 2009 overgeplaatst naar die gezamenlijke inkoopafdeling.

Catering

In 2008 heeft de UT de catering uitbesteed aan Sodexo. Een deel van de medewerkers van de UT is bij Sodexo in dienst getreden en een deel van de medewerkers is gedetacheerd naar Sodexo. Bij het FB is een cluster facilitair manager verantwoordelijk voor de contacten met Sodexo.

Integratie ITC binnen UT

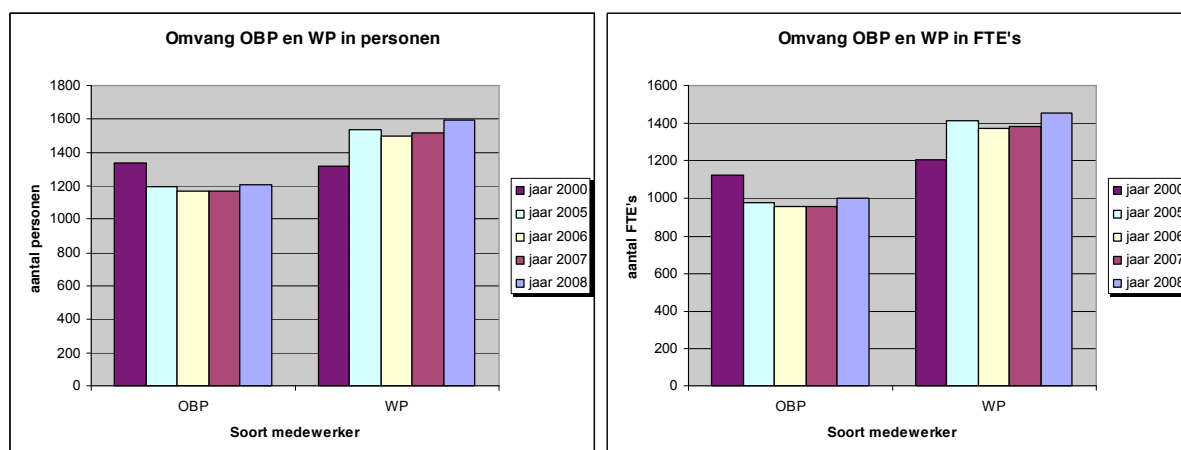
In 2008 is intensief gewerkt aan de voorbereiding van de integratie van het International Institute for Geo-Information Science and Earth Observation (ITC) als faculteit binnen de UT. Er zijn vier werkgroepen geïnstalleerd, arbeidsvoorwaarden & rechtspositie, financieel/fiscaal/economisch, bestuurlijk/juridisch en organisatie & bedrijfsvoering. Op basis van adviezen van de werkgroepen heeft de stuurgroep die zich bezig houdt met de integratie van het ITC, een voorstel aan de Ondernemingsraad van het ITC geformuleerd over de integratie. Verdere besluitvorming daarover en uitwerking zal in 2009 plaatsvinden, met als doel de volledige integratie van het ITC binnen de UT per 1 januari 2010.

5.2 Ontwikkelingen personele bezetting

De personele bezetting kan het best weergegeven worden via het vertonen van een aantal tabellen:

	Personen....			FTE			Verhouding	
	Totaal	OBP	WP	Totaal	OBP	WP	OBP	WP
2008	2804	1207	1597	2455	1000	1455	41%	59%
2007	2680	1164	1516	2337	955	1382	41%	59%
2006	2661	1165	1496	2326	957	1369	41%	59%
2005	2728	1193	1536	2389	976	1412	41%	59%
2000	2656	1337	1319	2333	1123	1210	48%	52%

Tabel 5.1 Omvang van OBP en WP

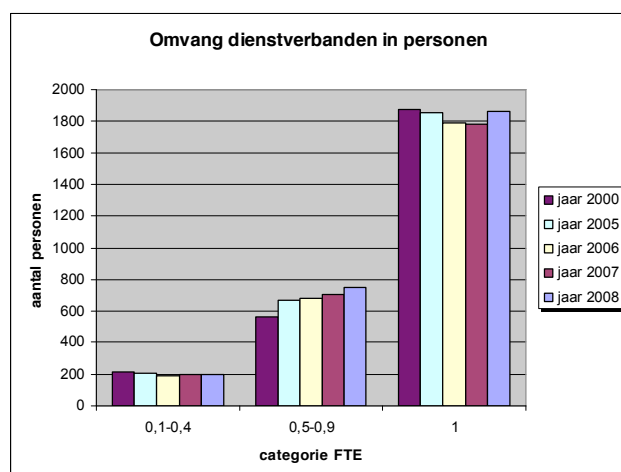

Het aantal medewerkers van de UT is in 2008 flink gestegen, zowel door het aantrekken van meer Wetenschappelijk Personeel (WP) als Ondersteunend Beheers Personeel (OBP). De verhouding tussen het WP en OBP is in 2008 ongewijzigd gebleven. Het WP vertegenwoordigt nog steeds een kleine 60% van het totale aantal UT medewerkers. Het beleid van de UT is en blijft er op gericht om het percentage OBP zo klein mogelijk te houden, zonder dat dit ten koste gaat van de kwaliteit van de ondersteuning en dienstverlening aan faculteiten en instituten.

	Totaal	0,1-0,4 fte	0,5-0,9 fte	1,0 fte		Totaal	0,1-0,4 fte	0,5-0,9 fte	1,0 fte
2008	2804	195	749	1860		100	7	27	66
2007	2680	198	703	1779		100	7	26	66
2006	2661	190	682	1789		100	7	26	67
2005	2728	207	665	1856		100	8	24	68
2000	2656	214	567	1875		100	8	21	71

Tabel 5.2 a Omvang dienstverbanden in aantallen

Tabel 5.2 b Idem percentages

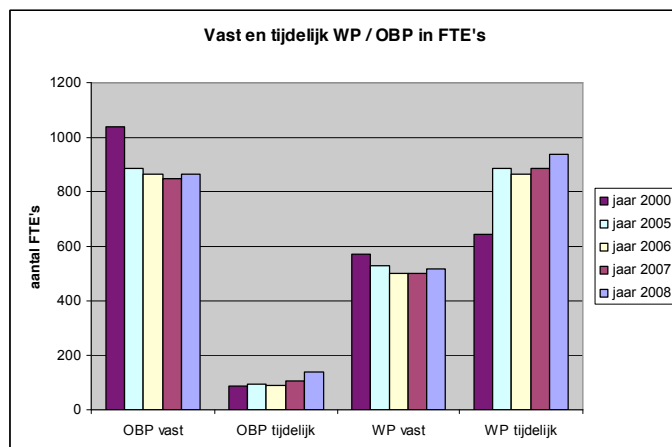
Het percentage medewerkers met een dienstverband van 0,5 - 0,9 fte en een dienstverband van 1,0 fte is in 2008 licht toegenomen. Dit sluit aan bij het beleid om niet te veel medewerkers met een beperkt dienstverband (tot 0,4 fte) in dienst te hebben.

Jaar	Totaal		vast	OBP tijd	vast	WP tijd
	OBP	WP				
2008	1000	1455	864	137	516	939
2007	955	1382	848	107	499	883
2006	956	1369	866	90	503	866
2005	975	1413	884	91	531	883
2000	1122	1210	1037	85	568	642

Tabel 5.3a Vast en tijdelijk WP / OBP in fte

	OBP		vast	WP tijd
	vast	tijd		
	86	14	35	65
	89	11	36	64
	91	9	37	63
	91	9	38	62
	92	8	47	53

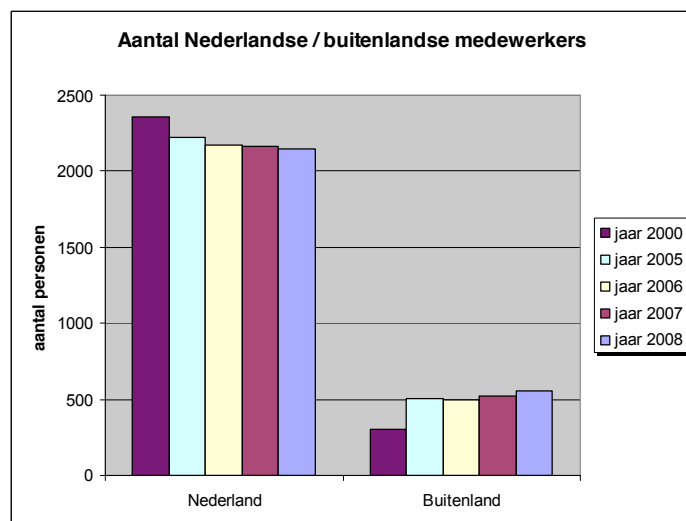
Tabel 5.3b idem percentage

Het aantal tijdelijke dienstverbanden bij het WP en het OBP is verhoudingsgewijs toegenomen. Het aantal vaste dienstverbanden neemt af. Dit sluit aan bij het beleid om voldoende flexibiliteit te kunnen hanteren ten aanzien van de personele bezetting van eenheden.

	NL	Niet-NL	percentage
2008	2146	558	19,9
2007	2162	518	19,3
2006	2168	493	18,5
2005	2225	503	18,4
2000	2355	301	11,3

Tabel 5.4 Leeftijdsopbouw medewerkers

Figuur 5. Aantal en percentage buitenlandse medewerkers

Het aantal buitenlandse medewerkers is in 2008 verder gestegen, vooral via het aantrekken van buitenlands WP. Dit sluit in het kader van de toenemende internationalisering aan bij het beleid om meer buitenlandse medewerkers (talenten) aan te trekken.

5.3 Ontwikkelingen personeelsbeleid

In 2008 is vanuit de concerndirectie Personeel, Arbeid & Organisatie (PA&O) een nieuwe nota personeelsbeleid tot stand gekomen. Deze nota geeft aan waar de focus in het personeelsbeleid de komende vijf jaren ligt. De focus ligt op drie thema's, namelijk aantrekkelijk werkgeverschap, stimulerend werkgeverschap en organisatieontwikkeling. Aantrekkelijk werkgeverschap richt zich op het van buiten naar binnen halen van talenten. Stimulerend werkgeverschap gaat over het ontwikkelen en behouden van het menselijk kapitaal binnen de UT en de talenten in het bijzonder. Organisatieontwikkeling heeft betrekking op de ontwikkeling van de organisatie in het algemeen en ontwikkeling van organisatiecultuur in het bijzonder. Route 14 wijzigt de focus in het personeelsbeleid niet, maar heeft wel invloed op de context en op de prioritering.

5.3.1 Managementontwikkeling

In 2008 is gestart met een vernieuwing van het Management Development beleid van de UT. Dit beleid is vernieuwd omdat de nieuwe Strategische Visie van de UT (RoUTe '14) aanvullende eisen stelt aan de leidinggevenden binnen de UT en bestaat uit de volgende twee onderdelen:

Beleid en maatregelen gericht op het individuele leerproces van leidinggevenden binnen de UT

Beleid en instrumenten gericht op tijdige beschikbaarheid van leidinggevenden op sleutelposities

Individueel leerproces leidinggevenden.

De UT wil haar leidinggevenden op de verschillende posities toerusten om de opdracht die ze hebben, zo goed mogelijk uit te kunnen voeren. Deze opdracht bestaat onder andere uit de volgende onderdelen: Het implementeren van de vernieuwingen, binnen de eigen organisatie-eenheid, conform de Strategische Visie 2009-2014.

Het zodanig ondersteunen en faciliteren van (de ontwikkeling) van de eigen (talentvolle) individuele medewerkers, zodat deze de gewenste (excellente) resultaten behalen.

Deze opdracht vormt de basis voor de vernieuwing van het leiderschapsprogramma dat in 2009 van start zal gaan. De huidige managementontwikkelingsprogramma's voor Academisch Leiderschap, Aankomend Academisch Leiderschap en Professioneel Leiderschap worden onder andere uitgebreid met:

- Vaardigheden in het identificeren, binden en begeleiden van talenten;
- Verandermanagement en organisatieontwikkeling.

Daarnaast wordt voor het Universitair Management Team een 'TOP' programma ontwikkeld en worden er doorontwikkelingsprogramma's opgezet voor UT leidinggevenden, die in het verleden al een managementleergang hebben gevolgd.

Tijdige beschikbaarheid van leidinggevenden.

De komende tien jaar zal een deel van de leidinggevenden uitstromen vanwege het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd. Het gaat hier om grofweg 44% van de leidinggevenden in het WP en 27 % van de leidinggevenden in het OBP. Om tijdig managers beschikbaar te hebben voor sleutelposities binnen de UT die in de komende 10 jaar vrijkomen, wordt overwogen een managementpool op te zetten.

In de managementpool worden talentvolle potentiële leidinggevenden klaargestoomd voor een sleutelpositie, om zo natuurlijk verloop onder managers tijdig op te vangen. Daarnaast kan gebruik

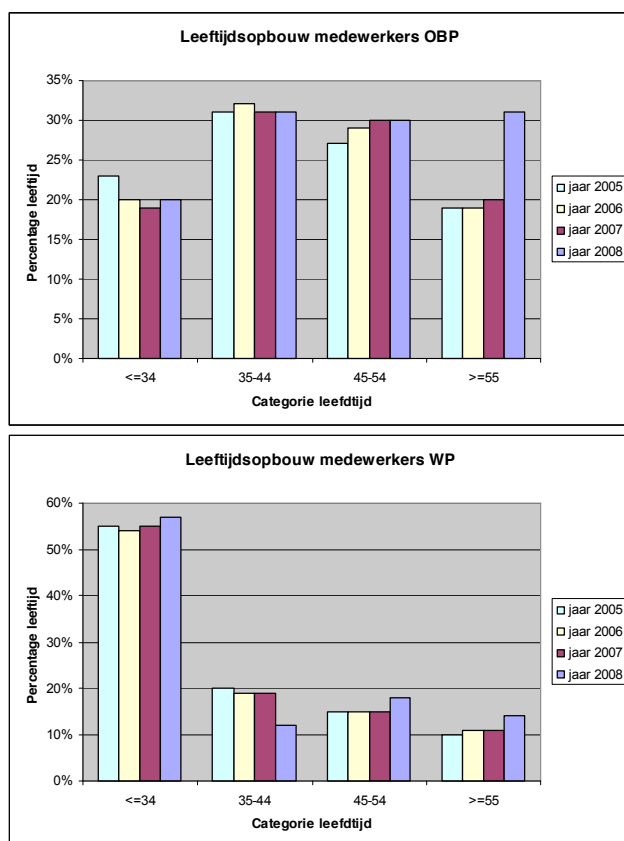
worden gemaakt van een dakpanconstructie, waarbij een beoogd hoogleraar of leidinggevende een jaar lang meeloopt met een vertrekkende hoogleraar of leidinggevende. Zodat tegen de tijd van de uitstroom al een nieuwe kandidaat klaar staat om de functie over te nemen.

5.3.2 Werving en selectie

De UT heeft ongeveer 2800 medewerkers en ruim 8200 studenten. De verhouding WP en OBP is sinds enige jaren ongeveer 59% WP om 41% OBP. Jaarlijks ontstaan ongeveer 400 vacatures. Voor een groot deel betreft het daarbij tijdelijke WP functies, in verband met de vaak beperkte tijdelijke financiering, bijvoorbeeld bij promovendi en postdocs. Vacatures ontstaan daarnaast omdat medewerkers hun loopbaan voortzetten bij een andere organisatie of met pensioen gaan. Deze oudere en ervaren medewerkers dienen vervangen te worden. Van het WP is ca. 15% ouder dan 55 jaar; bij het OBP ligt dat op ca. 30%.

	OBP				WP			
	<=34	35-44	45-54	>=55	<=34	35-44	45-54	>=55
2008	20	31	30	31	57	12	18	14
2007	19	31	30	20	55	19	15	11
2006	20	32	29	19	54	19	15	11
2005	23	31	27	19	55	20	15	10

Tabel 5.5 Leeftijdsopbouw medewerkers

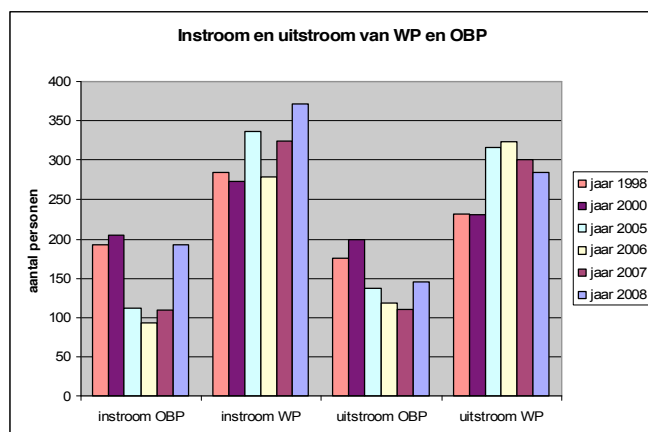

Bij zowel het WP als OBP neemt het percentage medewerkers van 55 jaar of ouder substantieel toe. Dit wijst op het belang van ouderenbeleid en ouderenregelingen maar ook op de wervingsinspanningen die voor ons liggen. Tegelijkertijd neemt bij het WP en OBP het aantal medewerkers van 34 jaar of jonger toe. Dit sluit aan bij het beleid van de UT om meer instroom van jonge medewerkers te realiseren. Opvallend is dat er bij het WP sprake is van een sterke afname van medewerkers van 35 tot 45 jaar.

Door de toenemende strijd om hooggeschoold personeel (WO/HBO) is een ‘battle for brains’ ontstaan. Het kost soms moeite om talentvolle nieuwe medewerkers aan te trekken. Dit speelt vooral bij promovendi en wordt als zorgwekkend ervaren. Niettemin slaagt de UT er nog steeds in voldoende mate in om nieuwe medewerkers aan te trekken. Onderstaande tabel illustreert dat.

	Instroom Personen			Instroom FTE			Uitstroom Personen			Uitstroom FTE		
	Totaal	OBP	WP	Totaal	OBP	WP	Totaal	OBP	WP	Totaal	OBP	WP
2008	564	192	372	491	153	337	430	146	284	356	106	249
2007	433	109	324	371	85	287	412	111	301	338	81	258
2006	372	93	279	325	68	256	441	118	323	371	82	289
2005	449	112	337	409	98	311	455	138	317	394	102	292
2000	478	205	273	413	161	253	429	199	230	355	149	205
1998	477	193	284	393	133	260	406	175	231	327	114	213

Tabel 5.6 Instroom en uitstroom van WP en OBP in personen en fte

De instroom van personeel was in 2008 flink hoger dan de uitstroom. Deze ‘extra’ instroom betreft zowel WP als OBP medewerkers. Deze groei is in overeenstemming met de groei die de organisatie als geheel doormaakt.

5.3.3 Talentbeleid

In 2008 is een start gemaakt met de ontwikkeling van talentbeleid. De UT wil investeren in de ontwikkeling van talenten die bij de UT willen werken of al werkzaam zijn. Talentbeleid biedt het kader waarbinnen de toekomstige maatregelen en activiteiten ten behoeve van het binden (vinden en aantrekken) en boeien (ontwikkelen en behouden) van (top) talent, plaats kan vinden. Het beleidskader bestaat uit een werkdefinitie van talent, een nadere specificatie van de categorieën talent en een beschrijving van de maatregelen die de komende jaren genomen gaan worden. Het volgende pakket aan maatregelen wordt in de notitie beschreven:

- Actief scouten en werven van talent;
- Bieden van uitdagende wetenschappelijke en ondersteunende carrièrepaden aan talenten, waaronder Tenure Track;
- Flexibele arbeidsvoorwaarden voor talenten;
- Vaardigheden Leidinggevend en richten op identificeren, binden en begeleiden van talenten;
- Selectief toepassen van formatiebeginsel en loopbaanbeginsel;
- Inrichten van een professionele en op talent toegesneden HR-infrastructuur

Tenure Track

Bijzondere aandacht verdient het onderwerp Tenure Track. In 2008 is het beleid in dit kader verder uitgewerkt, vastgesteld en geïmplementeerd. In het beleid staat beschreven op welke wijze talentvol wetenschappelijk personeel versneld kan doorgroeien naar een UHD-positie. Daarnaast bevat het beleid het profiel voor potentiële Tenure Track kandidaten de beoordelingscriteria waaraan de ‘tenure tracker’ na vijf jaar moet voldoen om voor het UHD-schap in aanmerking te komen. In 2008 zijn binnen de UT met 15 medewerkers, verdeeld over de vijf faculteiten, Tenure Track afspraken gemaakt. Deze afspraken variëren van officiële Tenure Track benoemingen van externe talenten tot loopbaanafspraken met zittende talenten die leiden tot een UHD-schap.

5.3.4 Vrouwen in hogere wetenschappelijke en ondersteunende functies

De UT heeft in haar personeelsbeleid de ontwikkeling van de medewerkers hoog in het vaandel staan. De UT streeft bovendien naar benoeming van meer vrouwen in hogere WP en OBP functies.

	2006		2007		2008	
	M	V	M	V	M	V
HGL	137	9	143	10	142	10
WP-management	22	2	21	2	21	1
UHD	101	11	101	11	109	14
UD	191	56	184	61	193	82
Promovendus	445	183	428	179	444	191
Overig WP	239	100	277	99	280	110
OBP >= sch 13	36	4	34	6	46	6
OBP sch 11/12	95	40	100	50	98	67
OBP sch 5/10	403	468	394	472	388	515
OBP sch 1/4	63	56	50	58	48	39
Totaal	1732	929	1732	948	1769	1035

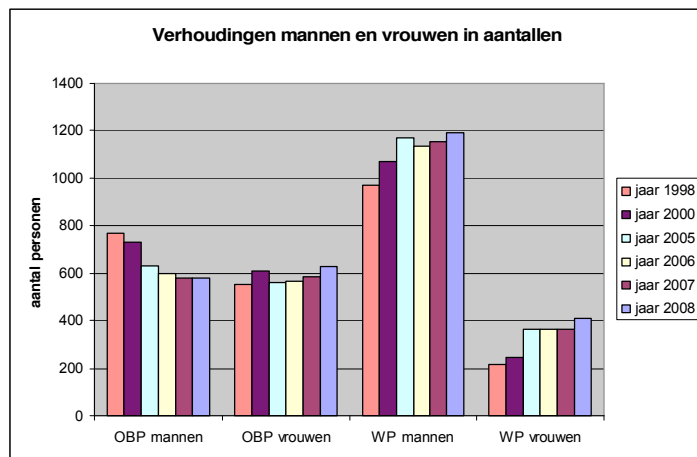
Tabel 5.7 Verdeling mannen en vrouwen naar functiecategorie, in aantallen

In 2008 was er sprake van een sterke stijging van het aantal vrouwen. De absolute en relatieve toename van het aantal vrouwen uit zich nog niet in de hogere WP en OBP functies. Het beleid van de UT is hier wel sterk op gericht. Het aantal vrouwen in posities op het niveau van schaal 11/12 (WP en OBP) is wel sterk (verder) gestegen. Ook het aantal vrouwelijke promovendi is gestegen.

In absolute aantallen is er eveneens sprake van een stijging van het aantal vrouwen dat werkzaam is bij de UT.

	Totaal		OBP	WP		OBP	WP		OBP	WP
	obp	wp								
	man	vrouw	man	vrouw	man	vrouw	man	vrouw	man	vrouw
2008	1207	1597	580	627	1191	408	48	52	74	26
2007	1164	1516	578	586	1154	362	50	50	76	24
2006	1165	1496	597	568	1135	361	51	49	76	24
2005	1193	1536	633	559	1171	365	53	47	76	24
2000	1337	1319	731	606	1072	247	55	45	81	19
1998	1318	1187	766	552	971	216	58	42	82	18

Tabel 5.8a Verhouding mannen en vrouwen in aantallen Tabel 5.8b Idem in percentages

Bij het OBP is er sprake van een sterke stijging van het aantal vrouwen. Dit uit zich ook in het percentage mannen en vrouwen: voor het eerst is bij het OBP het aantal vrouwen procentueel hoger dan het aantal mannen. Bij het WP is eveneens sprake van een substantiële stijging van het aantal vrouwen. Dit uit zich in een hoger percentage vrouwelijk WP dan ooit tevoren. Dit sluit volledig aan bij het beleid van de UT.

Om de doorstroom van vrouwen naar hogere posities te bevorderen zijn in 2008 verschillende activiteiten ontwikkeld:

Mentorenprogramma

In 2007 is het mentorenprogramma opgezet. Dit biedt in beginsel alle medewerkers van de UT de mogelijkheid om gericht, met ondersteuning van een senior medewerker, aan zijn/haar ontwikkeling te werken. In oktober 2008 is de derde groep gestart, bestaande uit 22 vrouwelijke wetenschappelijke medewerkers en 2 mannen. Uit de evaluatie van de eerste ronde bleek dat de mentees en mentoren tevreden waren over deze mogelijkheid. 83% van de mentees geeft aan concrete loopbaanstappen te hebben ondernomen.

Cursussen en trainingen.

De leergang talentvolle vrouwen is een initiatief voor WP en OBP vrouwen die de potentie hebben om door te stromen. In het najaar van 2008 is een tweede groep gestart. De cursussen die sinds enige jaren specifiek voor vrouwen zijn ontwikkeld, hebben ook in 2008 doorgang gevonden. Het gemiddelde cijfer dat uit de cursusevaluaties kwam was ruim een 8.

Ambassadeursnetwerk.

Het ambassadeursnetwerk bestaat uit 5 hoogleraren en de directeur FEZ en heeft als taak om de doorstroom van vrouwen op de agenda te houden, via gesprekken met decanen en adviezen aan het CvB. Het ambassadeursnetwerk heeft de volgende activiteiten ontwikkeld:

UT stimuleringsfonds

Het ambassadeursnetwerk beoordeelt aanvragen voor subsidie uit het UT stimuleringsfonds. Deze subsidies dienen gericht te zijn op loopbaanondersteunende activiteiten voor vrouwen. In 2008 zijn 36 aanvragen ingediend waarvan 20 zijn goedgekeurd. In totaal is als gevolg hiervan €310.609 toegekend. De criteria zijn aangescherpt omdat het aantal aanvragen ver boven het beschikbare budget uitkomt.

Faculteitspecifieke activiteiten

De faculteit GW heeft het grootste potentieel aan vrouwelijke wetenschappers en heeft daarom een extern bureau ingehuurd om een onderzoek naar de knelpunten in de doorstroom van vrouwen te onderzoeken. Dit heeft geresulteerd in een aantal bruikbare adviezen waar in 2009 uitvoering aan wordt gegeven.

EWI en CTW hebben elk 3 tenure tracks voor vrouwelijke wetenschappers ingesteld, deels vanuit centrale middelen gefinancierd. Bij succes zullen er binnen vijf jaar 6 vrouwelijke UHD's aangesteld worden. CTW heeft afgelopen jaar 3 vrouwelijke UHD's benoemd uit eigen gelederen; 2 van deze vrouwen waren deelnemers aan het mentorenprogramma en de leergang voor talentvolle vrouwen. Bij MB zijn dit jaar 2 vrouwelijke hoogleraren aangesteld voor respectievelijk 0,4 fte en 1,0 fte.

Overige activiteiten

Het CvB is akkoord gegaan met centrale financiering van 3 tenure tracks voor talentvolle vrouwelijke wetenschappers voor de technische faculteiten. De centrale werving hiervoor heeft uiteindelijk geresulteerd in 2 kandidaten voor CTW. In totaal hebben 27 kandidaten van over de hele wereld gereageerd. Hoewel het talentvolle kandidaten betrof, paste hun profiel niet bij de faculteiten EWI en TNW. Het CvB is voorts akkoord gegaan met een monitoring systeem voor werving en selectie om een genderbias te onderkennen. Met de uitvoering hiervan is nog niet begonnen. In februari 2008 is een gender awareness training voor de leden van het UMT georganiseerd. Elke deelnemer heeft hierbij een aantal acties genoemd waar hij zich het voor zou inzetten. De uitwerking en borging hiervan zijn niet vastgelegd.

OBP-vrouwennetwerk en FFNT

Het OBP-Vrouwennetwerk heeft 100 leden. De helft was in 2008 actief bij één of meerdere van de lezingen en workshops (8 in totaal), die zijn aangeboden. Het Female Faculty Network Twente (FFNT) heeft 200 leden. Ongeveer 50 leden hebben deelgenomen aan de 13 verschillende professionaliseringsactiviteiten.

5.3.5 Ontwikkeling en opleiding UT personeel

De Universiteit Twente is verantwoordelijk voor het verzorgen van onderwijs en realiseren van onderzoek en kennisvalorisatie op een hoog niveau. Dit vereist een hoge kwaliteit van de medewerkers. Een belangrijk middel om dit te bewerkstelligen betreft het ontwikkelen en begeleiden van medewerkers. Jaarlijks verzorgt PA&O een aantal cursussen, trainingen en workshops. Deze zijn gericht op het uitbreiden van de vaardigheden, de kennis of het inzicht van de medewerkers en leidinggevenden.

	Aantal
Managementleergang Professioneel Leiderschap	14
Managementleergang Academisch Leiderschap	28
Leergang Leiderschap voor talentvolle vrouwen	22
Leergang Operationeel Leidinggeven (FB)	10
Effectief begeleiden en managen voor coördinatoren	12
Begeleiden van promovendi	25
Effectief Communiceren	30
Persoonlijke Profilering (voor vrouwelijk OBP)	9
Emotionele Intelligentie (voor vrouwelijk OBP)	9
Feedback geven en ontvangen	22
Professional Effectiveness (voor PhD's)	40
Technical Writing & Editing (voor PhD's)	92
Loopbaanoriëntatie (voor AIO's)	30
Career Orientation (voor PhD's)	10
Werkbalans (Kijk op stress)	14
TimeManagement	23
Totaal	390

Tabel 5.9 Overzicht cursussen/leergangen/workshops in 2008

Dit (totaal) aantal komt exact overeen met de cijfers over 2007. Het beleid van de UT is er op gericht om geleidelijk meer medewerkers te laten deelnemen aan een training of workshop.

Career Development Centre

Een nieuwe ontwikkeling betreft de opzet en start, vanaf december 2008, van het Career Development Centre (CDC). Dit centre biedt ondersteuning bij de professionele ontwikkeling en begeleiding van medewerkers en het realiseren van meer mobiliteit onder medewerkers. Het CDC maakt deel uit van de concerndirectie PA&O en biedt behalve het reguliere aanbod aan cursussen en trainingen (zie boven) ook ondersteuning bij de ontwikkeling en organisatie van maatwerktrajecten. Het CDC bestaat voorlopig uit twee medewerkers en zal naar verwachting rond eind maart 2009 volledig in bedrijf zijn.

5.3.6 Mobiliteit

Het bevorderen van de interne en externe mobiliteit is een belangrijk aandachtspunt. Dit biedt bijvoorbeeld meer mogelijkheden voor de instroom en doorstroom van jonge (talentvolle) medewerkers en de doorgroei maar ook uitstroom van medewerkers die in hun huidige functie of werkring uitgegroeid zijn. De doorstroom van medewerkers naar andere eenheden binnen de organisatie bevordert tevens de gezamenlijkheid en samenwerking binnen de Universiteit Twente. Voldoende reden om te streven naar meer mobiliteit.

	Totaal	Verticaal	Horizontaal A	Horizontaal B
2008	2804	170	17	35
2007	2661	143	13	25
2006	2661	116	11	28
2005	2728	123	16	15

Horizontaal A: Functiewijziging binnen eenheid miv schaalwijziging

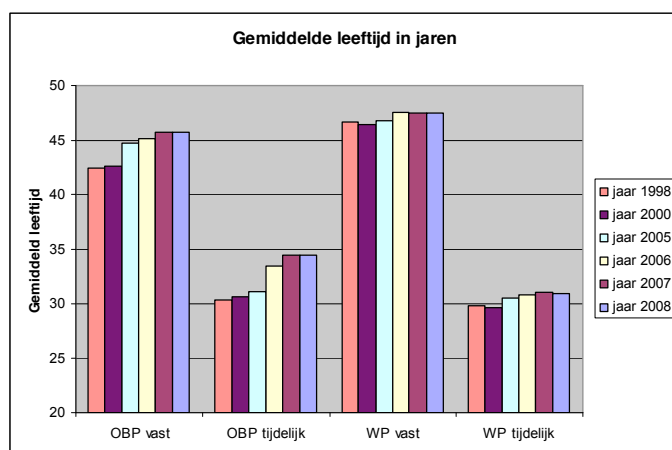
Horizontaal B: Mobiliteit/beweging richting andere eenheid

Tabel 5.10 Mobiliteit

De verticale mobiliteit (bevorderingen) is in 2008 toegenomen. De horizontale mobiliteit, dat wil zeggen verplaatsingen binnen een eenheid en/of van de ene eenheid naar de andere) is in 2008 eveneens toegenomen. Niettemin is er nog steeds sprake van een geringe mate van mobiliteit onder UT medewerkers. Het beleid van de UT is er op gericht deze (gewenste) mobiliteit verder te stimuleren.

	Totaal		OBP		WP	
	obp	wp	vast	tijd	vast	tijd
2008	44,1	36,9	45,8	34,4	47,5	30,9
2007	44,5	37,1	45,8	34,4	47,5	31,0
2006	44,0	37,1	45,2	33,4	47,6	30,8
2005	43,3	36,7	44,7	31,1	46,8	30,5
2000	41,6	37,6	42,6	30,6	46,5	29,6
1998	41,2	38,4	42,4	30,3	46,7	29,8

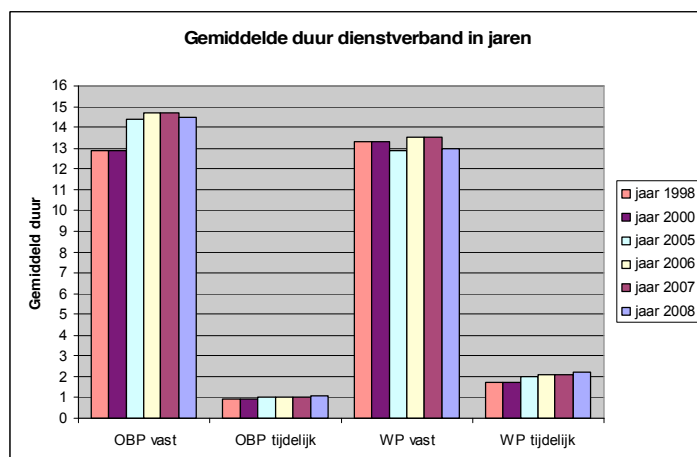
Tabel 5.11 Gemiddelde leeftijd

De gemiddelde leeftijd van zowel het WP als OBP is in 2008 iets afgenomen. De gemiddelde leeftijd is relatief gezien nog steeds hoog. Het beleid van de UT is er op gericht om de gemiddelde leeftijd van de medewerkers omlaag te brengen. Het aantrekken van meer jonge medewerkers en het realiseren van meer mobiliteit kunnen bijdragen aan deze beoogde verlaging van de gemiddelde leeftijd.

	Totaal		OBP		WP	
	obp	wp	vast	tijd	vast	tijd
2008	12,6	6,1	14,5	1,1	13,0	2,2
2007	13,4	6,2	14,7	1,0	13,5	2,1
2006	13,3	6,4	14,7	1,0	13,5	2,1
2005	13,0	6,2	14,4	1,0	12,9	2,0
2000	12,1	7,2	12,9	0,9	13,3	1,7
1998	12,1	7,2	12,9	0,9	13,3	1,7

Tabel 5.12 Gemiddelde duur dienstverbanden in jaren

De gemiddelde duur van een dienstverband bij het WP en OBP neemt af. Het beleid van de UT is hier ook op gericht. Dat neemt niet weg dat het gemiddelde dienstverband van vaste medewerkers (WP en OBP) nog steeds aan de hoge kant is.

5.3.7 Basiskwalificatie Onderwijs

De Nederlandse universiteiten hebben afgesproken onderling de verschillende trajecten die leiden tot de BasisKwalificatie Onderwijs (BKO) te erkennen. In het samenwerkingsverband van de drie technische

universiteiten Eindhoven, Delft en Twente (3TU.) leeft de wens om daarin verder te gaan. Daarom is er een 3TU.-werkgroep ingesteld. De werkgroep heeft ontwikkeld:

- een 3TU.-toetsingsprocedure
- een screeningsinstrument
- Voor de toetsingsprocedure wordt op 3TU.-niveau een pilot gedraaid.

Op het niveau van de Universiteit Twente zelf is vanuit de concerndirectie PA&O, in samenwerking met P&O adviseurs en onderwijskundigen, een voorstel geschreven op welke wijze de UT er voor kan zorgen dat onderwijskwaliteit beter ingebed wordt in het personeelsbeleid dat gericht is op nieuwe docenten. Dit voorstel is goedgekeurd door het College van Bestuur, er wordt momenteel gewerkt aan de implementatie.

Voor de professionalisering van de docent kwaliteit van zittende docenten is een werkgroep opgericht om te kijken hoe dit het beste vorm kan krijgen en kan worden ingebed in het personeelsbeleid. De werkgroep bestaat uit medewerkers van de concerndirectie Strategie & Communicatie, het Student & Onderwijs service centrum en de concerndirectie PA&O. Vanwege deze nauwe samenwerking is het onderwerp BKO ook bij het hoofdstuk Onderwijs aan de orde geweest.

5.3.8 Engelse taalvaardigheid

In het Taalbeleid van de UT is het vereiste niveau Engelse taalvaardigheid voor docenten vastgesteld: IELTS 7.5, wat overeenkomt met C2 in het Common European Framework. De toetsing wordt uitgevoerd door het Taal Coördinatie Punt (TCP) en bestaat uit een digitale zelftoets en een class assessment, gevolgd door een individueel advies voor de docent. In 2008 heeft het TCP assessments afgenomen in vier faculteiten: MB, CTW en EWI en GW.

	MB	EWI	CTW	GW	Totaal
Uitgevoerde class assessments	1	4	11	3	19

Tabel 5.13 Getoetste docenten 2008

Opmerkelijk is dat het totaal aantal uitgevoerde assessments in 2008 (19) beduidend lager is dan in 2007 (77) en 2006 (83). Bij MB en EWI zijn eind 2008 respectievelijk 78% en 67% van de Master-docenten getoetst, maar de andere faculteiten blijven achter. Uit gesprekken die het TCP met de faculteiten heeft gevoerd, blijkt dat vooral de organisatie van de class assessments binnen de faculteiten een struikelblok vormt.

Een nieuwe ontwikkeling is de toetsing van Bachelor-docenten. Hiermee is bij CTW een begin gemaakt (3 Bachelor-docenten in 2008).

Het niveau Engels van docenten is naar bevinding van het TCP over het algemeen goed: ongeveer 40% van de docenten voldoet aan de norm van C2. De Engelse taalvaardigheid van de overige 60% is redelijk (C1 of B2), maar laat wel ruimte voor verbetering in de vorm van bijvoorbeeld cursussen. Ondanks de individuele taaladviezen die het TCP geeft, is de doorstroming naar taalcursussen in 2008 nog steeds minimaal (2 docenten in heel 2008).

5.3.9 Maatschappelijke betrokkenheid

De UT hecht veel belang aan regionale verankering en betrokkenheid bij haar omgeving. Dit komt tot uitdrukking in het thema maatschappelijke betrokkenheid. Er is een werkgroep opgericht om het thema maatschappelijke betrokkenheid meer invulling te geven. Hierbij is het de bedoeling huidige initiatieven van medewerkers beter in kaart te brengen en nieuwe initiatieven op te starten. Dit gebeurt in samenwerking en afstemming met andere regionale partners zoals de gemeente Enschede. Zo wordt er gekeken naar de mogelijkheid voor kindercolleges en een conferentie over het thema maatschappelijke

betrokkenheid. Er zijn voorbereidingen getroffen voor de weekendschool “Toppers op zondag” een blok van vier zondagen organiseren. Dit gebeurt in samenwerking met de faculteiten en pre-university college.

5.4 Ontwikkelingen in Arbo- en milieubeleid

Arbocatalogus

De UT heeft geparticipeerd in de begeleidingsgroep welke binnen VSNU verband werkt aan een gezamenlijke arbocatalogus over de volgende onderwerpen:
gevaarlijke stoffen;
psychosociale arbeidsbelasting (PSA), inclusief werkdruk;
werkgerelateerde RSI (KANS) door beeldschermwerk.

Begin 2009 zijn deze drie onderdelen afgerond en worden ze voorgelegd aan het bestuurlijke circuit. De ontwikkeling van de arbocatalogus gaat dan verder met de onderwerpen KANS, RI&E en BHV.

WvO-vergunning

Voor de Wet verontreiniging oppervlaktewateren (Wvo) is voor de nieuwe gebouwen Zuidhorst en Meander in 2008 een voorziening gerealiseerd voor het bemonsteren van laboratoriumafvalwater. Er heeft een onderzoek plaatsgevonden welke milieugevaarlijke stoffen geloosd worden en in welke concentraties.

Eenzelfde sessie zal in 2009 plaatsvinden voor de (nieuwe) gebouwen Carré/Nanolab.

Het waterschap zal op basis hiervan de definitieve vergunningsvoorschriften voor de UT opstellen.

GGO-vergunning

De UT heeft inmiddels voor elf projecten een vergunning op grond van het Besluit genetische gemodificeerde organismen Wet Milieugevaarlijke Stoffen. Voor de verschillende projecten zijn vijf verantwoordelijke medewerkers aangesteld en is één Biologische Veiligheidsfunctionaris (BVF) werkzaam.

Eind 2008 heeft er een integrale inspectie van het ministerie van VROM plaatsgevonden waarbij is geconcludeerd dat er op de UT veel gedaan is om te voldoen aan de regelgeving betreffende ggo-activiteiten. Het ministerie heeft haar waardering uitgesproken voor de inzet van de BVF en de VM waarmee dit wordt gerealiseerd.

Gezond en Sterk op het Werk

Het doel van Gezond en Sterk op het Werk (GSW) is om medewerkers op een laagdrempelige manier daar waar nodig aan te zetten tot een gezondere levensstijl. Om medewerkers daartoe te verleiden zijn ook in 2008 weer een groot aantal activiteiten georganiseerd:

- Actieweek in het voorjaar
- Gezonde week in september (met onder meer Zeskamp)
- Actieweek in de winter
- Inloopsprekuren fysiotherapie
- Inloopsprekuren diëtiste
- Stoelmassage
- Cursussen omgaan met stress en timemanagement
- Health checks
- Cursus stoppen met roken
- Gedurende het hele jaar bedrijfssport
- Gebruik Xtra-card

Nieuw was dit jaar de Health Check. Alle medewerkers van 50 jaar en ouder werden uitgenodigd voor een uitgebreide check. In 2009 worden de medewerkers in de leeftijd van 40-50 uitgenodigd. Zowel de Health Check als de andere activiteiten zijn met veel enthousiasme ontvangen door de medewerkers. De actieweken worden zeer goed bezocht (zie onder meer het succes van de Schaatsclinic tijdens de winterweek), de inloopsprekuren fysiotherapie en diëtiste zijn tot aan de zomer van 2009 bijna

helemaal volgeboekt en de Health check werd door het grote aantal deelnemers met een 8,1 gemiddeld beoordeeld.

Naast deze activiteiten hadden de medewerkers ook nog de mogelijkheid om gedurende het hele jaar met hun Xtra-card gebruik te maken van de sportfaciliteiten op de UT. Onder de noemer bedrijfssport biedt de UT ook vele sporten aan voor de medewerkers. In totaal zijn er nu ruim 900 medewerkers die regelmatig gebruik maken van de sportfaciliteiten met hun Xtra-card.

Crisis oefening

In 2008 hebben een tweetal crisisteam bijeenkomsten plaatsgevonden. Een bijeenkomst was een opfris bijeenkomst waarbij aan de hand van de brand bij de TU Delft bekeken werd hoe het verloop was van de calamiteit en de werkwijze van crisisbeheersing en vooral de communicatie. De tweede oefening was een oefening waarbij zowel het centrale crisisteam en een decentraal crisisteam operationeel waren. Hierbij werd naast de werkwijze van de verschillende teams ook naar de onderlinge communicatie en afstemming gekeken. De oefening werd herhaald voor de vervangende leden van het crisisteam. Beide oefeningen werden als zeer zinvol ervaren.

Bedrijfshulpverlening

Er is een aanvang gemaakt met Bedrijfshulpverlening(BHV)-oefeningen in de avonduren voor het gebouw de Vrijhof met de intentie ook adequate hulpverlening in de avonduren te bieden. Dit zal in 2009 verder uitgebreid worden naar o.a. het Sportcentrum. Om tot een uniforme inzet te komen binnen de UT, betreffende het BHV optreden, zijn in 2008 diverse protocollen opgesteld die door alle BHV teams gebruikt gaan worden. In 2009 zal dit verder uitgebreid worden.

Ioniserende straling

Oplevering van het radionucliden lab in de Zuidhorst heeft door een aantal tekortkoming vertraging opgelopen. In 2008 is hier een plan voor gemaakt om dit te herstellen en is dit tot uitvoering gekomen. Begin 2009 zal het lab operationeel worden.

	verzuimpercentage inclusief zwangerschapsverlof	verzuimpercentage exclusief zwangerschapsverlof	gemiddelde verzuimfrequentie	gemiddelde verzuimduur
2008	3,6	3,0	1,0	11,1
2007	3,4%	2,8%	1,1	10,0
2006	3,0%	2,6%	1,1	11,2
2005	3,6%	3,1%	1,1	11,8

Tabel 5.14 Percentages ziekteverzuim

Het ziekteverzuim is in 2008 licht gestegen ten opzichte van 2007 maar nog steeds aan de lage kant. Dat komt volledig overeen met het beleid van de UT, dat er op gericht is om het verzuimpercentage zo laag mogelijk te houden.

De UT hanteert een expliciet beleid ten aanzien van de hoogte van uitkeringen na ontslag. De afzonderlijke beheerseenheden hebben hier een eigen verantwoordelijkheid, waarbij vanuit de centrale concerndirecties wordt bewaakt dat de uitgaven aan werkloosheidsuitkeringen een bepaald percentage van de loonsom niet overschrijden.

5.5 Ontwikkelingen Arbeidsvoorwaarden / CAO

Ziekte en Arbeidsongeschiktheidsregeling Nederlandse Universiteiten

De Ziekte en Arbeidsongeschiktheidsregeling Nederlandse Universiteiten (ZANU) is per 1 januari 2008 opnieuw vastgesteld. De regeling is gewijzigd op een aantal onderdelen. Naast wijzigingen in de loondoorbetaling voorziet de regeling niet meer in de mogelijkheid van arbeidstherapeutisch werken.

Per 1 juli 2008 is de regeling verder aangepast en toegespitst op de WIA, de Wet Werk en Inkomen naar Arbeidsvermogen. Deze wijzigingen hebben gevolgen voor de zieke medewerker en voor leidinggevenden. De uitwerking van de hierbij te hanteren werkwijze is beschreven in de Uitvoeringsregeling UT Loondoorbetaling bij ziekte 2008 (ZANU2008).

Persoonsgebonden budget postdocs

Om de inzetbaarheid van postdocs op de interne en externe arbeidsmarkt duurzaam te verhogen, is in de CAO NU 2007 – 2010 overeengekomen dat deze categorie tijdelijke medewerkers in 2008 en 2009 aanspraak kan maken op een persoonsgebonden budget van maximaal €1000 per jaar. In overleg met zijn/haar leidinggevende kan de postdoc dit bedrag besteden aan activiteiten die de kans op een andere baan vergroten. In 2008 is aan 11 postdocs een persoonsgebonden budget toegekend. Hiermee was in totaal €4.800 gemoeid.

Salaris, 13e maand en vakantieverlof

Per 1 januari 2008 zijn de schaalessalarissen verhoogd met 2,25%. In het kader van de opbouw een 13e maand is de eindejaarsuitkering in 2008 verhoogd van 4,9% naar 6,4%. De bodem van de eindejaarsuitkering bedroeg in 2008 €1.600 (was €1.200). De verhoging van de schaalessalarissen en de eindejaarsuitkering is voor 0,5% gefinancierd uit een verlaging van het vakantieverlof met 8 uren op jaarbasis.

Tegemoetkoming kosten internetverbinding

Medewerkers met een dienstverband van minimaal 12 maanden hebben sinds 1 januari 2008 onder voorwaarden aanspraak op een tegemoetkoming van €15 per maand voor de kosten van een internetverbinding op het huisadres. Achterliggende gedachte is dat steeds meer medewerkers de internetverbinding op het huisadres gebruiken voor doeleinden die gerelateerd zijn aan hun dienstverband met de UT. Voor het aanvragen van de tegemoetkoming is een webapplicatie ontwikkeld. In 2008 ontvingen 1500 medewerkers een tegemoetkoming.

Seniorenregeling UT

In aansluiting op de Seniorenregeling uit de CAO NU kent de UT sinds 1 juli 2005 een eigen seniorenregeling. Doel van deze regeling is om medewerkers langer inzetbaar en gezond. Gebruik van de regeling is mogelijk vanaf 57 jaar. In 2008 is besloten de Seniorenregeling UT te verlengen tot het einde van de looptijd van de CAO NU 2007 – 2010. CAO partijen hebben afgesproken dat de huidige op leeftijd gebaseerde regelingen (60+ regeling, leeftijdsdagen, seniorenregeling) in een volgende CAO worden vervangen door een levensfasebewust personeelsbeleid. In 2008 hebben 112 medewerkers gebruik gemaakt van de Seniorenregeling UT.

Opleidingsdirecteuren.

In 2008 is de notitie Personele Kaders voor Opleidingsdirecteuren vastgesteld. De notitie heeft tot doel zorg te dragen dat de functie van opleidingsdirecteur bij voorkeur wordt uitgevoerd door functionarissen met onderwijs- én onderzoekswerkzaamheden op het niveau van Hoogleraar of UHD. Beoogd wordt daarbij dat de functie als opleidingsdirecteur als rol en (overwegend) parttime (in principe voor 0,3 tot 0,5 fte) wordt uitgevoerd voor bepaalde tijd (in beginsel 5 jaar). Dit om de wisselwerking van onderwijs en onderzoek juist ook in de hogere onderwijsfuncties te bevorderen.

Jaargesprek

De UT hanteert sinds eind 2007 een vast formulier voor de jaargesprekken (voorheen functioneringsgesprekken). Daarbij wordt ter voorbereiding en ondersteuning van de jaargesprekken gebruik gemaakt van de webapplicatie FJUT (Formulier Jaargesprekken UT). Vanaf november 2008 is het systeem op een aantal punten gewijzigd, zodat het meer tegemoet komt aan de wensen van leidinggevenden en medewerkers. De belangrijkste wijzigingen zijn een elektronische akkoordverklaring en de toevoeging van gegevens uit andere informatiesystemen als METIS (publicatiegegevens), TAS (tijdschrijfgegevens) en ZRST (ziekteverzuimgegevens).

ABP spreekuur op locatie

Vanwege de grote belangstelling hebben pensioenspecialisten van ABP in 2008 op vijf dagen een spreekuur verzorgd bij de Universiteit Twente. In een persoonlijk gesprek zijn medewerkers geïnformeerd over hun pensioensituatie en alle daarmee samenhangende zaken.

5.6 Bezwaren, beroepen en klachten

Bezwaren

Afgelopen jaar is in 15 gevallen bezwaar gemaakt tegen besluiten die door of namens het College van Bestuur zijn genomen. Het betreft bezwaren tegen verschillende soorten besluiten die een medewerker in zijn rechtspositie raken. Bijvoorbeeld het aanwijzen van medewerker als herplaatsingskandidaat, het vaststellen van een beoordeling, het opheffen van een functie, etc. In sommige gevallen is het bezwaar gegrond verklaard, in het merendeel van de gevallen is het bezwaar ongegrond verklaard.

Beroepen

In het geval een bezwaar ongegrond wordt verklaard, kan de betreffende medewerker in beroep gaan bij de rechtbank. Dit is het afgelopen jaar in sommige gevallen gebeurd. Als uitvloeisel van bezwaren die in het verleden ongegrond zijn verklaard, lopen er nog enkele (hoger) beroepen bij de rechtbanken en de Centrale Raad van Beroep. Daarnaast hebben de rechtbanken en/of de Centrale Raad van Beroep vorig jaar een aantal beroepen behandeld en is er in die zaken uitspraak gedaan.

Professionalisering bezwaar- en klachtenprocedure

Het afgelopen jaar is zowel de bezwaarprocedure als de klachtenprocedure geprofessionaliseerd. Voor beide commissies is dezelfde nieuwe externe voorzitter met plaatsvervanger benoemd. Daarnaast zijn er twee nieuwe leden met plaatsvervangers benoemd. Beide commissies worden ondersteund door een apart hiervoor aangestelde secretaris.

Verder is er nu een ‘Regeling Bezwarencommissie personele aangelegenheden Universiteit Twente’ waarin de bezwaarprocedure staat beschreven. Volgens deze regeling adviseert de Bezwaaradviescommissie in alle gevallen, waarin bezwaar wordt gemaakt. Dit gebeurde in het verleden alleen bij bezwaren tegen beoordeling- en ontslagbesluiten.

6. INTERNATIONAL INSTITUTE FOR GEO-INFORMATION SCIENCE AND EARTH OBSERVATION ITC

Het International Institute voor Geo-Information Science and Earth Observation is opgericht in 1950 en wordt kortweg aangeduid als het ITC vanwege zijn oorspronkelijke naam: International Training Centre for Aerial Survey. Het is het grootste internationale onderwijsinstituut in Nederland. Het ITC is een zelfstandige organisatie die opereert onder penvoerderschap van de Universiteit Twente (UT), maar onderhoudt rechtstreekse relaties met het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (OCW) en het Ministerie voor Ontwikkelingssamenwerking.

Ontwikkelingen in 2008

Het jaar 2008 heeft in het teken gestaan van de integratie van het ITC in de Universiteit Twente. Op 25 maart 2008 is een overeenkomst getekend waarin is vastgelegd dat het ITC per 1 januari 2010 een faculteit sui generis zal worden van de Universiteit. Na de ondertekening zijn werkgroepen ingesteld ter uitwerking van de bestuurlijke, juridische, organisatorische en financiële randvoorwaarden voor de integratie. Deze randvoorwaarden zijn in december door de Raad van Toezicht geaccepteerd. Daarna is een eerste adviesaanvraag ingediend bij de ondernemingsraad. Aansluitend zullen in 2009 de verdere administratieve en organisatorische voorbereidingen getroffen worden.

De missie van het ITC

Het ITC tracht een probleemgerichte toepassing van geo-informatie technologie te stimuleren door middel van onderwijs, onderzoek en advieswerkzaamheden. Het Instituut richt zich op capaciteitsontwikkeling en kennisoverdracht op het gebied van geo-informatie en aardobservatie ten behoeve van in technisch en/of economisch opzicht minder ontwikkelde landen. Deze activiteiten richten zich uiteindelijk op de versterking van organisaties die actief zijn op het gebied van productie, verspreiding, beheer en gebruik van geo-informatie (GI-organisaties).

Het ITC bevindt zich in de unieke positie, dat zij onder één dak expertise verenigt ten aanzien van: het volledige beheertraject m.b.t. geo-informatie, van informatieverwerving tot verspreiding en toepassing/gebruik in procestechnische en technologische aspecten;

de organisatorische en institutionele omgeving waarin geo-informatie wordt beheerd en gebruikt.

Deze unieke positie wordt versterkt door de complementaire relatie die het ITC heeft met zijn vier partneruniversiteiten: de Universiteit Twente, Wageningen Universiteit en Researchcentrum, Universiteit Utrecht en de Technische Universiteit Delft. De samenwerking met deze universiteiten biedt het ITC de mogelijkheid betrokken te zijn bij fundamenteel en strategisch onderzoek binnen de eigen discipline, echter altijd met als uiteindelijk doel kennisvalorisatie voor klantorganisaties in minder ontwikkelde landen. Dit alles maakt het ITC wereldwijd tot een unieke organisatie.

De taak van het ITC is uitdrukkelijk vastgelegd in het kader van Official Development Assistance (ODA). Deze taak wordt verder gekarakteriseerd door de definitie van capaciteitsontwikkeling als combinatie van:

- staf-ontwikkeling van GI-organisaties door scholing en training,
- de management versterking van GI-organisaties,
- de versterking van de institutionele kaders waarin GI-organisaties opereren.

Het ITC ziet daarbij vooral volledige organisaties, en niet zozeer individuen, als klanten. Het gaat daarbij om de integrale kenniseisen van geselecteerde doelorganisaties.

De onderwijsprogramma's die door het ITC worden aangeboden (en daarmee ook de andere activiteiten van het Instituut: onderzoek en advisering) concentreren zich hoofdzakelijk op twee terreinen:

oplossingen voor het gebruik van ruimtelijke informatie, onder meer op het gebied van de planning en het gebruik van onze leefomgeving en natuurlijke hulpbronnen;

het beschikbaar maken van ruimtelijke informatie over diezelfde leefomgeving en natuurlijke hulpbronnen.

Deze informatie wordt toegepast in werkelden als stads- en plattelands planning, natuurlijke rampen preventie, kartering, milieu-impact studies, bodem informatie systemen, grondstoffen exploratie, grondwater evaluaties, management van stroombeddingen, geo-informatie management etc.

Onderwijs

Sinds 1950 hebben meer dan 19.000 studenten, voornamelijk in de leeftijd tussen 30 en 45 jaar met meerdere jaren professionele ervaring en afkomstig uit 175 landen, met succes een opleiding afgesloten aan het ITC. Het onderwijsprogramma 'Geo-Information Science and Earth Observation' omvat reguliere opleidingen leidend tot:

- Master of Science (MSc)-graad (18 maanden),
- Master-graad (12 maanden),
- Postgraduate Diploma (PGD) (9 maanden),
- Diploma (9 maanden)
- Certificaat (3 weken - 3 maanden).

Het programma kent de volgende opleidingen:

- Applied Earth Sciences,
- Geoinformatics,
- Governance and Spatial Information Management,
- Land Administration,
- Natural Resources Management,
- Urban Planning and Management,
- Water Resources and Environmental Management.

Daarnaast omvat het onderwijsaanbod korte opleidingen (3 weken – 3 maanden), voornamelijk als onderdeel van de reguliere programma's (modules), bijscholings- ('refresher') en maatwerkopleidingen. Deze worden zowel intramuraal (op het ITC) als extramuraal en on-line in nauwe samenwerking met lokale organisaties in de doellanden zelf verzorgd.

Om tegemoet te komen aan de toenemende vraag naar flexibiliteit in opleidingen is het ITC samenwerkingsverbanden aangegaan met gerenommeerde buitenlandse organisaties en universiteiten in verschillende landen. Het door het ITC geaccrediteerde opleidingspakket wordt ter plaatse geheel of gedeeltelijk door deze organisaties verzorgd al dan niet met kwaliteitscontrole door het ITC.

Gezamenlijke onderwijsprogramma's zijn inmiddels geïmplementeerd in Bolivia, Mexico, China, India, Iran, Nigeria, Tanzania, Ghana, Kenia, Indonesië, Nederland, Groot-Brittannië, Zweden en Polen.

Het hoge niveau van belangstelling voor ons reguliere onderwijs, zoals zich dat over de afgelopen jaren heeft ontwikkeld, is gestabiliseerd en zelfs nog iets verder gegroeid met ca 4%. Het MSc-programma wordt nu geheel in de nieuwe vorm uitgevoerd. Daarin worden de studenten in het specialisatiegedeelte en bij de voorbereiding van hun scriptie begeleid binnen de thema's van het onderzoekprogramma.

	2004	2005	2006	2007	2008
Nieuw ingeschreven studenten:	1271	1601	1364	1725	1574
Graad/diploma verlenend regulier	149	207	232	220	250
Graad/diploma verlenend joint education	98	113	171	168	180
Korte cursussen/modules/overig intramuraal	135	222	179	198	185
Distance education	14	11	71	137	90
Contract onderwijs intramuraal	138	125	59	168	123
Contract onderwijs extramuraal / refresher courses	737	923	652	834	699
Academisch aanvaardbare aanvragen	2175	2354	3261	4171	3507
Toegekende graden/diploma's en certificaten	728	627	555	421	511

Tabel 6.1 Kwantitatieve indicatoren onderwijs

Onderzoek

Het ITC voert multidisciplinair en probleemgericht onderzoek uit ter ondersteuning van de onderwijsprogramma's en advieswerkzaamheden. Het onderzoeksprogramma wordt uitgevoerd door eigen medewerkers, promovendi en PhD-studenten in nauwe samenwerking met binnen- en buitenlandse universiteiten en kan afgesloten worden met een doctoraat (PhD-degree). Het programma, bestaande uit 15 thema's, wordt gefinancierd uit zowel eigen subsidiemiddelen (personeel en materieel) als middelen verkregen uit contractwerkzaamheden. Het onderzoeksprogramma is gericht op die doelen

die gericht zijn op duurzame ontwikkeling van de leefomgeving en het bestrijden van extreme armoede en honger. Elk thema is gedefinieerd door een ITC-professor als interface van de 'global research agenda' en de kennisgebieden van het ITC. Het thema wordt geleid door deze professor en is onderworpen aan bekrachtiging van de 'Academic Board' van het Instituut. Om kwaliteit te waarborgen is een 'Training and Supervision Plan' voor elke promovendus geïntroduceerd en zijn drie formele 'Research Progress Monitoring Assessments' op voorgedefinieerde tijdstippen gepland in de eerste 30 maanden van de studie.

Het onderzoeksprogramma bestond in 2008 uit 15 onderzoeksthema's, te weten:

- Biodiversity in fragmenting landscapes
- Carbon cycle and climate change
- Disaster management
- Earth systems science
- Food security and environmental sustainability
- Governance and Integrated Spatial Assessment
- Informed multilevel governance of urban regions
- Land administration for informed governance
- Managing water scarcity
- Spatial data infrastructure technology
- Spatio-temporal data integration and visualization
- Stochastic methods for image mining and data quality
- Sustainable urban-regional dynamics
- Topographic mapping
- Water cycle and climate

De nieuwe opzet van het onderzoeksprogramma heeft tot een toenemende productiviteit in publicaties geleid. Het programma blijkt ook een grote aantrekkingskracht te hebben op promovendi. Aan het einde van 2008 telde het PhD-programma 114 geregistreerde kandidaten, hiervan heeft ongeveer de helft een beurs en de andere helft neemt deel op basis van partnerschappen vooral met organisaties in de doellanden van het ITC.

	1 jan	Nieuwe inschrij- vingen	Uitschrij- vingen	Promotie s	Aantal 31-12- 2008
Promovendi	9	1	1	0	9
PhD studenten					
- Beurzen	35	25	5	5	50
- Partners Netherlands	8	2	-	1	9
- Partners overseas	44	5	2	1	46
Totaal	96	33	8	7	114
PhD interns	2	9	3	n.a.	8

Tabel 6.2 PhD-inschrijvingen

Advieswerkzaamheden

Het ITC richt zich bij zijn adviesdiensten op de valorisatie van onderzoek en de inzet van aanwezige expertise. Advies vormt een aparte categorie, maar is ook een integraal onderdeel van de onderwijs- en onderzoeksprojecten die het ITC uitvoert. De koppeling met de vraag uit de markt, marktpotentie en relevantie voor ontwikkelingsvraagstukken staat centraal in de adviesportefeuille van het ITC. Waar het capaciteitsontwikkeling betreft opereert het ITC vaak als zelfstandige aanbieder of hoofdaannemer. Bij grotere adviesopdrachten met een bredere focus neemt ITC als partner of onderaannemer deel in consortia.

Dezelfde factoren gelden voor de institutionele versterkingsprojecten van het ITC. Partnerschappen op het gebied van institutionele versterking worden steeds meer ondersteund door een combinatie van interne en externe financiering. In samenwerking met partners worden plannen ontwikkeld die op

basisniveau gerealiseerd kunnen worden met eigen middelen. Hierbij staat een duurzame samenwerking op lange termijn voorop.

Samenwerkingsverbanden voor advies en institutionele versterking zijn er in verschillende vormen. In het geval van advies zijn ingenieursbureaus en (semi-)overheidsdiensten de natuurlijke partners voor grotere projecten. Steeds meer wordt samengewerkt met partners in ontwikkelingslanden, vaak voor kleinere adviesopdrachten, maar ook voor grotere institutionele versterkingsprojecten.

Advieswerkzaamheden raken steeds meer geïntegreerd in onderwijs- en onderzoeksprojecten en vinden minder vaak plaats in de vorm van afzonderlijke projecten. Door deze minder sterke scheiding worden niet alle projecten met adviesaspecten als zodanig ingedeeld.

	2004	2005	2006	2007	2008
Institutionele versterkingsprojecten	14	8	10	6	4
Adviesopdrachten	28	31	35	36	28
Totaal aantal opdrachten/projecten	23	39	45	42	32

Tabel 6.3 Projecten

Kerngegevens 2008

- 1574 nieuw ingeschreven studenten
- 511 toegekende graden/diploma's en certificaten
- MSc-programma met 8 verschillende opleidingen, 16 korte opleidingen, 4 refresher opleidingen, 15 'joint education' programma's, 9 opleidingen afstandsonderwijs, 49 maatwerkopleidingen
- 147 wetenschappelijke publicaties
- 107 PhD-studenten
- 9 promovendi, 7 promoties
- 119 externe onderzoeks-, onderwijs- en adviesopdrachten
- 240 medewerkers in fte

BIJLAGEN

1 Organisatiestructuur

De organisatiestructuur van de Universiteit Twente is gebaseerd op de bestuursorganisatie, zoals beschreven in de Wet op het Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek (WHW) en is vastgelegd in het Bestuurs- en beheersreglement (BBR).

Wettelijk is vastgesteld dat een Raad van Toezicht en een College van Bestuur in het organisatieschema zijn opgenomen. De Raad van Toezicht is verantwoording schuldig aan de minister en verstrekt de door de minister gevraagde inlichtingen.

Het College van Bestuur is belast met het bestuur van de universiteit in haar geheel en met het beheer daarvan. Het College van Bestuur oefent de taken en bevoegdheden uit die bij of krachtens de wet aan het instellingsbestuur zijn opgedragen. Het College van Bestuur is verantwoording verschuldigd aan de Raad van Toezicht. Het College van Bestuur verstrekt de Raad van Toezicht de gevraagde inlichtingen omtrent zijn besluiten en handelingen. Het College van Bestuur verstrekt de minister de gevraagde inlichtingen omtrent de universiteit.

Er is een Strategisch beraad (SB). Het SB wordt gevormd door het College van Bestuur, de decanen van de faculteiten en de wetenschappelijk directeurs van onderzoeksinstituten. Voorzitter van het SB is de voorzitter van het College van Bestuur. Het college van bestuur bepaalt het strategische beleid van de universiteit in nauw overleg met het SB.

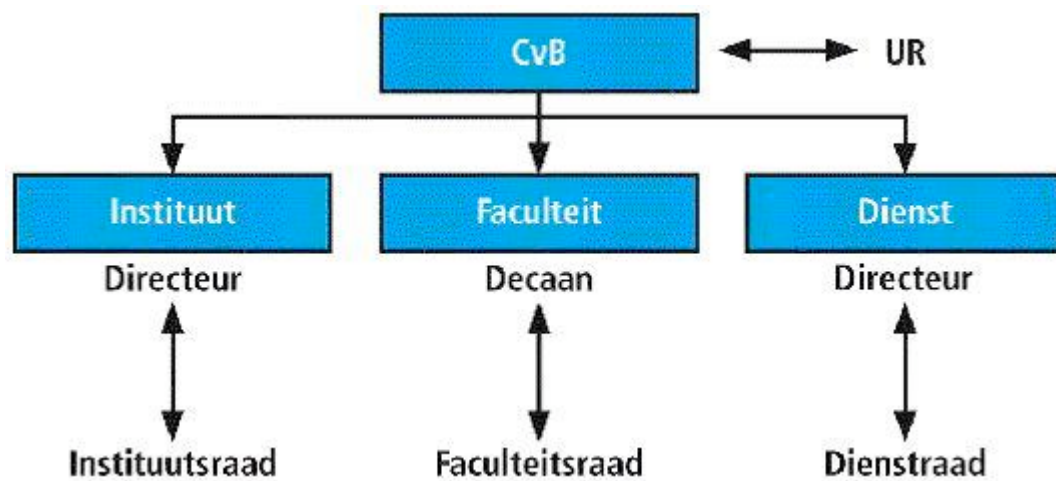
Het onderzoeksberaad (CvB-Wd) bestaat uit de wetenschappelijk directeurs van de onderzoeksinstituten en het college van bestuur. De voorzitter van het college van bestuur zit de vergadering voor. Het onderzoeksberaad vergadert tenminste 4 keer per jaar. In het onderzoeksberaad vindt ondermeer de afstemming, coördinatie en voorbereiding van het universitair onderzoekbeleid plaats.

Het onderwijsberaad (CvB-D) bestaat uit de decanen en het college van bestuur. De voorzitter van het college van bestuur zit de vergadering voor. Het onderwijsberaad vergadert tenminste 8 keer per jaar. In het onderwijsberaad vindt ondermeer de afstemming, coördinatie en voorbereiding van het universitair onderwijsbeleid plaats.

De verzorging van het onderwijs en de beoefening van de wetenschap geschieden in de faculteit. Aan het hoofd van de faculteit staat de decaan van de faculteit. De decaan wordt benoemd, geschorst en ontslagen door het College van Bestuur, gehoord de faculteitsraad. De decaan is verantwoording schuldig aan het College van Bestuur. Hij verstrekt het College van Bestuur de gevraagde inlichtingen omtrent de faculteit.

De wetenschappelijk directeur is belast met de algemene leiding van het onderzoeksinstituut. Hij is voorts belast met het bestuur en de inrichting van het onderzoeksinstituut voor het uitvoeren van onderzoeksprogramma's. De wetenschappelijk directeur stelt het begrotingsplan en het jaarlijkse onderzoeksprogramma op. De wetenschappelijk directeur werkt mee aan het bestuur van de universiteit, onder meer door deelname aan het Universitair Management Team en het plegen van overleg met het College van Bestuur over de voorbereiding van het instellingsplan en de begroting. De wetenschappelijk directeur is verantwoording schuldig aan het College van Bestuur.

De directeur is de beheerder van de dienst. Het College van Bestuur kan voorschriften en aanwijzingen geven omtrent de bevoegdheden en taakinvulling van de beheerder. De beheerder is verantwoording schuldig aan het College van Bestuur voor de wijze van invulling van het beheersmandaat.

2 OVERZICHT LEDEN STRATEGISCH BERAAD (UNIVERSITAIR MANAGEMENTTEAM) 2008

Leden College van Bestuur

Dr. A.H. Flierman

Prof.dr. W.H.M. Zijm

Ir. K.J. van Ast

Faculteitsdecanen

Faculteit CTW Prof.dr. F. Eising

Faculteit EWI Prof.dr.ir. A.J. Mouthaan

Faculteit GW Prof.dr. H.W.A.M. Coonen

Faculteit TNW Prof. dr. ing. M. Wessling, wnd. decaan (tot 1-9-2008)

Faculteit TNW Prof.dr. G. van der Steenhoven (vanaf 1-9-2008)

Faculteit MB Prof.dr. P.J.J.M. van Loon

Wetenschappelijk directeuren

Onderzoeksinstituut BMTI Prof.dr. J. Feijen (tot 1-11-2008)

Onderzoeksinstituut CTIT Prof.dr. P.M.G. Apers

Onderzoeksinstituut IBR Prof.dr. C.A.W. Glas (tot 1-3-2008)

Onderzoeksinstituut IBR Prof.dr. E.R. Seydel interim WD (vanaf 1-3-2008)

Onderzoeksinstituut IGS Prof.dr. W. van Rossum (tot 1-10-2008)

Onderzoeksinstituut IGS Prof.dr. J.J.A. Thomasse, interim WD (vanaf 16-10-2008)

Onderzoeksinstituut Impact Prof.dr.ir. J.A.M. Kuipers

Onderzoeksinstituut MESA+. Prof.dr.ing. D.H.A. Blank

3 LEDEN RAAD VAN TOEZICHT

E.A. van Amerongen, voorzitter (tot 1-5-2008)
Drs. H.J. van Essen, lid, voorzitter (vanaf 1-5-2008)
Mw. mr. W. Sorgdrager, lid
Drs. W.G. van Velzen, lid; tevens lid van de Auditcommissie
Drs. E.T.A. de Boer, lid; tevens voorzitter Auditcommissie
Mw. prof.dr. J.I. Stoker, lid (vanaf 1-9- 2008)

Overige functies leden Raad van Toezicht 2008

Drs. H.J. van Essen:
Voorzitter Bestuur Vereniging Toezichthouders Woningcorporaties
Voorzitter Bestuur Pensioencoöperatie
Voorzitter Raad van Commissarissen Menzis
Voorzitter van de Raad van Commissarissen van Woningstichting Portaal, Baarn
Lid Raad van Toezicht Jeroen Bosch Ziekenhuis
Lid Raad van Commissarissen Rabobank Rijk van Nijmegen, Nijmegen
Lid Bestuur Stichting Administratie Kantoor NEC, Nijmegen
Lid van de Raad van Commissarissen van Prismant (fusie NZI/SIG), Utrecht
Lid Bestuur Stichting Vrienden van het Hubrecht Laboratorium Utrecht
Lid Bestuur Stichting Week van de Chronisch Zieken

Mw. mr. W. Sorgdrager:
Lid van de Raad van State

Nevenfuncties:
vicevoorzitter van de European Commission Against Racism and Intolerance, Raad van Europa
lid van het bestuur van Unicef Nederland
lid van de Raad van Toezicht van de Mondriaan Onderwijsgroep Den Haag
lid van het bestuur van de Stichting Arbo-Unie
lid van de Raad van Advies van de Hay Group
lid van de Raad van Advies van NIOD
Lid van de Raad van Toezicht van de Hogeschool Rotterdam
Voorzitter van het Huygens Scholarship programma
Lid van het bestuur van het Indisch Herinneringscentrum Bronbeek
Lid van de Raad van Toezicht van het LUMC

Drs. W.G. van Velzen:
Senior European Policy advisor Covington & Burling LLP
Voorzitter van het Rathenau Instituut (sinds 1 januari 2004)
Voorzitter van de Commissie van Wijzen inzake Bsik
Commissaris van de luchthaven van Eindhoven
Lid van de Adviesraad van de Vereniging van Nederlandse Chemische Industrie
Voorzitter van de nationale Roadmap commissie voor grootschalige onderzoeksfaciliteiten

Drs. E.T.A. de Boer:
voorzitter van de Raad van Bestuur van de Alysis Zorggroep

Nevenfunctie:
lid Health Advisory Board van Fortis

Mw. prof.dr. J.I. Stoker:

Bijzonder hoogleraar 'leiderschap en organisatieverandering', Faculteit Economie en Bedrijfskunde,
Rijksuniversiteit Groningen

Senior managing consultant, Berenschot

Nevenfuncties:

Lid Wijze Raad RKSv Albertus Magnus

Jurylid Aletta Jacobsprijs Rijksuniversiteit Groningen

4 LEDEN COLLEGE VAN BESTUUR

Dr. A.H. Flierman
Prof.dr. W.H.M. Zijm
Ir. K.J. van Ast

Overige functies leden College van Bestuur

Dr. A.H. Flierman
Externe activiteiten gerelateerd aan de functie van voorzitter:
Voorzitter Stuurgroep P&O VSNU
Lid Algemeen Bestuur VSNU
Lid Dagelijks Bestuur/Algemeen Bestuur 3TU.Federatie
Lid Innovatieplatform Twente
Raad van Ambassadeurs Enschede Muziekwartier
Lid Health Valley
Lid Adviescommissie Pieken in de Delta/Oost Nederland
Lid DB en AB Universiteitsfonds
Lid bestuur KISS (Kennisinstituut Stedelijke Samenleving)

Overige nevenactiviteiten:

Lid van de Hochschulrat van de Technische Universität Hamburg-Harburg
Onafhankelijk voorzitter van de Overijsselse Provinciale Commissie Landelijk Gebied
Lid, inkomend voorzitter, van het Bestuur van de Vereniging Bartiméus
Lid Raad van Toezicht Orbis Concern, Sittard
Lid bestuur toneelgroep 'Oostpool'

Prof.dr. W.H.M. Zijm

Externe activiteiten gerelateerd aan functie Rector Magnificus:
Member of the Conference of European Schools for Advanced Engineering Education and Research, CESAER
Instellingsvertegenwoordiger, European University Association
Lid Cliëntenraad Nuffic
Voorzitter Platform ICT en Onderzoek, SURF
Lid Dagelijks Bestuur SURF
Lid Deelnemersraad Stichting Telematica Instituut
Lid Bestuur University of Twente Scholarship Program (UTSP)
Lid Commissie Algemene Middelen, Stichting Universiteitsfonds Twente
Lid Rectorencollege, VSNU
Lid Stuurgroep Onderwijsbeleid, VSNU
Lid Stuurgroep Onderzoekbeleid, VSNU
Lid Raad van Toezicht TTI Water / Wetsus
Instellingsvertegenwoordiger Zentrum für die Niederlanden Studien, Westfälische Wilhelms-Universität Münster
Lid Bestuur 3TU Institute of Science & Technology
Lid Bestuur 3TU Graduate School

Vakinhoudelijke externe activiteiten:

President of the International Society of Inventory Research, Budapest, Hungary (vanaf 25-8-2008)
Member Editorial Board of Operations Research Spektrum
Member Editorial Board International Journal of Productivity and Quality Management
Member Editorial Board Decision Making in Manufacturing and Services

ir. K.J. van Ast

Externe activiteiten die verband houden met functie van vice-voorzitter:

Lid Raad van Commissarissen van Bedrijfs Technologisch Centrum Twente B.V. (BTC)

Penningmeester Stichting Twente Index

Lid Raad van Toezicht Stichting Twente School of Management (STSM)

Lid Raad van Toezicht Stichting Leergang Bedrijfskunde Midden-Nederland

Lid Stuurgroep Kennispark Twente

Voorzitter Bestuurscommissie 3TU-Innovationlab

Voorzitter Raad van Commissarissen UTIV BV

Lid Advisory Board WTC Hengelo

Lid Comité van Toezicht Operationeel Programma EFRO 2007-2013 Oost Nederland

Overige nevenfuncties:

Voorzitter Stichting Bloembollenkeuringsdienst (BKD)

Voorzitter Stichting Kwaliteits Controle Bureau (KCB)

Voorzitter Raad van Commissarissen van Agro Quality Service BV (AQS BV)

Voorzitter Raad van Commissarissen Ceradis BV

Lid Raad van Commissarissen Exendis BV

5 MEDEZEGGENSCHAP

De UT kent medezeggenschapsorganen op verschillende niveaus, ieder met eigen bevoegdheden. De Universiteitsraad (UR) voert als het centrale medezeggenschapsorgaan regelmatig overleg met het College van Bestuur. Het overleg op decentraal niveau wordt gevoerd door de faculteitsraden, dienstraden en instituutsraden, met respectievelijk de decaan, de directeur en de wetenschappelijk directeur. De leden van de UR en van de faculteits-, en dienstraden worden rechtstreeks gekozen, die van de instituutsraden daarentegen werden benoemd door de UR op gezamenlijke voordracht van de bij het instituut betrokken faculteitsraden (instituutsraden zijn formeel bijzondere adviescommissies van de UR).

De Universiteitsraad bestaat uit achttien leden, negen uit de personeelsgeleding en negen uit de studentengeleding. In de UR zijn per september 2008 drie partijen vertegenwoordigd: Campus Coalitie (CC), Pro UT en UReka. De Campus Coalitie kent medewerkers en studenten, Pro UT alleen medewerkers en UReka alleen studenten. De zittingstermijn van studenten is één jaar en die van personeelsleden twee jaar. De termijn loopt in enig jaar van september t/m augustus. In mei 2008 zijn er verkiezingen voor studenten en medewerkers geweest.

In 2007-2008 bestond de personeelsgeleding van de Universiteitsraad uit:

Hanneke Becht (CC)
Gert Brinkman (CC)
Luis Ferreira Pires (CC)
Frans Houweling (CC)
Jorrit de Jong (CC)
Dick Meijer (CC)
Bernadette Pol (CC)
Herman Poorthuis (CC)
Herbert Wormeester (CC)

De studentengeleding in 2007-2008 was als volgt samengesteld:

Joris Hoogerdijk (CC)
Wouter Koet (UReka)
Robert Landheer (UReka)
Jan Lodewijks (CC)
Nelleke Poorthuis (CC)
Hidde Terpoorten (UReka)
Pieter Vernooij (UReka)
Evelien Vogelzang (UReka)
Thomas Ziehmer (UReka)

Met ingang van september 2008 bestaat de personeelsgeleding uit de volgende personen:

Jan van Alsté (Pro UT)
Jann van Benthem (Pro UT)
Wilma Dierkes (CC)
Laura Franco Garcia (CC)
Frits Lagendijk (Lijst Chairman)
Herman Poorthuis (CC)
Clemens Pouw (CC)
Marije Telgenkamp (Pro UT)
André Veenendaal (CC)

De studentgeleding kent sinds september 2008 de volgende bezetting:

Kenneth Bijkerk (CC)
David Dam (UReka)

Joris Hoogerdiijk (CC)
Rimmert van der Kooij (UReka)
Ronald Kuin (UReka)
Rosalien van der Meer (UReka)
Nicolai Oudalov (CC)
Michäel Stekkinger (UReka)
Thomas Ziehmer (UReka)

6. PRIJZEN EN ONDERSCHIEDINGEN

Prof.dr.ir. J.W.M. Hilgenkamp	VICI-subsidie; NWO
Prof.dr.ir. J. Huskens	VICI-subsidie; NWO
Dr. T. Banerjee	VIDI-subsidie; NWO
Dr.ir. D. Hiemstra	VIDI-subsidie; NWO
Dr.ir. M. de Jong	VIDI-subsidie; NWO
Dr.ir. M. van Sint Annaland	VIDI-subsidie; NWO
Dr.ir. N. Tas	VIDI-subsidie; NWO
Mw. Dr. P. Habibovic	VENI-subsidie; NWO
Dr.ir. J.W. van Honschoten	VENI-subsidie; NWO
Prof.Dr.Ir. A. van den Berg	Advanced Grant; European Research Council
Prof.Dr. J. Feijen	Award for distinguished service; Japanese Society for Biomaterials
Mw. Dr. D.I. Rozkiewicz	DSM Science & Technology Award voor excellente promovendi
Mw. Dr. I. Buhan	European Biometric Industry Award 2008
Ir. K. van Anel	Unilever Research Prize 2008
Prof.dr. Thomassen	Benoeming tot bestuurslid van de KNAW
Prof.dr.ir. A. van den Berg	Benoeming tot lid van de KNAW
Prof.dr. C.G. Figdor	Benoeming tot lid van de KNAW
Prof.dr.ir. P.P.C.C. Verbeek	Benoeming tot lid van De Jonge Academie
Prof.dr. I. Vermes	Benoeming tot extern lid van de Hongaarse Academie van Wetenschappen
Prof.dr. W.H.M. Zijm	Officier in de Orde van Oranje Nassau
Dr.ir. J.E. Elshof	NWO-subsidie Excellent Chemisch Onderzoek
M. Goedhart	Lid in de Orde van Oranje Nassau
Prof.dr.ir. C.A. van Blitterswijk	2 ^e prijs Most Entrepreneurial Scientist of the Netherlands
Ir. J.C. Nijs	KIvI/NIRIA/UT scriptieprijs
Van den Kroonenbergprijs voor jong ondernemerschap 2008, Universiteitsfonds	
Ir. S.W. Nijenhuis, Directeur Fortes Solutions	
Overijssel PhD-prijs, Dies Natalis	
Mw. Dr. F. Wolbers	
Professor De Winterprijs; Dies Natalis	
Mw. Dr. M.I.A. Stoelinga	
Stad Enschede Prijs, Opening Academisch Jaar 2008	
J.F.M. Timmer, MSc	
UT-Onderwijsprijs; Opening Academisch Jaar 2008	
Dr. H.A. van Vuuren	
UT-scriptieprijs; Opening Academisch Jaar 2008	
T. Kolkman, MSc	
V. Y. Nguyen, MSc	
ir. J.H. van Ravenhorst	
K.T.H. Voermans, MSc	
Mw. J.C. Zuidhof, MSc	

7. VASTGOEDONTWIKKELING

In 2008 zijn binnen het Masterplan Vastgoedontwikkeling de volgende vastgoedprojecten afgerond, voorbereid of in uitvoering genomen:

- Hart Onderwijs & OnderzoeksCentrum (HOOC): de uitvoering van de gebouwen Carré en Nanolab is volop gaande.
- Gebouw Waaier: de uitvoeringswerkzaamheden zijn gestart in september 2008.
- Voormalige bibliotheekruimte in gebouw Zilverling: de officiële opening heeft plaats gevonden in maart 2008.
- Ravelijn: in januari 2008 is gestart met de sloop van Ravelijn-laag. Aansluitend is gestart met de sloop van Ravelijn-hoog. Deze werkzaamheden hebben in 2008 6 maanden stil gelegen in verband met de aanwezigheid van vleermuizen in o.a. de spouwmuur van Ravelijn-hoog. Na de verkregen vergunning kon in september 2008 verder gewerkt worden aan de sloop van Ravelijn-hoog. In december 2008 is gestart met de eerste grond-/graafwerkzaamheden voor nieuwbouw Ravelijn. In januari 2009 is - in kleine kring - de 'eerste paal' geslagen.
- Herontwikkeling Langezijds: In juni 2008 hebben de Universiteit Twente, Property Conversion Group en Kondor Wessels Projecten hun samenwerking betreffende de herontwikkeling van gebouw Langezijds vastgelegd. Het eerstvolgende beslismoment betreffende onder meer het definitieve ontwerp en de bijbehorende investeringsbegroting is vastgelegd op 1 juli 2009.
- Nieuwbouw hotel: In 2008 zijn activiteiten ontplooid om te komen tot een Programma van Eisen voor de nieuwbouw van het huidige hotel Drienerburgh. Tevens heeft een onderzoek plaats gevonden om te komen tot een locatiekeuze voor deze nieuwbouw.
- Koudecirkel: In juni 2008 heeft een symposium plaats gevonden ter gelegenheid van de officiële ingebruikname.
- Wegennet: Er zijn geen majeure aanpassingen van het wegennet op de Campus uitgevoerd. Wel is in 2008 nabij de gebouwen Sky, Box, Sportcentrum en Bastille de aanleg gerealiseerd van het Campagne- en Campusplein.
- In 2008 is ook gewerkt aan het opstellen van een Vastgoedplan voor de periode 2009 – 2014: dit wordt het Vastgoedplan '14 genoemd (in aansluiting op Route'14). Verwacht wordt dat dit Vastgoedplan in het voorjaar 2009 de besluitvormingsprocedure heeft doorlopen en door het CvB kan worden vastgesteld.